

ПРИКАЗКИ

ОТ

ДРЕВНА

ПЕРСИЯ

ПРИКАЗКИ ОТ ДРЕВНА ПЕРСИЯ

Превод: Емилия Стаматова

chitanka.info

ОРМУЗД И АРИМАН

Старите перси разказвали, че някога, много отдавна се случила нещо невероятно, велико и незабравимо. Техният добър и мъдър бог Ормузд, който обитавал небето, видял, че хората на Земята не живеели тъй, както би трябвало. Едни били богати и тънели в разкош, а други страдали от сиромашия и неволя. И никой не бил щастлив. Богатите се измъчвали от безделие и гузна съвест, а бедните — от грижи и завист.

Дожаляло му на Ормузд за човешкия род. И намислил да слезе от небето и да научи хората как трябва да живеят.

Ормузд не се явил на Земята като някой богат или прочут човек, защото искал да учи всички хора, а не само избраниците на живота. Не се явил той нито като цар, нито като мъдрец, защото тогава хората биха си казали: „Лесно е за него, богаташа или царя, или мъдреца, да изпълнява Божията воля, но за нас неволниците и сиромасите той не може да бъде пример. Бедният човек не може да постъпва като богатия.“ А Ормузд искал да покаже, че всеки човек може да живее праведно. Затова приел облика на просяк.

Ариман пък, лошият бог, бил враг и завистник на Ормузд, а ненавиждал и целия човешки род.

Повече от всичко на света Ариман се боял да не би хората да заживеят в мир и обич. Затова и той решил да слезе на Земята и да попречи на Ормузд. Но Ариман приел облика на велик цар и се провъзгласил за господар и повелител на всички народи.

Ормузд обикалял селата и градовете и навсякъде учел хората. Учел ги, че всички хора са братя и трябва да живеят като братя. Не притежавал нищо свое. Всичко, което му давали, той раздавал на другите.

— Обичайте се всички! — проповядвал той. — Не правете разлика между свои и чужди! Работете не само за себе си, но и за другите! Грижете се не само за себе си, а и за вашите близки! Вие всички заедно образувате едно тяло. Ако човек го заболи ръката, то с нея страда и цялото тяло. Така трябва да бъде и с хората: ако един

човек попадне в беда или е нещастен, всички трябва да му помагат и да го утешават. Както не могат да се разделят една от друга капките в чашата с вино, така и хората трябва да живеят в любов и сговор. Ако търсите вашето щастие, ще го намерите само тогава, когато се загрижите и за щастието на другите.

Бедните, недъгавите, плачещите, бездомните и гладните били утешавани от Ормузд, а той им служел и ги обичал.

Богатите и силните пък той учел да променят живота си. Разкривал им тяхната несправедливост. Съветвал ги да жалят бедните и да бъдат милостиви към тях.

Хората възприемали различно неговото учение. Едни го отхвърляли напълно, като казвали, че при такова учение всички ще осиромашеят и никой няма да има имот. Други пък смятали, че е невъзможно да не се грижат за себе си; наистина трябвало да мислят за другите, но и себе си да не забравят.

Думите на Ормузд не се харесвали на богатите, защото на тях им било мъчно да се разделят със съкровищата си. Бедните пък казвали, че ако започнат да се грижат за другите, скоро съвсем ще оголеят и ще измрат от глад.

Само малцина сред хората възприели учението на Ормузд и започнали да живеят според неговите напътствия.

Когато Ариман, който царувал на Земята, чул за проповедите на Ормузд, той заповядал да му го доведат.

— Виждаш ли — казал Ариман, — твоето учение не допада на хората. Признай, че злото е по-силно от доброто. Преклони се пред злото! Проповядвай моето учение и тогава всички хора ще тръгнат след тебе.

Ормузд нищо не му отговорил. Не искал да проповядва на хората гибелно учение. Смирено навел глава и се отдалечил.

Светлият бог Ормузд не се появявал повече сред хората. Обхванат от дълбока скръб заради човешката неразумност, той се престорил на мъртъв. Станал невидим и се възнесъл на небето. Не жelaел насила да води хората по пътя на доброто, а искал те сами да разберат добре ли се живее на Земята по закона на Ариман. „Когато светът се препълни с беззакония и неправди — мислел Ормузд, — тогава хората сами ще се обърнат към правдата и сговора.“

По това време Ариман намислил да измами всички. Отначало той заповядал на жреци, учители и началници да внушават на народа по храмове и училища, из улици, площади и пазари, че трябва да обичат своите повече от чуждите, да се грижат само за своите, а за чуждите — не.

— Аз ви желая доброто — казвал хитрия Ариман. — Нека всеки народ живее сам за себе си и нека всеки човек да обича преди всичко своите!

Тази заповед допаднала на всички.

Само учениците на Ормузд не я възприели и не ѝ се подчинили. Но тях никой не искал да ги слуша. Дори казвали, че те не обичат своя народ. Обвинявали ги, че не се подчиняват на царя и не изпълняват заповедите му.

Тогавя едни народи почнали да завиждат на други. „Защо да сеем, защо да жънем и да се трудим, когато можем да добием всичко и то без труд — с война и насилие?“

И всички народи почнали да обучават войници за нападение и отбрана.

Така враждата се възцарила между народите. Царство се изправило против царство, племе против племе, език против език. И много хора загинали от кръвопролитията, много се разбягали и измрели из горите и пустините. Селата и градовете опустели, заглъхнал в тях радостният смях и веселието.

Ариман се зарадвал от все сърце, защото неговото човеконенавистническо учение давало обилни плодове. И той казал:

— Времената станаха тежки. Но аз ви желая доброто. Давам ви още една заповед. Обичайте другарите си повече, отколкото чуждите, грижете се за близките си, а за чуждите — не!

„Неговите думи са правдиви — мислели си хората. — Времената са тежки, кой има време и възможност да се грижи за чуждите.“

Всяко семейство започнало да живее само за себе си. Всеки баща са грижел само за своето семейство — гледал децата му да са сити, а не искал да знае, че има и други деца, които също трябва да живеят.

Започнали раздорите. Разбойничествата и грабежите се умножили. Тъмниците станали тесни и вече не можели да поберат затворниците. Но и правосъдие нямало, защото съдиите се грижели не

за правдата, а само за своята изгода. Човешката кръв се леела като из ведро и обагряла земята.

Стоновете на Земята се издигали към небето и търсели светлия лик на Ормузд. Но неговото време още не било дошло. Тежко било да се живее, но душевните очи на хората още не били прогледнали и още не били открили учението на Ормузд. Само неговите верни ученици пазели заветите му и изпълнявали заповедите му. Но всички ги осъждали, презирали учението им и хулели името на Ормузд.

Накрая измамникът Ариман издал и третата си заповед:

— Всеки човек трябва да обича себе си повече от всичко на света!

Хората не разбрали колко пагубна е тази заповед, а прославяли Ариман и казвали:

— Неговото учение е най-доброто, няма по-мъдър от него. Всъщност отдавна трябваше да почнем да живеем така. Ризата ти да е по-близо до кожата. Нека Бог се грижи за всички, а ние не сме богове, че да се грижим и за другите. Всекиму е достатъчна неговата собствена грижа. Ако всеки обича само себе си, на всички ще бъде добре, защото всеки човек най-добре познава своите болки и нужди и само той може да си помогне.

И заживели така.

Но Земята им станала тясна. Силните и богатите измъчвали слабите и бедните, които вече нямали защитници.

Бащите изоставили децата си, майките се отказвали от рожбите си, децата се бушували срещу родителите. Не останала обич между хората. Правдата избягала от хората. Всеки треперел за живота си. Умирали от глад, от студ и от убийства.

Само силните се чувствали добре. Но дори и те не били сигурни за живота си, тъй като непрекъснато воювали помежду си.

Учениците на Ормузд пак се отчаяли. Те все още вярвали, че доброто ще победи злото в живота на хората. Забелязали, че не у всички хора съвестта била заглушена и че някои били жестоко наказани за беззаконията си от нея.

За да победи докрай цялото добро, което се крие в човека, Ариман възвестил на всички хора от целия свят:

— Вие изпълнихте и трите мои заповеди. Доволен съм от вашето послушание. Като награда за вашето покорство, аз ще ви откроя цялата

истина за живота. Знайте, че животът е даден за наслади и радост. Яжте, пийте, веселете се! Всичко трябва да служи на вашата наслада!

Тогава по Земята се разпространили пиянството и всевъзможни пороци. Хората искали да скрият във виното угризенията на съвестта си и заглушавали с пороци гласа на Божията правда.

От пиянство, от развала, от неумереност и невъздържание човешкият род станал недълговечен. По Земята се появила чума, разпространили се и други болести. Кръвопролитията и насилията още повече се увеличавали. И когато кръв обляла Земята, а страданието на хората достигнало до крайния си предел, човеколюбивият Ормузд се преизпълнил от жалост за хората и обявил война на Ариман.

На небето се появило чудно видение. От изток се изправил един огромен конник, яхнал бял кон. Лицето му било като слънце, а в ръката си стискал стрели, подобни на слънчеви лъчи. И ето, той се провикнал:

— Аз съм Този, който ви учи да се обичате и когото вие убихте, като отхвърлихте неговото учение!

И всички хора се разтреперили от велик страх и очаквали смъртно наказание, защото не били изпълнили волята на светлия Ормузд.

И ето, всички паднали на колене. Те проклели своя безпътен живот и молили Ормузд за милост.

И Ормузд им отговорил.

Но не с гръм и мълния, а чрез тихия шепот на вятъра.

— Деца мои! — почнал кротко той.

И в сърцата си всички хора почувствали, че са синове на светлия Бог. Страхът изчезнал и останала само синовната любов към вечния баща на всички хора. И хората заплакали от разкаяние и радост.

— Деца мои — продължил Ормузд, — не за ваше наказание съм дошъл аз, а за да ви помилвам и да изтрия сълзите ви. Дожаля ми за вас и аз прогоних вашия враг.

— Накажи и нас! — викнали хората. — Накажи ни за това, че служихме на този демон.

— Променете живота си! — отвърнал Ормузд. — Аз няма да ви наказвам. Вие сами сте се наказали с вашите беззакония, които вършехте, с войните, убийствата и болестите. Вие сами се измъчвахте от злоба и ненавист.

— Но ние хулахме името ти — казвали хората, — бяхме твои врагове. Накажи ни, за да не тегнат греховете на душата ни, за да не ни гризе съвестта пред твоите очи.

— Неразумни! — викнал тогава Ормузд. — Мислите ли, че аз ще ви накажа за хулните думи срещу името ми, щом като сам аз ви учех да не отвърщате на злото със зло, а да прощавате всяка обида и злословие. Живейте в любов и мир! А миналото... всичко вече е простено, всичко е забравено.

И Ормузд вдъхнал душата си в своите ученици, и те ходели навсякъде, като възвестявали учението му и провъзгласявали началото на светлия век. Както и техния учител, и те проповядвали, че хората са братя и трябва да живеят по братски.

— Обичайте се всички! — проповядвали те. — Не различавайте своите от чуждите. Грижете се не само за себе, а и за другите си. Всички вие сте потребни един на друг. Всички заедно сме едно цяло. Ако човек го заболи ръката, то с нея страда и цялото тяло. Така трябва да бъде и с хората: ако един човек попадне в беда или е нещастен, всички трябва да му помагат и да го утешават. Както не могат да се разделят една от друга капките в чашата с вино, така и хората трябва да живеят в любов и сговор. Ако търсите вашето щастие, ще го намерите само тогава, когато се загрижите и за щастието на другите.

Хората с радост слушали учениците на Ормузд. Прогонвали злото от своите сърца и приемали всичко, което им проповядвали. А когато в човешката душа не останало никакво зло, изчезнал и самият Ариман, тъй като той живеел от човешката злоба. Останал само светлият Ормузд, вечен и радостен.

Така завършило царството на Ариман и настъпил Златният век на Ормузд, който нямал край. Правдата се възцарила над Земята. Любовта господствала над всичко. Войните се прекратили. Хората изковали рала от мечовете и сърпове — от копията. Враждата изчезнала. Съдиите скучаели без работа — нямало вече кого да съдят. Хората живеели до дълбока старост. А когато смъртта идвала, те я посрещали с души, чисти като на младенец. Никъде не се чувал плач. От всички краища на Земята се разнасяла само красива музика и весел смях.

Това разказвали старите перси. Едни вярвали, че Златният век вече е бил на Земята, други — че той скоро ще дойде...

ШАХЗАДЕ ЕБРАХИМ И ЖЕСТОКАТА ХУБАВИЦА

В далечни времена живял един падишах, който се женил няколко пъти, но нито една от жените не му родила дете. Така че той много се огорчил и натъжил. Веднъж се погледнал в огледалото и едва не се споминал, като зърнал посивелите си коси и набръчканото си лице. Падишахът рекъл на своя везир:

— О, несравними с нищо, везире! Животът ми клони към своя край, а нямам още син, който да стане моят наследник. Какво да правя аз нещастният? Дай ми съвет!

Везирът отвърнал:

— Не скърби, господарю, център на вселената! Имам дъщеря. Ако искаш да я вземеш, закълни се, че ще раздадеш на бедните злато и скъпоценни камъни. Може, божията милост и благодат да се смилят над теб и жена ти да те дари с наследник.

Послушал падишахът везира и се оженил за дъщеря му. След девет месеца и девет дни всевишният дарил падишаха със син, когото нарекли Ебрахим. Когато станал на шест години, започнали да го учат на четмо и писмо, а малко по-късно — да стреля с лък и да язди. Навсякъде шахзаде се справял успешно и един ден помолил баща си да го пусне на лов. След дълги уговорки, падишахът му разрешил и той потеглил.

След като преминал през гори и хълмове, шахзаде изведнъж попаднал на една пещера. В нея седял старец и плачел, загледан в портрет с лика на красива девойка. Ебрахим се приближил до него и запитал:

— Старче, защо плачеш и чий е този портрет?

Старецът отвърнал:

— О, момко, не сипвай сол в раната ми.

Но синът на падишаха настоял:

— Щедро ще те възнаградя, ако ми разкажеш истината — и без да дочака отговора, му дал шепа златни монети.

Волю-неволю старецът започнал:

— Портретът, който виждаш, е с лика на коварна и жестока девойка. Тя покорява сърцето на всеки, който я зърне, но онзи, който ѝ поиска ръката, се прощава с живота си. Това е дъщерята на китайския владетел.

Докато гледал портрета, младежът се влюбил безумно в девойката и силно натъжен се завърнал у дома. Там съобщил на баща си и майка си, че се отправя на дълъг път. Стигнал града, където живеела девойката, и дълго бродил по непознатите улици, без да намери подслон. Накрая синът на падишаха решил да се обърне към една старица с надеждата, че тя ще помогне. Приближил се до нея, поздравил я и казал, че е чужденец и не си е намерил подслон. Старицата се нажалила и рекла:

— Аз имам една вехта къщурка и мога да те подслоня в нея.

Като стигнали дома ѝ, натъженият шахзаде изведнъж се облял в сълзи. Старицата се учудила:

— Момко, защо плачеш?

— Не ме питай, майчице, и без това ми е толкова тежко — отвърнал синът на падишаха.

Старицата настояла:

— Разкажи ми всичко, без да криеш нищо, може и да ти помогна.

— Майчице, това, което не бих скрил от бога, няма да скрия и от теб — започнал момъкът. — Един ден видях портрета на жестока хубавица и така се влюбих в нея, че дойдох във вашия град, за да я погледна в очите.

Старицата възкликнала:

— Пожали младостта си, синко! Нима не си чул, че никой от момците, поискали ѝ ръката, не е останал жив?

— Зная, но не мога да се откажа от нея. Ако не ми помогнеш, ще загина — отвърнал синът на падишаха.

Старицата помислили малко и рекла:

— Утрото е по-мъдро от вечерта. Легни да се напиш, а утре ще видим!

На сутринта синът на падишаха дал на старицата скъпоценностите, които носел със себе си. Като ги видяла, старицата си рекла:

„Този момък е навярно от падишахско семейство. Жалко за младостта му, ако го убият“. Тя взела парите със себе си, окачила си една огърлица на шията и с тояжка в ръка закуцукала към двореца.

Като стигнала там, почукала на вратата. Една прислужница надникнала и съобщила на господарката си, че отвън е дошла някаква старица. Господарката ѝ наредила да я пусне.

Влязла старицата при девойката, поздравила и на въпроса коя е отвърнала:

— Поклонница съм, идвам от град Кербела. Заблудих се и попаднах в твоя град.

Старицата подела разговора и между другото запитала:

— Защо такава нежна и красива девойка като теб, не се е оженила още?

Девойката се разгневила и ударила старицата през лицето.

Жената паднала в несвяст. Като дошла на себе си, девойката вече съжелявала за стореното и мълвяла:

— Майчице, в това е скрита голяма тайна. Веднъж ми се присъни, че съм се превърнала в сърна и паса на ливадата. Изведнъж се появи един елен и застана до мен. Ние се сприятелихме и започнахме да пасем заедно. Един ден копитото му се заклеци в миша дупка и той, колкото и да се опитваше да го измъкне, не можеше. Аз подскогнах и донесох в устата си вода, която излях в дупката. Така освободих приятеля си и ние продължихме. Но неочаквано моят крак пропадна в миша дупка. На свой ред моят другар тръгна за вода, но така и не се върна. Тогава се събудих и се заклех, че ще убивам всеки жених, който поиска ръката ми, защото разбрах, че мъжете са неверни.

Старицата изслушала разказа на девойката, сбогувала се и си отишла. Вкъщи като видяла момъка, му рекла:

— Не тъжи, синко, научих историята на девойката и измислих как да я покорим.

Старицата му разказала какво е намислила и му наредила веднага да построи баня и да изрисува върху стените ѝ няколко картини: на едната — пасяща двойка газели, на втората — елен със заклещен в дупка крак и сърна, изливаща вода в дупката, на третата — сърна със заклещен крак в дупката и на четвъртата — ранен елен до извора. Накрая старицата рекла:

— Щом построиш банята, девойката непременно ще поиска да я посети и ще види картините.

Без да губи време, момъкът издигнал банята и след два месеца тя била напълно готова. Слухът, че някакъв иранец е построил баня, която няма равна на себе си в целия свят, бързо плъзнал из града. Щом новината стигнала до жестоката хубавица, тя си помислила: „Ще ида и аз да видя банята“. И заповядала никой да не излиза на улицата в деня, когато щяла да посети банята.

Като влязла вътре, хубавицата видяла изобразените сцени и възкликнала:

— Ах! Значи еленът не е виновен!

И на часа решила да не убива никого повече и най-после да се ожени.

В същия ден старицата рекла на момъка:

— Облечи си бели дрехи и върви в двореца. Извикай три пъти: „Аз съм онзи елен!“ и веднага побегни, за да не те хванат. На другия ден облечи зелени дрехи и пак иди до двореца, извикай същото три пъти и бягай. На третия ден облечи червени дрехи, извикай, но се позабави, така че да те хванат. Те ще те отведат при девойката и тя като те пита защо си се развикал, ти й кажи: „Веднъж ми се присъни, че съм елен и паса заедно с една сърна. Внезапно кракът ми пропадна в дупка, сърната успя да донесе вода и ме спаси. По-късно сърната пропадна в дупка. Аз тръгнах към извора, но стрелата на един ловец ме прониза. Като се събудих не можах да се успокоя и вече няколко години търся спътницата на живота си“.

Изслушал шахзаде заръките на старицата и се отправил към двореца. Както му било наредено, синът на падишаха викнал двата дни и побягнал, а на третия ден се оставил да го заловят. Щом го зърнала, хубавицата се влюбила силно в него, макар че тайно си мислела: „Господи, нима се влюбих в обикновен младеж?“ Но тя потиснала съмнението си и попитала сина на падишаха:

— Ей, момко, какво правиш тук три дни? Обясни ми какво означават виковете ти!

Шахзаде Ебрахим разказал цялата история на хубавицата, както го била посъветвала старицата. Девойката изведнъж извикала и паднала в несвяст. Като се свестила възкликнала:

— Слушай, момко, ние сме предопределени от бога един за друг! Колко съжалявам за пролятата кръв! Преди мислех, че всички мъже са неверни, защото не знаех, че еленът е бил прострелян от ловец.

Като разбрала, че момъкът е от царско потекло, девойката написала писмо на баща си, с което го известявала, че ще се жени. Баща ѝ се учудил, че дъщеря му, която убила толкова годеници, е решила да се ожени. Но като научил за всичко, ѝ дал правото сама да решава.

По същото време бащата на шахзаде Ебрахим, отчаян от дългото отсъствие на сина си, се облякъл с дрехи на бедняк и тръгнал да дири сина си. Вървял от град на град, от село на село и най-накрая стигнал до града, в който била сватбата.

Като видяла тълпите празнично облечени хората, забързани към двореца, той попитал един минавач за причината за тържеството. Той му отвърнал:

— Днес се жени дъщерята на нашия падишах за сина на иранския падишах.

Като чул тези думи, иранският падишах примрял и щом се съвзел, веднага се отправил към сватбата. Синът му Ебрахим погледнал тълпата от гости, веднага познал в бедняка баща си и се хвърлил към него.

Прегърнал го и го целунал. После наредил да го заведат в банята и да го облекат в скъпи одежди. Като сторили това, той завел баща си при своята невеста и баща ѝ. Двамата владетели се прегърнали и сватбата започнала. Продължила седем дни. На седмия ден пременили и изпратили невестата в покоите на жениха. След известно време шахзаде Ебрахим с жена си и с баща си се отправил към родната си страна. А когато падишахът остарял, той предал трона и короната на сина си. И оттогава Ебрахим управлявал страната мъдро и справедливо.

ЛЕНИВАТА КОТКА — МИШКИТЕ Я ЛЕКУВАТ

В далечни времена живяла една предачка. Мъжът ѝ умрял и тя останала да векува с двете си котки. Едната котка се казвала Арус, а втората — Малус. Арус била много ловка и сръчна. Не минавало ден, да не улови няколко охранени мишки. Издебвала ги около глинената делва, в която старицата държала брашно и жито. Вървяло ѝ на котката Арус.

Съвсем различна била другата котка Малус — несръчна и ленива. Тя все се навъртала около старицата, умилквала се и се галела, докато не измъкнела нещичко за ядене. Мишките в къщурката на старицата се бояли много от котката Арус. А с котката Малус живеели в мир и съгласие. Не се бояли от нея и когато Малус спяла, тичали по гърба ѝ, а някои по-нахални я дърпали за опашката. Накратко речено, мишките били разбрали, колко ленива и безопасна е Малус. Но им се искало по някакъв начин да се отърват от ловката и сръчна Арус. Така че решили да изпратят няколко едри и храбри мишки, които да скарат двете котки.

Но точно тогава Малус се разболяла и замолила своите приятели мишките за помощ. Насъбрали се мишките, наобиколили болната котка и започнали да мислят как да я излекуват. Старицата също забелязала, че котката е болна. Тя отишла при съседката си и я довела в дома си. Влизат двете и що да видят: около котката се суеят мишките! Учудила се съседката и запитала старицата:

— Какво правят тези мишки?

— Ох, знаеш ли драга, заболяла е моята котка — мъчи я мързел. Навярно е помолила мишките да ѝ донесат лекарство — отвърнала старицата.

Съседката се разсмяла и рекла:

— Даа, ленивата котка — мишките я лекуват!

ЗМИЙСКИЯТ ЦАР

В далечни времена живял един дървар. Той имал три дъщери. Всеки ден бащата отивал в степта и събирал съчки за продан. Един ден тъкмо се канел да метне на гърба си вързопа със съчки, когато видял в него свита на кълбо змия. Ужасен той побягнал, но изведнъж змията проговорила с човешки глас:

— Не се бой! Искам да те помоля да ми дадеш една от твоите дъщери за жена, но знай: ако ми откажеш, ще те клъвна.

Натъжил се старецът и се върнал къщи. Седнал в един ъгъл и потънал в мрачни мисли. Дошла при него най-голяма дъщеря и го попитала:

— Татко, защо си тъй нажален? И съчки не донесе, а у дома няма и коричка хляб.

— Не ми дотягай с въпроси — сърдито отвърнал старецът, но дъщерята настоявала и дърварят бил принуден да ѝ разкаже какво му се случило.

Най-голямата дъщеря се разгневила и отказала да се ожени за змията. Същото направила и средната. Накрая при бащата дошла най-малката дъщеря, наречена Мехрнегар и го попитала защо е тъй нажален. Бащата отвърнал:

— Не ме безпокои, дъще, и без това ми е тежко.

— Сестрите ми ли те обидиха?

— Не.

— Каква е причината тогава? Може да мога да ти облекча болката.

Бащата ѝ разказал всичко. Тогава най-малката дъщеря, без да се замисли, рекла.

— Съгласна съм, татко. Иди и предай на змията моите думи.

Дърварят я целунал и се запътил към степта. Като го видяла, змията го попитала:

— Е, старче?

— Най-малката ми дъщеря Мехрнегар е съгласна да се ожени за теб.

— Тогава взимай си наръча със съчки и върви вкъщи. Чакай до залез-слънце, ако видиш, че небето е навъсено, знай, че аз пълзя. Щом небето се изясни, при теб ще дойдат четиридесет камили с откуп за невеста.

Метнал старецът наръча със съчки на гърба си и тръгнал към къщи. Като наближил залез-слънце, старецът рекъл на най-голямата си дъщеря:

— Иди да видиш, какво е времето.

— Небето е навъсено — рекла дъщерята като се върнала.

След известно време старецът изпратил средната си дъщеря. Тя погледнала небето и съобщила, че идва дъжд. Накрая излязла най-малката, Мехрнегар, и тя донесла вестта, че небето се е прояснило и че към дома им се приближава керван от четиридесет камили.

Старецът отвел двете си по-големи дъщери навътре в дома си и има наредил да не се показват навън. А на най-малката рекъл:

— Пригответи се, сега ще допълзи змията.

Другите две дъщери направо се пръснали от смях, толкова им било смешно, че най-малката им сестра ще се жени за змия. Най-голямата предложила на средната:

— Хайде да идем да видим какво ще прави змията, щом падне нощта.

Мехрнегар се пременила в сватбени одежди и седнала да чака своя годеник. Гледа и що да види: змията допълзяла в стаята, обърнала се и се превърнала в човек. Пред Мехрнегар се изправил красив и строен момък, който засенчвал луната. Мехрнегар възкликнала:

— Змията е моят жених, а не ти! Махай се, той скоро ще се появи и лошо ти се пише.

Момъкът се засмял и казал:

— Аз съм змията и ме наричат Змийският цар. Аз съм омагьосан и мога да се превръщам в човек само нощем.

Като видели прекрасния момък, по-големите сестри разбрали, че са проиграли късмета и от завист прехапали устни.

На сутринта момъкът се превърнал в змия и изпълзял от къщата. Мехрнегар излязла от стаята, а сестрите ѝ рекли:

— Видяхме мъжа ти и чухме целия разговор. Питай го как може да се унищожи змийската му кожа.

От наивност вечерта Мехрнегар наистина попитала мъжа си. Той се разгневил и така я ударил през лицето, че устата ѝ се подула.

— Зная, който те е подучил да ме питаш това, но не мога да се откажа от теб! — възкликнал Змийският цар и за да утеши Мехрнегар ѝ казал, че кожата му може да се изгори в огън, запален от лукови и чеснови люспи.

Двамата се сдобрили и заспали, а сестрите, които подслушали разговора, откраднали на разсъмване змийската кожа и я изгорили. Като открил, че кожата му липсва, Змийският цар се натъжил и рекъл на Мехрнегар:

— Ти погуби нашето щастие. Отивам си и повече никога няма да ме видиш!

Мехрнегар го замолила:

— За всичко са виновни сестрите ми, прости ми, ако можеш!

Змийският цар я съжалил и казал:

— Сега ще се превърна в два гълъба, а ти се постарай да ги хванеш и да ги задържиш. Ако не успееш, те ще отлетят и няма да се върнат. Ако искаш да ме търсиш, обуй чифт железни обувки, вземи железна сопа и тръгни, върви докато не видиш змийска дупка. Знай, че аз съм там и ме чакай на входа.

Колкото и да се опитвала Мехрнегар, не успяла да хване гълъбите. Те литнали във въздуха, размахали криле и отлетели надалеч. Натъжена Мехрнегар отишла при баща си и му разказала какво се случило. Старецът въздъхнал и отвърнал:

— Станалото — станало, дъще. Върви да търсиш мъжа си!

Като се съзела, Мехрнегар намерила чифт железни обувки, една железна тояга и се отправила на път. Както си вървяла, видяла стадо от четиридесет камили и запитала камиляря на кого са.

— На Змийския цар, на мъжа на Мехрнегар — отвърнал камилярят.

— О, горко ми! Горко ми! — прошепнала момата и продължила пътя си. Гледа — на пътя градина, пълна е плодове и цветя, а над тях летят пойни птици. Запитала тя градинаря на кого е градината.

— На Змийския цар, на мъжа на Мехрнегар — рекъл градинарят и Мехрнегар отново прошепнала:

— О, горко ми! Горко ми, аз клетата!

Вървяла още по-нататък и като видяла един извор, усетила, че е много жадна. Приседнала, събула си обувките и зърнала змийска кожа край извора. „Ще остана тук и ще чакам“ — решила девойката.

Скоро до извора дошло едно момиче със стомна и почнало да я пълни с вода.

— Дай ми да пийна — помолила Мехрнегар.

— Няма да ти дам, иначе моят господар ще ме хока — рекло момичето.

Мехрнегар се обидила:

— Върви си и нека стомната ти се напълни с гной и кръв!

Момичето отнесло стомната и почнало да полива върху ръцете на Змийския цар, но вместо вода от гърлото на стомната потекла кръв, примесена е гной.

— Откъде донесе това? — попитал Змийският цар.

Момичето разказало какво му се случило.

— Взимай стомната и върви пак на извора, сипи вода и дай на девойката да пие — наредил Змийският цар.

Момичето изпълнило заръката му. Като си пийнала вода, Мехрнегар рекла:

— Бог да те благослови, моме, но кой е твоят господар?

— Моят господар е Змийският цар — отвърнало момичето.

Мехрнегар се зарадвала:

— Направи ми едно добро дело! Аз ще напълня стомната ти, а ти, когато му поливаш на ръцете, му сипвай по малко. Ако те помоли да му поливаш по-силно, ти му излей цялата наведнъж.

Докато момичето наливало вода, Мехрнегар без то да я види пуснала в стомната своя пръстен. Момичето се сбогувало:

— Няма да забравя твоите заръки!

Като се върнало вкъщи, момичето почнало да полива ръцете на Змийския цар и когато той наредил „Поливай, не си играй!“, то изляло цялата стомна и в ръцете му паднал пръстенът. Като го познал, Змийският цар забързал към извора. Прегърнал и целунал Мехрнегар, а после ѝ рекъл:

— Ако родителите ми разберат коя си, ще те убият. Днес ще ме женят за дъщерята на моята леля. Аз ще те заведа при тях и ще им

кажа, че си сираче, което търси работа, така че ще можеш да шета из къщата.

Той хванал Мехрнегар за ръката и я повел към майка си. Като ги видяла, тя усетила, че между двамата има нещо. Разтревожила се и си помислила: „Навярно това е Мехрнегар, в която е влюбен моят син. Трябва да се отърва от нея!“ А на момата рекла:

— Ти ще прислужваш на змиите. Взимай ситото и донеси вода за котлите.

Мехрнегар взела ситото и тръгнала към кладенеца, но колкото и да се опитвала, водата не могла да се задържи в ситото. Тогава Змийският цар изрекъл някакви вълшебни думи, ситото престанало да пропуска водата. Така Мехрнегар успяла да напълни котлите. Но майката на Змийския цар не повярвала и рекла:

— Не си го направила сама, някой ти е помогнал. Вземи сега тази бележка и иди при сестра ми. Кажй й да ти даде ножицата: ще скроиш роклята на невестата.

Мехрнегар покорно взела бележката и тръгнала за ножицата. Но по пътя я пресрещнал Змийският цар и й казал:

— Майка ми иска да те погуби, но аз няма да те оставя в беда. Иди при леля ми и всичко, което видиш по пътя, наричай с обратните имена. Защото пътеката, по която ще вървиш, е омагьосана. Като видиш, например, мръсната вада, възкликни: „Каква чиста и прозрачна вода! Ако имах време, с удоволствие щях да си пийна!“

Мехрнегар се разделила с мъжа си и продължила. Като наближила дома на лелята на Змийския цар, видяла една изкривена ограда и като си спомнила какво й заръчал мъжът й, възкликнала:

— Каква красива и равна ограда!

После видяла едно изсъхнало дърво без клони и листа и пак възкликнала:

— Какво великолепно и пищно дърво! Ако имах време, с удоволствие щях да си легна под него.

Наблизо течал един мръсен ручей.

— Ах, каква чиста вода! Ако имах време, с удоволствие щях да си пийна — продължила Мехрнегар.

Като влязла в двора на лелята на Змийския цар, видяла пред един кон да стои кокал, а пред едно куче — слама. Без да каже дума, тя

разменила местата на кокала и сламата, после влязла при стопанката и ѝ дала бележката.

— Стой и ме чакай тук — рекла стопанката и отишла за ножицата. В този момент от една дупка изпъзляла малка мишка и изцъркала:

— Грабвай ножицата и бягай, иначе тя ще те разреже на две половини.

Грабнала Мехрнегар ножицата и хукнала да бяга. А лелята на Змийския цар закрепяла:

— Ей, куче, хвани я!

Но кучето отвърнало:

— Ти ми сложи да ям слама, а тя ми даде кокал.

После стопанката викнала:

— Ей, коньо, догони я!

Но конят възразил:

— Ти ми подхвърли да ям кокал, а тя ми даде слама.

Лелята продължила да нарежда, този път на ручея:

— Задръж я, мръсна вадо!

Но ручеят промълвил:

— Ти ме наричаш вада, а тя ме похвали, колко съм чист и дори искаше да пийне от водата ми.

Лелята се разгневила и викнала на дървото да задържи бегълката:

— Задръж я, криво чепато дърво!

Но дървото отговорило, че бегълката го смята за стройно и пищно. Лелята се отчаяла и се обърнала към висналата ограда, но и тя рекла, че бегълката я смята за равна и красива и че няма да я задържи.

Така благополучно Мехрнегар се завърнал и като се изправила през майката на Змийския цар, чула следните думи:

— Не си го свършила сама, някой те е научил!

Вечерта трябвало да се състои сватбата на Змийския цар. Майка му наредила да донесат запалени свещи, пъхнала ги в ръцете на Мехрнегар и заповядала:

— Дръж ги, докато не изгорят!

Мехрнегар заплакала, а от сълзите ѝ свещите още по-силно се разгорели. Змийският цар забелязал това, изрекъл заклинание и спасил ръцете ѝ.

Дошло време да си лягат. Отвели младоженците в покоите, а на Мехрнегар постлали в яхъра и й наредили там да спи. Само че тя не мигнала, цялата нощ оплаквала съдбата си.

Дошло утрото и Змийският цар влязъл предпазливо в яхъра.

— Ставай по-бързо! Всички още спят, да бягаме!

— Ами дъщерята на леля ти? — възразила Мехрнегар.

— Убих я и сложих до нея два гълъба. Бързо ставай и вземи за из път малко вода, няколко игли и сол.

Взели всичко това и хукнали да бягат.

Майката и бащата на Змийския цар се събудили и изпратили прислужницата да събуди младоженците и да ги покани на закуска. Но колкото и да чукала тя по вратата, никой не отворил. Разтревожените родители наредили да се разбие вратата и видели мъртвата невеста, а до нея два гълъба. Щом открила, че и Мехрнегар липсва, майката на Змийския цар разбрала всичко и викнала:

— По-бързо, още не е късно.

Всички се втурнали по петите на бегълците. След време Змийският цар почувствал, че ги преследват и наредил на Мехрнегар да хвърли иглите. Те паднали на земята и в миг израснала желязна гора, която опирала в небето. Докато се промъквали през горския гъсталак, преследвачите издрали и окървавили ръцете и краката си, но не се отказали от преследването. Тогава Змийският цар хвърлил щипка сол, изрекъл заклинание и на пътя израснала огромна солена планина.

Залазили през нея преследвачите, застенали — солта разлютила раните им — но майката и бащата все пак стигнали на другия край. Тогава Змийският цар наредил на Мехрнегар да хвърли на земята меха с водата. Зад гърба им се ширнало огромно море, което изцяло заляло преследвачите. Змийският цар казал:

— Ще ида да видя какво е морето. Ако се обагри в червено, значи са загинали, а ако изплува мръсна пяна, значи са още живи.

Но морето било червено.

Змийският цар и Мехрнегар си отдъхнали и се отправили към дома на дърваря. Когато ги видели цели-целенички, сестрите се изплашили и понечили да избягат, но Мехрнегар и Змийският цар им простили и заживели дълъг и спокоен живот.

ФАТИМА МЪРМОРКАТА

В далечни времена живял един човек. Той имал жена на име Фатима, която била злонравна и свадлива. По повод и без повод тя непрекъснато мърморела, така че била известна на всички като Фатима Мърморката. Тя тъй измъчила мъжа си, че той решил да я убие и да се избави от непрестанното ѝ гълчане.

Един ден отишъл в степта и видял един кладенец. Върнал се вкъщи и рекъл на жена си:

— Милинка, хайде да идем на разходка!

Като стигнали до кладенеца, той бързо хвърлил едно покривало отгоре му и ласкаво предложил на Фатима да седне да си почине. Приседнала тя и заедно с покривалото пропаднала в кладенеца. Така мъжът ѝ се избавил от постоянната мърморка.

След два дни той пак отишъл до кладенеца. Искал да се увери, че мърморката не е жива.

Навел се над кладенеца и чул жалния глас на една змия:

— Избави ме от мърморенето на тази жена. Добре ще ти се отплатя.

Мъжът на Фатима бързо спуснал в кладенеца ведрото и измъкнал змията горе. Като се добрала горе, змията рекла:

— Нямам пари да ти се отплатя. Но сега ще допълзя до градоначалника и ще се увия около шията на дъщеря му. Който и да дойде, няма да я пусна, докато не се появиш ти. Поискай от градоначалника пари и освободи дъщеря му.

Като рекла това, змията запълзяла към двореца, стигнала там и се увила около шията на дъщерята на градоначалника. Никой не се осмелявал да протегне ръка към змията. Накрая дошъл мъжът на Фатима, поискал хиляда златни монети и наредил на змията да пусне девойката. Тя се покорила и изпълзяла.

— Ето, разплатих се с теб — прошепнала тя, като си отивала.

Змията допълзяла до друг град и пак се увила около шията на дъщерята на тамошния градоначалник. В града обявили награда:

„Онзи, който изгони змията, ще получи хиляда златни монети“.

Но нито един храбрец не успял да получи желаната награда. Накрая някой се сетил, че в съседния град се намерил един храбрец, който изгонил змията от шията на дъщерята на градоначалника. По заповед на втория градоначалник поданиците му тръгнали да го търсят в съседния град. Намерили мъжа на Фатима, уговорили го за хиляда златни монети да освободи дъщерята на техния господар.

Мъжът на Фатима забързал с тях. Като го видяла, змията го попитала:

— Нали ти се отплатих за стореното, защо си тук?

Мъжът на Фатима отвърнал:

— Ти се разплати с мен, затова дойдох да те предупредя, че Фатима ще дойде съвсем скоро тук.

Като чул за Фатима Мърморката, змията пуснала жертвата си и бързо-бързо запълзяла навън.

Приближените на градоначалника се учудили и запитали:

— Човече, разкрий ни тайната си. Защо, щом спомена за Фатима Мърморката, змията веднага избяга.

Мъжът рекъл:

— Имах аз жена, която имаше зъл характер и постоянно мърмореше, така че всички я наричаха Фатима Мърморката. Тя толкова ми дотегна, че я хвърлих в един кладенец. В кладенеца живееше змията, която сега видяхте. И на нея ѝ бе дотегнало от Фатима. Един ден отидох да видя дали Фатима е жива и дочух гласа на змията, която ме молеше да я избавя от мърморенето на Фатима. Аз ѝ помогнах да се изкачи горе, а тя ме научи как да спечеля малко пари. Но тази змия сега не искаше да пусне девойката, така че трябваше да я сплаша с идването на моята свадлива жена. И ето тя изпълзя от страх.

БИСЕРНИЯТ ЛИСТЕЦ

Владетелят на една страна имал трима сина от три различни жени. Но по волята на съдбата се случило така, че той ослепял. Веднъж при него дошъл един дервиш и му рекъл:

— Аз зная, как можеш да прогледнеш, ваше височество. Нека твоите синове ти донесат бисерен листец. По пътя до него се издигат три крепости. Във всяка крепост живее по един демон. Синовете ти трябва да се преборят с тях, да ги тръшнат на земята и да им надянат на ухото халката на робството. Тогава демоните ще ги научат как да намерят бисерния листец.

След тези думи дервишът напуснал двореца. А още на следващия ден тримата братя се отправили на път. Те застанали с лице към пустинята и с гръб към двореца. Вървели, вървели и накрая стигнали до един кръстопът. Гледат на един камък изсечени следните думи:

„Ако тримата братя тръгнат по единия път, ще загинат. Единият брат трябва да избере десния път, а другите двама — левия. Тогава ще стигнат до целта“.

Натъжили се братята, но се подчинили на съдбата. Решили най-малкият брат да тръгне по десния път, а по-големите — по левия. После сложили под камъка своите пръстени така, че този, който се върне първи да може да разбере дали останалите са живи. Сбогували се и се разделили.

По-големите братя стигнали до един град. Единият се хванал чирак при търговец на чорба, а вторият — чирак при продавач на сладкиши.

А сега чуйте какво се случило с най-малкия брат.

Той дълго вървял и най-накрая стигнал до първата крепост, почукал на вратата. Появила се една девойка, отворила вратата и

рекла:

— О, човече, как попадна тук?

— О, хубавице! — отвърнал Малек-Мохамад. — Пусни ме да вляза, имам работа.

— Ако брат ми научи — рекла тя, — жив ще те изяде.

— Да става каквото ще — заявил Малек-Мохамад, — пусни ме, а после все ще измисля нещичко.

Момата изрекла заклинание, духнала към падишахския син, превърнала го в метла и го поставила в ъгъла. На залез-слънце се прибрал демонът и изревал:

— Ей, сестро! Кой е вкъщи днес? Мирише ми на човек.

— Сам потърси — предложила сестрата.

И демонът затърсил навсякъде, не намерил нищо, върнал се при нея и казал:

— Каж ми истината, къде си скрила човека?

А тя пак държи на своето:

— Ако се закълнеш в млякото на майка ни и в обичта на баща ни, че няма да му сториш нищо, ще го доведе.

Демонът се закълел. Момата изрекла заклинание, духнала към метлата и Малек-Мохамад отново си възвърнал човешкия облик и застанал пред демона. Демонът закрепчал:

— Ей, ти простосмъртни човече, как се озова тук?

— Ами, така — започнал Малек-Мохамад, — моят баща ослепя и за да се излекува му предписаха бисерен листец. За него съм и дошъл.

— Слушай, Малек-Мохамад! — рекъл демонът. — У нас демоните има следния обичай: ако някой човек дойде при нас, той трябва да си премери силите с нас. Ако тръшне демона на земята, той става негов роб с халка на ухото. Ако демонът тръшне човека на земята, изяде го жив.

Малек-Мохамад се съгласил и те започнали да се борят. Малек-Мохамад хвърлил демона на земята и нанизал на ухото му халка. Пренощувал в крепостта, а на сутринта се сбогувал с девойката и се отправил на път. Много ли — малко ли вървял, най-сетне стигнал до втората крепост. Случило се същото, както в първата крепост. После Малек-Мохамад тръгнал към третата крепост и превърнал и нейния демон в свой роб.

Демонът му рекъл:

— Казвай какво търсиш.

— Търся бисерен листец — отвърнал той.

Демонът излязъл, довел два коня, бързи като вятъра, и се обърнал към Малек-Мохамад:

— Най-напред ще се отправим към страната на мрака, а когато излезем от нея ще стигнем до една градина. Аз не мога да вляза там. Сам ще трябва да влезеш. Там расте бисерното дърво. Направи си едно дървено копие, с него ще удриш по листата. В градината има петима стражи. Щом те видят, единият от тях ще викне: „Откъсна го!“, вторият ще извика: „Отнесе го!“, третият ще попита: „Кой?“, а четвъртият ще отвърне: „Дървото!“ . После ще се обади петият: „Дървото не може нищо да откъсне!“

А ти, след като откъснеш листеца, сложи го в джоба си и бягай. В средата на градината лежат диви зверове: лъвове, леопарди и други. Не им обръщай никакво внимание и те няма да те докоснат. После ще видиш стълба с четиридесет стъпала и четиридесет звънчета. Носи си четиридесет топчета памук и ги пхни в звънчетата, после се качи по стълбата. Ще влезеш в една стая, където ще видиш спяща девойка. До възглавницата ѝ стои свещник, а до краката ѝ кандило. Смени им местата.

До нея ще съзреш и чаша с вода, която пее, поднос с храна и наргиле. Изпий водата от чашата и гласът ѝ ще стане по-тих. Изяж половината храна и пуши малко с наргилето. След това прекрачи леглото, целуни девойката първо по едната буза, после по другата. Тя е облечена с четиридесет и един чифта шалвари. Развържи връзките на четиридесетте чифта, а на последния не пипай връзките.

Накрая излез от стаята. Зад оградата на градината ще те чакам аз и ще се върнем обратно.

Тръгнал Малек-Мохамад, изпълнил всичките заръки на демона и заедно с него се върнал в третата крепост. Там падишахският син пренощувал, а на сутринта, когато се сбогувал с демона, той му казал:

— Моята сестра е влюбена в тебе!

Малек-Мохамад се съгласил да се ожени за девойката и да я вземе със себе си. Взел девойките и от другите две крепости. Като стигнал кръстопътя, си спомнил за братята си, вдигнал камъка, погледнал отдолу и що да види — пръстените си стояли непипнати.

Оставил той девойките при кладенеца и отишъл в града да търси братята си, купил им скъпи одежди и когато заедно се върнали при трите девойки, Малек-Мохамад рекъл:

— Свършихме всичко, изморих се, иска ми се малко да поспя.

И той легнал да подремне, а братята му си рекли:

— Като се върнем в столицата и баща ни узнае, че най-малкият ни брат е намерил бисерния листец, той ще си каже, че не ни бива за нищо. Я, по-добре да погубим Малек-Мохамад!

Хванали го брат си и го хвърлили в кладенеца, а те самите продължили към столицата. Но най-малката девойка, невестата на Малек-Мохамад, не тръгнала с тях. Тя останала при кладенеца и почнала да вика:

— Малек-Мохамад!

В отговор дочула слаб глас. Зарадвала се, забързала към града, намерила дълго въже, върнала се обратно и измъкнала Малек-Мохамад.

А сега чуйте какво се случило с по-големите братя. Те се явили пред баща си и той ги попитал за най-малкия си син.

— Разкъса го един вълк в планината — отвърнали те.

После поставили върху очите на баща си бисерния листец и той прогледнал. Скоро след това падишахът заявил:

— Третият ми син е роден от лоша майка! Завийте я в овча кожа и я хвърлете на покрива на банята. Давайте ѝ на ден по една ечемичена питка — стига ѝ толкоз!

А сега да видим какво се случило с Малек-Мохамад. Когато девойката от третата крепост измъкнала най-малкия брат, двамата се отправили към столицата. През нощта тайно се промъкнали в стаята на най-малкия син на падишаха. Никой не ги видял, и те легнали да спят.

А сега чуйте какво се случило с девойката, която притежавала бисерното дърво. Тя се събудила с натежала глава. Щом разбрала какво я е сполетяло, седнала на килимчето на пророк Сюлейман и наредила:

— В името на пророка Сюлейман, нека аз и моята градина се пренесем там, където е бисерният листец!

Дворецът и градината полетели и се озовали в града на Малек-Мохамад. На сутринта бащата на Малек-Мохамад се събудил и що да види — пред неговия дворец се издигал още един дворец! Изпратил той да проверят какво става. Върнали се и му доложили:

— Появила се е владетелката на бисерния листец.

Падишахът извикал по-големите си синове и им рекъл:

— Дошла е владетелката на бисерния листец.

— Не се тревожи — рекли те, — ще я посрещнем както подобава.

Момата също изпратила своя пратеник при падишаха.

— Или ми предай този, който открадна бисерния листец, или ще превърна твоята столица в пух и прах!

Най-напред при нея отишъл най-големият син. Тя го попитала:

— Ти ли, момко, взе бисерния листец?

— Аз — отвърнал той.

— Как влезе в градината?

— През дупка в оградата.

Момата се обърнала към владетеля:

— Виж дали има дупка в моята ограда?

— Не — отвърнал бащата на тримата братя.

Дошъл редът на средния син. Но и той не успял да отговори как е взел бисерния листец, тогава девойката рекла:

— Ей, владетелю, по-добре доведи онзи, който отнесе бисерния листец! Тези твои синове не ми трябват!

Владетелят се обърнал към синовете си и ги запитал:

— Ей, синове мои, да не сте погубили брат си? — а на везира си наредил: — Иди и виж в неговата стая, може тайно да се е върнал.

Везирът отишъл и що да види: вратата заключена отвътре. Върнал се той при владетеля с тази вест. Владетелят сам отишъл до вратата на стаята на най-малкия си син. Почукал. Малек-Мохамад станал и отворил. Видял баща си и рекъл:

— Татко! Нали съм роден от лоша майка, какво искаш от мен?

— Сине, мой — започнал бащата, — падам ти в краката. Появи се владетелката на бисерния листец. Ела и ѝ отговори!

Малек-Мохамад се облякъл, излязъл от стаята и се отправил право към двореца на девойката. Като ги зърнала, тя си рекла:

— Ето кой е откраднал моя бисерен листец!

Малек-Мохамад влязъл при нея и девойката го запитала:

— Малек-Мохамад, ти ли отнесе моя бисерен листец?

— Да — отвърнал той.

— А как влезе в двореца?

И Малек-Мохамад ѝ разказал какво се случило. Изслушала го девойката и рекла:

— Хвала на тебе! А сега ми кажи: искаш ли да се ожениш за мен?

— С най-голямо удоволствие — отвърнал той.

После Малек-Мохамад повикал баща си и братята си и им казал:

— Братя мои, аз не ви сторих нищо лошо, купих ви дрехи, освободих ви от чирачеството. А вие вместо с добро, ми се отплатихте със зло, като ме хвърлихте в кладенеца.

След това се обърнал към баща си:

— Татко, аз може да съм лош, но майка ми не е лоша!

След тези думи той извикал лъва и лъвицата. Те се приближили и му се поклонили.

— Колко дни не сте яли?

— Седем — отвърнали те с човешки глас.

— Изяжте братята ми! — наредил им Малек-Мохамад. После извикал леопарда и него попитал: — Ей, леопарде, колко дни гладуваш?

— Пет — рекъл звярът, а Малек-Мохамад му заповядал:

— Изяж баща ми!

После Малек-Мохамад се оженил за владетелката на бисерния листец, взел си за жени и сестрите на демоните, и станал мъж на четири жени.

ЕЗИКЪТ ЧЕСТО НАРАНЯВА ПО-СИЛНО И ОТ БРАДВА

Имало някога един дървар. Той живеел с жена си в бедна къщурка на края на гората. Всеки ден нарамвал брадвата и отивал в гората за дърва и съчки.

Един ден, както си сечал дърва, дочул стонове и рев. Дърварят тръгнал по посока на гласа и видял болен лъв с подута лапа. Събрал кураж и се приближил до него. Изведнъж лъвът проговорил с човешки глас:

— Слушай, човече, в лапата ми се е забил трън и тя бере. Направи ми едно добро, извади го от раната!

Дърварят се навел и измъкнал тръна. Оттогава човекът и лъвът станали приятели. Лъвът помагал на човека да сече дърва и да ги носи до къщурката.

Веднъж дърварят поканил лъва на вечеря.

— Жена ми ще ти приготви всичко, което поискаш — рекъл гостоприемният дървар.

Отначало лъвът не се съгласил и отказал:

— Вие сте хора, а аз съм звяр. Човекът и звярът не могат да бъдат другари.

Но дърварят настоявал толкова много, че накрая лъвът склонил да иде при него в къщурката. Само помолил да му сварят за ядене главата и краката на един овен.

В уговорения ден лъвът пристигнал и всички седнали край софрата. Лъвът преплел краката на овена, а по брадата му потекли лиги. Жената на дърваря видяла това, намръщила се и рекла на мъжа си:

— Кого си довел в нашия дом, мъжо?

Лъвът чул думите ѝ и заплакал:

— Не ти ли казах, че аз съм звяр, а вие сте хора и дружбата между нас е невъзможна! Хайде, стани и вземи брадвата. Удари ме с нея с все сила по главата.

— Но как, та ние с тебе сме приятели? — запротестира дърварят.

— Човече! Заклевам те в хляба и солта, които сме изяли заедно: ако не ме удариш с брадвата, ще разкъсам и теб, и жена ти.

Уплашил се дърварят. Взел брадвата и ударил лъва с всичка сила. Лъвът си отишъл с разбита глава. Дълго време след това дърварят не смеел да стъпи в гората.

Един ден си рекъл:

— Да става каквото ще, ще ида да видя дали лъвът е жив.

Влязъл в гората и срещнал лъва.

— Жив ли си още, приятелю?

А лъвът отвърнал:

— Както виждаш, раната от твоята брадва зарасна и аз съм жив. Но раната от думите на жена ти не е зараснала и никога няма да зарасне. Защото раната, причинена от думите, е неизлечима. Върви си и никога повече не идвай по тези места. Ако те срещна още веднъж, ще те разкъсам на парчета!

ПОМОЩТА НА ПТИЦАТА СИМОРГ

Дали се е случило това или не — освен Бог, няма други свидетели. Едно е известно: един ден с друг не си приличал. Та живял в древни времена един падишах, който имал трима сина. Единият се наричал Малек-Мохамад, вторият — Малек-Джамшид, а третият — Малек-Хоршид. Майката на Малек-Мохамад умряла, а майките на другите двама братя били живи. В покоите на падишаха растяло нарово дърво, което вместо плодове раждало безценни бисери.

От тримата си сина падишахът обичал най-много Малек-Мохамад, защото той се отличавал със смелост, храброст и безстрашие.

Наровото дърво в покоите на падишаха вързало плодове и те започнали да зреят. Една сутрин на разсъмване Малек-Мохамад, Малек-Джамшид и Малек-Хоршид излезли от своите покои, погледнали през вратата наровото дърво и що да видят: липсвал един узрял нар. Тогава те решили, че се е появил крадец и че трябва да му устроят засада под дръвчето, за да го заловят.

Речено-сторено, уговорили се всяка вечер един от тях да пази под дръвчето. Паднала нощта. На ред бил Малек-Джамшид. Той се прибрал в покоите си и закрачил от единия до другия ъгъл на стаята, но сънят го надвил. А когато се пробудил на другата сутрин, видял, че отново липсва нар.

Отишъл той при братята си и рекъл:

— Заспах и тази нощ пак са откраднали един нар.

Дочакали тримата вечерта. Този път на ред бил Малек-Хоршид. Закрачил и той от единия до другия ъгъл на покоите си, но и той заспал. На сутринта се пробудил и видял, че още един нар липсва. Отишъл при братята си и им рекъл:

— И аз заспах и още един нар са откраднали!

Нищо не казали братята, а щом паднала третата нощ на пост се отправил Малек-Мохамад. Той леко си порязал палеца и посипал раната със сол. И започнал да наблюдава. След полунощ видял един

облак. Облакът се спрял над наровото дръвче и от него се подаде ръка. Тя се протегнала, за да откъсне един нар, но Малек-Мохамад викнал:

— Ей ти, я си прибери ръката!

Но облакът не го послушал. Малек-Мохамад извикал втори път:

— На кого говоря, прибери си ръката!

Но и сега този, на когото била ръката, сякаш не чул думите на Малек-Мохамад. Ръката почнала да къса нарове от дръвчето и Малек-Мохамад грабнал меч и отсякъл единия пръст на ръката.

Облакът бързо си прибрал ръката и си отишъл. На сутринта Малек-Мохамад видял, че от ръката с отсечения палец е капала кръв и е показала пътя на облака. Малек-Мохамад отишъл при братята си и при баща си и им разказал всичко.

Бащата го похвалил и наредил и на тримата да тръгнат по кървавата следа, да открият на кого е ръката и да вземат обратно откраднатите нарове. Наредил им да не се връщат с празни ръце.

Тръгнали братята по кървавата следа. Вървели, вървели, излезли от града и се озовали в степта. Стигнали до едно място, където кървавата диря влизала в кладенец с вода. Тогава разбрали, че онзи, чиято кръв е капала по пътя, живее в кладенеца. Братята решили, че някой от тях трябва да се спусне в кладенеца и да научи кой е крадецът. Най-напред трябвало да се спусне в кладенеца Малек-Джамшид. Малек-Мохамад и Малек-Хоршид останали на земята. Хванали единия край на въжето, а другия дали на Малек-Джамшид.

Малек-Джамшид се помолил, завързал въжето около кръста си и започнал да се спуска в кладенеца. Но не стигнал и до средата, когато се понесъл викът му:

— Олеле-ле, горко ми, измъкнете ме!

Братята го изтеглили от кладенеца. Дошъл редът на Малек-Хоршид, Малек-Мохамад и Малек-Джамшид останали горе, хванали въжето за единия край, а другия дали на Малек-Хоршид. Той си казал молитвата и влязъл в кладенеца. И той едва стигнал до средата и почнал да крещи:

— Олеле-ле, горко ми, измъкнете ме!

Братята го изтеглили нагоре. Дошъл редът на Малек-Мохамад. Той рекъл на братята си:

— Колкото и да викам в кладенеца: „Горко ми“, не ме слушайте и не ме теглете нагоре. Пускайте въжето, докато не стигна до дъното и не

накажа крадеца, който ни открадна нарове.

Като казал това, Малек-Мохамад стегнал меча си в пояса си, завързал се с въжето, казал си молитвата и братята го спуснали в кладенеца. Щом стигнал до средата, Малек-Мохамад почнал да крещи:

— Олеле-ле, горко ми! Измъкнете ме!

Но Малек-Джамшид и Малек-Хоршид както обещаха, така и направили — послушали го и го спуснали на самото дъно на кладенеца. Като стъпил на дъното Малек-Мохамад викнал на братята си:

— Чакайте ме горе до вечерта. Ако остана жив до тогава, ще ви дам знак. А ако не се появя до вечерта, не ме чакайте, а се погрижете за себе си.

После Малек-Мохамад тръгнал по дъното на кладенеца. Скоро срещнал една девойка, прекрасна като новата луна. До нея, положил глава в скута ѝ, спял огромен демон. Хъркането му ехтяло като гръм в кладенеца, а от дъха му се е издигал цял стълб. Видяла девойката Малек-Мохамад и рекла:

— Ах! Малек-Мохамад, ах, мили мой! Кой вятър те довя тук? Не ти ли е жал за младостта ти? Смъртта си ли искаш да намериш?

Малек-Мохамад отвърнал:

— За добро или за зло, хубавице, вече съм дошъл, кажи ми коя си ти и какво правиш в този кладенец?

— Ами — започнала да разказва девойката, — ние сме три сестри, а в този кладенец има още два и в тях живеят моите сестри. При всяка от нас има по един демон. Те спят, положили глава върху скута на сестрите ми. Аз — най-голямата — живея тук, средната ми сестра живее в средния кладенец, а в третия кладенец живее най-малката ни сестра. Демоните ограбват всички богатства в света. Щом попаднат в ръцете им, те ги донасят и ги пазят тук. А сега, драги Малек-Мохамад, послушай ме, върви си и не се излагай на опасност! Върни се по пътя, по който си дошъл, не дай боже, този демон да се разбуди: ще убие и мен, и теб.

— Олеле-ле, не думай — възкликнал Малек-Мохамад. — Аз не споменавам името Божие както теб! Може демонът да ме убие, но може да е съдено, аз да го унищожа.

Като рекъл това, Малек-Мохамад започнал да гъделичка по петите демона с върха на меча си. Демонът помислил, че го хапе

комар, понечил да го притисне с петата си и изръмжал:

— Махай се, твар проклета!

Тогава Малек-Мохамад се провикнал:

— Ей, негоднико, ставай, не е долетял комар, смъртта е дошла за душата ти.

Демонът веднага скочил на крака и загълчал девойката:

— Ах, ти, проклетнице, нека свърша с тая мушица, а после ще видим какво наказание заслужаваш!

С тези думи демонът грабнал един боздуган, на чийто край били завързани седем воденични камъка и завикал:

— Ах, ти, лечко-буболечко, ах, ти, мушице двунога, ще те размажа и помен няма да остане от теб!

А Малек-Мохамад продължил да го дразни:

— Ех, ти, мерзавецо, недей да лъжеш, ами замахни по-силно!

Завъртял демонът над главата си боздугана и го стоварил върху главата на Малек-Мохамад. Малек-Мохамад се отдръпнал, призовал на помощ Бога, хванал меча си и замахнал към демона.

Краят на меча се забил в темето му и излязъл между краката. Демонът бил разсечен на две и сякаш две скали рухнали на земята. Така Малек-Мохамад се справил с демона, а девойката рекла:

— Хвала на тебе и на силата на ръцете ти!

Малек-Мохамад отвърнал:

— Остани засега тук, а аз ще се спусна в другите два кладенци и ще освободя сестрите ти.

С тези думи той се спуснал във втория кладенец. Там намерил девойка с лице като пълната луна, още по-прекрасна от първата, а до нея демон, още по-силен от първия — положил глава в скута ѝ да спи още по-непробуден сън. Той така хъркал, сякаш кладенецът се разрушавал. Дъхът му се издигал във въздуха като пара в баня. Видяла девойката Малек-Мохамад и рекла:

— Ах, Малек-Мохамад! Ах, мой мили! Не ти ли е жал за младостта ти, та идваш тук? Защо си дошъл? Ако демонът се събуди, и теб ще убие, и мен няма да пощади. Докато още спи, спасявай се!

— Ами, не думай! За добро или за зло аз вече съм тук и знай, че докато не убия с Божията помощ този демон и не те освободя, няма да отстъпя. С Божията помощ вече убих един демон и освободих най-голямата ти сестра. Ще освободя и теб, и най-малката ви сестра.

След тези думи Малек-Мохамад започнал да гъделичка демона по петите с меча си. Демонът замърморил на сън:

— Махай се, муха нахална, остави ме да спя!

Тогава Малек-Мохамад закрещял:

— Ставай, изрод проклет, не муха е долетяла, а смъртта ти е дошла!

Чул демонът тези думи, скочил на крака и видял Малек-Мохамад. Грабнал боздуган и рекъл на девойката:

— Само почакай, вироглавке, сега ще накажа тая буболечка, а после ще се разправа с теб!

Обърнал се към Малек-Мохамад и надал боен вик:

— Ах, ти, лечка-буболечка, ах, ти двукрако бръмбарче, как ти е дошло на ум да дойдеш тук?

А Малек-Мохамад му казал:

— Ей, ти, изроде, не е време за приказки сега, поразмърдай се и дай да се бием!

При тези думи демонът грабнал боздугана си, завъртял го над главата си и го пуснал към главата на Малек-Мохамад. Извил се Малек-Мохамад и боздуганът се забил в земята. Той призовал Бога на помощ, стиснал меча си и го забил в мишницата на демона така, че краят му излязъл от другата мишница, а тялото му рухнало на земята. Видяла девойката, че демонът е мъртъв, целунала Малек-Мохамад и рекла:

— Хвала на тебе и твоята сила!

Малек-Мохамад й казал:

— Остани тук, докато се спусна в третия кладенец и освободя най-малката ви сестра.

Спуснал се Малек-Мохамад в третия кладенец. Гледа: в кладенеца девойка още по-млада от другите две, а красотата й затъмнявала хубостта на двете й сестри. Малек-Мохамад се влюбил безумно в нея. А до девойката — демон — още по-силен и страшен от предишните два, положил глава на коленете й, хърка, та чак разтърсва небето. Щом девойката зърнала Малек-Мохамад, се влюбила в него от цялото си сърце. Дори да имала хиляда сърца, нямало да го обича по-силно. Тя поздравила Малек-Мохамад и рекла:

— Ех, Малек-Мохамад, скъпи мой, ох, мили мой, не ти ли е жал за младостта ти, та идеш право в ада? Защо си дошъл? Не се ли боиш

от смъртта?

А Малек-Мохамад ѝ отговаря:

— За добро или за зло аз съм тук и няма да си ида, докато не те освободя. С Божията помощ убих двата демона от първия и от втория кладенец и освободих сестрите ти от робство. Кажи ми, как попаднахте в плен на демоните?

— Ние сме три сестри, демоните ни откраднаха, доведоха ни тук и ето вече няколко години живеем при тях в плен — разказала девойката.

А докато Малек-Мохамад разговарял с нея, започнал да гъделичка демона по петите. Демонът промърморил:

— Махайте се, мухи нахални! Оставете ме да поспя!

После Малек-Мохамад викнал:

— Ей, безродни, събуди се от дълбокия сън, не муха, а смъртта е дошла, стои до главата ти.

Като чул това, демонът скочил на крака и заплашил девойката:

— Само почакай, сега като се справя с това човешко изчадие, ще се заема с теб.

Момата затреперила като клони на върба от страх. Демонът вдигнал боздуганът и викнал на Малек-Мохамад:

— Ах, ти лечко-буболечко, ах, ти двунога мушице! Не ти ли трябва главата? Откъде у теб такова нахалство да надникнеш тук? Не ти ли стига, че си убил братята ми, ами си дошъл и при мен?

— Ей, изрод — извикал Малек-Мохамад, — двамата ти братя пратих при дяволите в ада, и теб сега ще изпратя там. Те те чакат с нетърпение.

Като чул тези думи, демонът завъртял над главата си боздуган, на чийто край имало четиридесет воденични камъка, и го запратил към главата на Малек-Мохамад. Малек-Мохамад призовал Бога на помощ и се отдръпнал. Боздуганът се забил в земята.

Тогава Малек-Мохамад извадил меча си, замахнал и отсякъл главата на демона като на куче. Тялото рухнало на земята като планина.

Щом Малек-Мохамад убил демона, девойката се хвърлила към него и почнала да му целува ръцете, лицето и главата — накратко: отдаде му се и тялом, и духом. Малек-Мохамад рекъл:

— Аз те обикнах, съгласна ли си да ми станеш жена?

От всичко на света девойката най-много желаела точно това. Дала съгласието си и тук, в кладенеца, двамата се обявили за мъж и жена. Ръка за ръка те се отправили към втория кладенец при средната сестра. Като се видели двете сестри се зарадвали и забързали към първия кладенец при най-голямата им сестра. И тя била щастлива и доволна, като ги видяла.

Викнал Малек-Мохамад на братята си Малек-Джамшид и Малек-Хоршид от дъното на кладенеца и ги помолил:

— Пуснете въжето и измъквайте скъпоценности, злато и други съкровища.

Пуснали братята въжето и Малек-Мохамад започнал да издига нагоре златото, скъпоценните камъни и съкровищата, които демоните били ограбили и скрили в кладенеца. Видели братята богатствата и ги обзела завист. Изпратил всичко горе Малек-Мохамад, после пак викнал на братята си:

— Пуснете въжето пак и издърпайте нагоре девойките!

Пуснали братята въжето в кладенеца, измъкнали първата и втората хубавици. Дошъл редът на третата и на Малек-Мохамад. Красавицата, която се била вrekла на Малек-Мохамад, се обърнала към него:

— Послушай съвета ми, качи се първо ти, а аз след теб. Ако се кача първа, братята ти от завист и ревност няма да те извадят от кладенеца. Повярвай ми!

Но Малек-Мохамад отвърнал:

— Не, мила моя, няма да стане така. Ти първа трябва да се качиш.

Накратко казано Малек-Мохамад толкова настоявал на своето, че девойката трябвало да се съгласи. Той успял да я убеди тя да се изкачи първа на земята. Хубавицата се хванала за края на въжето и рекла:

— Колкото и да те уговарях, ти не се съгласи да се качиш първи. А аз съм напълно сигурна, че братята ти няма да те издърпат. Ако стане така, както ти казвам, знай, че тук ще дойдат два овена — бял и черен — и ще се сбият. Тогава ти скочи на гърба на белия овен — той ще подскочи през седем земи нагоре и ти ще се спасиш. Но ако скочиш на гърба на черния, той ще те смъкне през седем земи надолу. Всичко зависи от теб: внимавай и скочи на белия овен.

Свършила тя своите напътствие и братята я изтегли горе. А те вече усещали как Малек-Мохамад ще се прослави с подвизите си и изпитвали огромна омраза към него. Дори си рекли: „Ако го издърпаме, няма да видим бял ден. По-добре да го оставим долу, а на баща ни ще кажем, че се е случило нещастие.“

И за да не отгатнат девойките помислите им, те пуснали въжето в кладенеца. После, без да ги видят, извадили нож и прерязали въжето. Малек-Мохамад се строполил на дъното на кладенеца. А Малек-Джамшид и Малек-Хоршид рекли на девойките:

— Не знаем каква беда се е случила на Малек-Мохамад — въжето е прерязано незнайно защо.

Най-малката сестра, вречена на Малек-Мохамад, разбрала, че братята са направили това нарочно. Тя се престорила, че не се е досетила, макар да била твърдо уверена, че Малек-Мохамад ще успее да се спаси.

А на дъното на кладенеца Малек-Мохамад разбрал, че невестата му имала право и че братята му са постъпили подло с него и са си тръгнали, оставяйки го сам. Малек-Джамшид и Малек-Хоршид отишли да доведат мулета, магарета. Донесли и специални носилки със завеси. Натоварили всичкото злато и съкровища, нагласили добре девойките на мулетата и се отправили към града. Там рекли на баща си:

— Всичкото това злато и съкровищата, както и тези девойки, взехме от кладенеца и убихме демоните. А къде е Малек-Мохамад и какво му се е случило, не знаем.

Бащата се престорил, че им повярвал и замълчал.

А Малек-Мохамад много се натъжил, като разбрал колко подло са постъпили с него братята му. Решил да изчака, както му заръчала девойката, идването на белия и на черния овен. Не минало много време и двата овена се появили и почнали да се бият. Както се биели, Малек-Мохамад призовал Бога за помощ, хвърлил се към белия овен, за да се хване за врата му и да го яхне, но сбъркал и вместо белия, хванал черния. На гърба на черния овен той пропаднал седем земи надолу. Паднал на седмата земя. Като се съвзел видял, че в широко зелено поле и че в далечината се вижда голям град. Изправил се, огледал се и се накарал да тръгне, когато изведнъж съзрял един човек да оре земята и да подкарва бикове шепнешком:

— Дий, дий, дий!

Приблизил се Малек-Мохамад и викнал:

— Здравей, орачо, дал Бог добро!

Орачът се разтреперил от страх, махнал на Малек-Мохамад да се приближи и зашепнал:

— Тихо, не викай, мълчи. Ела по-близо, за да мога да ти кажа нещо на ухото и тогава ще видим дали ще говориш високо.

Малек-Мохамад се приближил и запитал:

— Защо, орачо, като ореш подкарваш бикове шепнешком? Защо се боиш да говориш и се тресеш от страх?

Орачът зашепнал:

— Нали ти ли казах да говориш съвсем тихо?

— Какво има? — попитал Малек-Мохамад.

— Недалеч от тук има гъсталак, в който живее лъв — зашепнал орачът. — Водата за града минава през гъсталака. А лъвът си с харесал място до самия извор и не пуска хората от града до водата, докато не му дадат да изяде една девойка. Тогава дава малко вода на града. Но хората не могат да му изпрацат всяка вечер по едно девойче, затова той се разгневява и не само мъчи хората като не им дава вода, но и ловува в покрайнините на града и разкъсва всеки, който му попадне. Тази вечер е ред на дъщерята на падишаха: трябва да я заведат при лъва, та той да я разкъса и после да даде малко вода на хората.

Като чул това, Малек-Мохамад извадил от джоба си шепа дребни пари и рекъл на орача:

— Иди в града и купи храна, а аз вместо теб ще ора.

Орачът взел парите и отишъл в града, а Малек-Мохамад изчакал, докато той се скрил от погледа му, взел в ръка една пръчка и с цяло гърло викнал на бикове:

— Дий, дий, дий!

Из цялото поле се понесъл гласът му и веднага стигнал до мястото, където се криел лъвът. Звярът се заслушал, после изревал ужасно и изскочил от гъсталака. Гледа Малек-Мохамад: към него тича лъвът и реве. Той го оставил да се приближи, после се хвърлил към него, хванал го за ухото с едната ръка, а с другата го ударил силно под брадата. Разпрегнал единия бик и на негово място впрегнал лъва и продължил да оре. И още по-високо завикал:

— Дий, дий, дий!

В това време орачът стигнал града, купил храна за Малек-Мохамад и се върнал. Приблизил се до нивата и що да види: Малек-Мохамад впрегнал лъва и спокойно си оре, че и подвиква:

— Дий, дий, дий!

От страх косата на орача щръкнала и целият треперещ той се вторачил в Малек-Мохамад и не можел и крачка да направи. Видял Малек-Мохамад, че орачът не се осмелява да се приближи и му рекъл:

— Орачо, орачо, сега от какво се боиш? Нима не виждаш, че лъвът е впрегнат?

Крачка по крачка орачът започнал да се приближава и треперейки от страх съвсем доближил Малек-Мохамад. Малек-Мохамад освободил лъва от впряга и той през глава хукнал към своя гъсталак. Сложил орачът хляба и храната пред Малек-Мохамад.

Момъкът си хапнал и рекъл:

— Искам да те питам нещо, но ти ми кажи истината.

— Каквото и да ме питаш, ще ти кажа истината — обещал орачът.

Малек-Мохамад разказал за себе си и за своите приключения, а после попитал:

— Ако сега искам да се издигна на горната земя, да се върна в своя град, от кого трябва да потърся помощ?

Орачът отвърнал:

— Недалеч от тук в гъсталака има гнездо на птицата Симорг. Всяка година тя излюпва по няколко пиленца, но в гъсталака живее дракон, който изяжда пиленцата на Симорг. Ако ти успееш да избавиш птицата Симорг и нейните пиленца от злия дракон, тя навярно ще ти помогне, дори ако искаш да те издигне през седем земи и да те остави в родния ти град.

Зарадвал се Малек-Мохамад на думите на орача. Орачът продължил да оре, а Малек-Мохамад тръгнал сам. Гледа: от града наизлезли всички жители и повели дъщерята на падишаха към лъва. В ръка всеки държал някакъв съд, с който да си гребне вода и да я отнесе вкъщи, след като лъвът разкъса девойката. Малек-Мохамад изчакал хората да стигнат до него, извадил меча от ножницата си, смесил се с тълпата и тръгнал редом с всички. Когато тълпата стигнала до гъсталака, жителите на града избутали напред дъщерята на падишаха и се отдръпнали встрани. Малек-Мохамад видял, че лъвът подушил

въздуха, изревал и излязъл от леговището си. Момъкът изчакал, звярът да се приближи до девойката. Стиснал меча си, призовал Бога на помощ, замахнал с все сила към лъва и го съсякъл на две. Като видяла храбрия Малек-Мохамад, дъщерята на падишаха извикала:

— Слава тебе, момко, слава на храбростта ти, хвала, че уби лъва и избави града от него!

След тези думи тя потопила ръката си в кръвта на лъва и я поставила на рамото на Малек-Мохамад. Хората видели, че лъвът е убит и надали радостни възгласи, после се хвърлили към водата и почнали да пълнят съдовете си. Но кръвта на лъва се смесила с водата и Малек-Мохамад се обърнал към тях:

— Ей, хора, кой ви кара да гребете вода, смесена с кръвта на лъва? Изчакайте, докато се изчисти и стане приятна на вкус. Повече никой няма да ви преследва.

В това време при падишаха отишли няколко мъже и му рекли:

— Седиш си тук, а лъвът е убит и дъщеря ти е свободна.

Зарадвал се падишахът и обявил:

— На онзи, който освободи дъщеря ми и уби звяра, и избави хората от страха, давам половината от царство и дъщеря си.

По улиците и площадите на града веднага разгласили неговата воля. Хората от града започнали един по един да се явяват пред падишаха и всеки твърдял, че той е убил лъва. Но дъщерята на падишаха, която стояла край баща си, рекла:

— Не слушай никого, татко, никой от тези мъже не е убил лъва. Аз познавам добре онзи, който извърши великия подвиг, защото сама докоснах рамото му с ръка, натопена в кръвта на лъва. Направих го, за да мога да го позная.

Както си говорели, изведнъж видели, че се появил Малек-Мохамад. Момата го посочила и рекла:

— Татко, ето го храбрият момък, който уби лъва и ме освободи.

Малек-Мохамад поздравил падишаха както се полага. А девойката го хванала за ръка и показала на баща си отпечатъка от дланта си върху рамото. Падишахът поблагодарил на момъка и всички тръгнали към града. Хората приветствали и благодарили на Малек-Мохамад. После го вдигнали и понесли на ръце към двореца.

Падишахът наредил да дадат на Малек-Мохамад един прекрасен дворец с прислужници и стражи. Макар да бил безкрайно доволен,

Малек-Мохамад си мислел само за своята невеста от третия кладенец. Щом настъпило утрото, той взел меча си и отишъл в гъсталака, където било гнездото на птицата Симорг. Легнал да си отдъхне, сложил ръка под главата си и тъкмо се унесъл в сън, като дочул пиленцата на Симорг да писукат.

Скочил на крака и що да види: огромен като гората дракон пълзял по дървото и се канел да изяде пиленцата. А те от страх силно писукали. Измъкнал Малек-Мохамад меча си, призовал Бога на помощ и ударил дракона по главата. Разсякъл го от главата до опашката на две. Тялото му се сгромолясало на земята като две планини. Едната половина Малек-Мохамад хвърлил в гнездото на пиленцата, а другата половина скрил. Отново легнал на земята, сложил ръка под главата си и заспал. След известно време долетяла птицата Симорг, видяла спящия под дървото Малек-Мохамад и рекла:

— Аха, ето го злодеят, който всяка година изяжда пиленцата ми! Днес успях да се върна на време, за да си отмъстя.

И тя литнала високо, понечила да се спусне изневиделица връз Малек-Мохамад, да го стисне с човката си, да се издигне и да го хвърли от високо. Но пиленцата надали страшен вой и обяснили на майка си на своя език:

— Майчице, не го убивай, той е нашият спасител!

А майката ги попитала:

— Защо да е ваш спасител?

Пиленцата рекли:

— Майчице, злодеят, който всяка година е изяждал твоите пиленца, е дракон. Той допълзя и се канеше да ни погуби, но изведнъж се появи този смел момък и го уби. Съсече го на две половини. Даде ни едната да се нахраним, а другата скри, та по-късно да я изядем, когато огладнеем.

Като чула това, птицата Симорг разперила крила, за да пази Малек-Мохамад от слънцето и той да може сладко да си поспи. Тя изчакала момъкът да се събуди, и го поздравила:

— Скъпи ми, Малек-Мохамад — започнала тя, — ако имаш някакво желание, кажи ми го и аз ще го изпълня!

Малек-Мохамад й разказал от игла до конец своята история и завършил:

— Затова силно желая да ме изкачиш през седем земи нагоре и да ме оставиш в моята родна страна, в моя роден град.

Птицата Симорг се съгласила и рекла на момъка:

— Иди при падишаха и поискай да ти заколят седем охранени бика. Нека одерат кожата им и от тях да ушийт мехове за вода. Нека ги напълнят с вода и заедно с месото да ги донесат тук. Това ще е храната ми за из път, за да издържа да те пренеса през седем земи нагоре.

Зарадвал се Малек-Мохамад, като чул думите на птицата. Върнал се при падишаха и му казал:

— С твое разрешение, искам да се сбогувам с вас.

Падишахът рекъл:

— Какво говориш, Малек-Мохамад. Да не си си изгубил ума? Та нали аз се каня да те правя свой зет, да те оженя за дъщеря си. Нали ненапразно обявих, че онзи, който е убил лъва и е освободил дъщеря ми, ще получи половината от царство и дъщеря ми.

А Малек-Мохамад му дума:

— Нека си останат при теб и двете половини от царство, и дъщеря ти. А на мен, ако имаш милост, ми трябва само едно: да наредиш да заколят седем охранени бика, да ги одерат, от кожата им да ушийт мехове, да ги напълнят с вода и заедно с месото да ги занесат в гъсталака при гнездото на птицата Симорг, защото искам да се върна в родната си страна. Птицата Симорг ще ме издигне през седем земи нагоре и да ме остави в моя роден град.

Падишахът веднага се разпоредил да заколят за Малек-Мохамад седем бика, да одерат кожата им, от тях да ушийт мехове, да ги напълнят с вода и заедно с месото да ги занесат направо до гнездото на птицата Симорг. Падишахът и хората от града изпроводили Малек-Мохамад. Момъкът се сбогувал с тях, после поставил седемте меха с вода на едното крило на птицата, а седемте трупа на биковете — на другото и седнал на гърба ѝ. Птицата Симорг обърнала към него глава и му рекла:

— Щом ти кажа: „Искам да пия, дай ми вода!“, ти отрежи едно парче от месото и ми го хвърли в устата. Когато ти кажа, че искам да ям и те моля за месо, дай ми в човката вода.

И добавила:

— Ще те издигна нависоко и ще те питам как изглежда земята. Ако отговориш: като поднос за чай, значи сме се издигнали през

седемте земи и тогава ще те пусна на земята.

После птицата Симорг литнала нагоре-нагоре. Лети и пита Малек-Мохамад:

— Как изглежда земята?

— Прилича на чаша без дръжка — отвърнал момъкът.

Птицата Симорг се издигнала още по-нагоре. И огладняла:

— Искам да пия, дай ми вода.

Малек-Мохамад отрязал парче месо и го хвърлил в устата ѝ.

Минало още време, птицата Симорг рекла:

— Искам да ям.

Малек-Мохамад ѝ сипал в човката вода. Птицата полетяла още по-нагоре. Пита тя момъка:

— Как изглежда земята?

— Прилича на чиния — отвърнал Малек-Мохамад.

И птицата литнала още по-нагоре. Щом кажела: „Искам да пия“, момъкът ѝ давал месо в устата, а щом искала да яде, ѝ сипвал вода в човката. Летяла, летяла, пак попитала Малек-Мохамад:

— Сега на какво прилича земята?

Той отвърнал:

— Вече прилича на поднос за чай.

Симорг разбрала, че е стигнала най-горе.

— Искам да ям, давай месо.

Но гледа Малек-Мохамад, месото се свършило. Досрамяло го да си признае, че няма повече месо. Извадил ножа си, отрязал парче месо от бедрото си и го хвърлил в устата на Симорг. Птицата обаче веднага разбрала, че това е човешко месо. Досетила се, че то е от бедрото на Малек-Мохамад. Не го изяла, а го мушна под езика си. Накрая долетели до земята. Симорг рекла:

— Ето я земята, слизай!

Малек-Мохамад се смъкнал от гърба ѝ, а птицата Симорг му говори:

— Повърви малко, аз ще те погледам.

Тръгнал Малек-Мохамад и птицата видяла, че той не може да върви, а куца. Попитала го:

— Малек-Мохамад, защо куцаш?

— Краката ми се подути — рекъл той.

А птицата му казала:

— Ей, Малек-Мохамад, не ме лъжи, ела тук, знам, че нещо не е наред с краката ти.

Приблизил се момъкът до нея, тя разгърнала дрехите му и видяла, че от бедрото му липсва парче. Запитала го:

— Защо го направи?

Малек-Мохамад отвърнал:

— Ще ти кажа истината. Ти каза, че си гладна, а месото се бе свършило. Досрамя ме да ти призная, че няма вече месо, затова отрязах парче от бедрото си и го хвърлих в устата ти.

Намокрила птицата Симорг със слюнката си раната, извадила изпод езика си месото, сложила го на мястото и кракът станал нов-новеничък. После птицата отскубнала от крилото си няколко пера и ги дала на Малек-Мохамад с думите:

— Всеки път, щом си угрижен или ти предстои тежка работа, с която не можеш да се справиш сам, или ако нещо ти трябва, хвърли перото в огъня и аз в миг ще се явя пред теб и ще ти помогна.

Птицата Симорг се сбогувала с Малек-Мохамад, литнала и се скрила под земята, понесла се към своето гнездо. А Малек-Мохамад благодарил на Бога и се запътил към своя роден град. Скоро стигнал дома си, но никой не го познал. „Няма да се открия — рекъл си Малек-Мохамад, — да видим, какво се е случило в мое отсъствие.“

А сега чуйте какво правели Малек-Джамшид и Малек-Хоршид.

След като захвърлили Малек-Мохамад в кладенеца, те отнесли цялото богатство, което той извадил, както и трите сестри. Върнали се в града, разказали на падишаха какво уж им се случило. Девойките не се осмелили да кажат истината. Минали няколко дни и най-голямата сестра станала невеста на Малек-Джамшид, средната сестра се сгодила с Малек-Хоршид. Двамата братя рекли на най-малката сестра, която била невеста и любима на Малек-Мохамад:

— След като Малек-Мохамад пропадна без вест и кост, ти също се ожени. Нека синът на везира да ти стане мъж.

Момата отказала:

— Аз съм уверена, че където и да е Малек-Мохамад, той ще се появи. Една година няма да се женя и ще чакам вест от него. Ако след година не се появи, тогава ме женете за сина на везира.

Изминала една година, но Малек-Мохамад не се появил. Неговата невеста се съгласила да се ожени за сина на везира. И в деня,

когато птицата Симорг донесла Малек-Мохамад в родната му страна, синовете на падишаха, т.е. Малек-Джамшид и Малек-Хоршид, както и синът на везира почнали да се готвят за сватба. Те поръчали на шивача да ушие за трите невести сватбените рокли. Малек-Мохамад, който вече бил научил всичко, отишъл в дома на шивача и го попитал:

— Кажи, шивачо, не ти ли трябва чирак?

— Разбира се, че ми трябва — зарадвал се шивачът.

И тъй Малек-Мохамад станал чирак в шивачницата. Шивачът му рекъл:

— Ето платовете за сватбените рокли на девойките, които се женят за синовете на падишаха. А този е за роклята на бъдещата жена на везирския син. И трите трябва да ги ушием час по-скоро.

Шивачът разказал цялата история за Малек-Мохамад, как той изчезнал, какво се случило с трите сестри, без дори и да подозира, че неговият чирак е Малек-Мохамад. Накрая шивачът рекъл:

— А девойката, която ще се жени за сина на везира, е невеста на Малек-Мохамад. Тя помоли да изчакат цяла година, дано дойде вест от момъка. Но ето вече измина годината, а от него ни вест, ни кост. И те я склониха да се ожени за сина на везира.

Изслушал историята Малек-Мохамад, въздъхнал, нищо не казал, само помолил шивача:

— Позволи ми да ушия роклята за невестата на сина на везира.

Шивачът се съгласил и му разрешил да ушие роклята за девойката, която всъщност била невестата на Малек-Мохамад. Скришом от шивача Малек-Мохамад отнесъл плата на едно отдалечено място, запалил едно от перата на птицата Симорг. В миг пред него се явила птицата Симорг и го попитала:

— Каква беда те е сполетяла, приятелю?

— Искат да оженят моята невеста за сина на везира и скоро е сватбата им. Наредили са да се ушие сватбената й рокля. Аз станях чирак при шивача и взех сам да я ушия. Но без теб няма да мога да се справя. Моля те, да ушиеш такава рокля, каквато никой досега не е шил и никой не е виждал.

Птицата Симорг се съгласила: та кой, ако не тя разбираше от такива неща? И за миг ушила точно това, което искаше Малек-Мохамад. Дала му сватбената рокля и откъснала още две пера. Дала му ги за всеки случай за тежки дни и полетяла към гнездото си. Малек-

Мохамад прибрал роклята в кутия и се върнал в шивачницата. Дал кутията на шивача и рекъл:

— Ето роклята и всичко останало. Дай ги направо на девойката.

Шивачът също бил ушил одеждите за невестите на Малек-Джамшид и Малек-Хоршид. И той ги сложил в кутии и ги занесъл на трите сестри. Отворили те кутиите и се изненадали колко красиви били одеждите на най-малката сестра. Никой шивач от града не можел да шие такива дрехи. Така че невестите на Малек-Джамшид и Малек-Хоршид се обърнали към шивача:

— Защо не си се постарал и за нас така?

— Не съм ушил аз тази рокля — признал си шивачът.

— А кой, щом не си ти? — удивили се девойките.

— Имам чирак — продължил шивачът, — той я уши.

Момите веднага извикали:

— Не се бави, а по-скоро доведи своя чирак. Ще го помолим и на нас да ни ушие нещо подобно.

Върнал се шивачът вкъщи и повикал Малек-Мохамад:

— Върви, девойките те викат. Наредиха ми да те заведа, така че не се бави, ами да вървим при тях.

Малек-Мохамад се престорил, че не иска, но накрая тръгнал с шивача. Видели го сестрите. Хвърлили се към него и го обсипали с целувки. А любимата на Малек-Мохамад горещо благодарила на Бога. Тя съобщила на падишаха, че Малек-Мохамад се е появил.

Дошъл падишахът, разцелувал се с най-малкия си син и също благодарил на Бога. Малек-Мохамад му разказал приключенията си от игла до конец, простил на братята си, които се отнесли зле към него. Из града веднага плъзнала вестта, че третият син на падишаха се е върнал. Хората се радвали. А девойката, която била сгодена за сина на везира, отново станала невеста на Малек-Мохамад. Падишахът наредил седем денонощия градът да се готви за сватбеното празненство. А в деня на сватбата Малек-Джамшид хванал за ръка най-голямата сестра, Малек-Хоршид — ръката на средната, а Малек-Мохамад — ръката на най-малката. Оженили се и заживели щастливо и благополучно.

МРАВКА И ВРАБЕЦ

Отдавна-отдавна в цепнатината на стената на една къща живеела мравка. През деня тя ходела на полето и събирала всичко, което намирала: зрънце, тревичка, диви ягодки, крилце от щурче. После го носела в мравуняка си за зимата.

Срещу къщата, където живеела мравката, се издигало дърво. През пролетта на дървото си свил гнездо наперен врабец. Той бил толкова нехаен, че изяждал всичко, което намирал, без да си задели нещичко в запас.

Постепенно се застудило. Дошла зимата. Сняг и лед покрили земята и не можело да се намери нищо за ядене. Наложило се врабецът да иде при мравката. Долял той до къщата и кацнал на земята. Мравката изпълзляла от цепнатината. Поклонил ѝ се врабецът веднъж-дваж и заговорил с ласкав глас:

— Драга моя приятелко, раздели с мен храната си. Съвсем съм измършавял, умирам от глад!

— О, приятелю, ти цяло лято подскача, и чирика, а трябваше да помислиш и за зимата!

ПЛЕШИВЕЦЪТ

Дали се е случило това или не — само Бог знае. На плешивеца не му останала коса, а на крадеца — ключове от Багдад.

В далечни времена живял един плешивец, който на всичкото отгоре бил и крастав. Толкова бил мръсен, че от него се носела нетърпима смрад, особено през лятото, и хората от града странели от него и отдалече го заобикаляли. Накрая им омръзнало. Насъбрали се и отишли при владетеля на града.

— Или направи нещо с плешивеца — рекли те, — или ще си съберем жените и челядта и сами ще си идем от твоя град.

Размислил владетелят на града и разбрал, че ако хората напуснат града, няма да има от кого да събира данъци и доходите му ще секнат. Посъветвал се със своите съветници и взел решение — да изгони плешивеца и майка му от града. Наредил това да стори градската стража и речено-сторено!

Да видим какво се случило с плешивеца и майка му.

След като избавил жителите на града от тях, същата нощ владетелят не могъл да мигне. Отишъл той в покоите на най-голямата си дъщеря и я запитал:

— Каж ми, дъще, Бог ли изпраща богатството или то се добива с меч?

— С меч, татко — отвърнала тя.

После се обърнал към средната си дъщеря, която също му отговорила:

— С меч, татко.

Накрая отишъл при най-малката си дъщеря:

— Каж ми, дъще, Бог ли изпраща богатството или то се добива с меч?

Най-малката дъщеря обаче отвърнала:

— Богатството и почитта, татко, само Бог изпраща. А с меч няма да постигнеш нищо.

Не харесал владетелят думите ѝ и наредил на един страж:

— Изведи утре дъщеря ми зад градските порти. Дай я на първия срещнат. Кажу му: „Владетелят ти дарява тази девица“.

Стражът се поклонил, владетелят се върнал в спалнята си, а безсънието обзело горката девойка. Седяла горката нажалена, когато изведнъж на прага притичала котка и замяукала. Девойката скочила, издебнала котката, съдрала ѝ кожата, отишла в хазната на баща си, напълнила я със скъпоценности, колкото могла да събере и я закопала зад дома на владетеля. После си легнала.

Едва се разнесъл утринният призив за молитва, когато в покоите на най-малката дъщеря влязъл стражът и рекъл:

— По волята на баща ти, дойде време да те изведе от града.

Волю-неволю девойката последвала стража. Завел я той до градските порти, отключил ги... и така изгонили дъщерята на владетеля от града.

По това време зад портите седял плешивецът и треперел от студ. Като го видял, стражът хванал девойката за ръката и я предал в ръцете на плешивеца:

— Владетелят ти дарява тази девица.

— Бог е съдник на нашия мъдър владетел — рекъл плешивецът. — Вчера ме изгони от града, а днес ми дарява дъщеря си. Не знам как да се избавя от своите беди, а сега и девица ми се струпва на главата.

Така плешивецът трябвало да се погрижи за девойката. Той ѝ рекъл:

— Ханъм, тази нощ ние с майка ми изкарахме до стената и за миг не склопихме око. Ще ида в града да купя бобена чорба, да има нещо да хапнем.

— Върви — отвърнала девойката, — аз ще те чакам тук.

Тръгнал плешивецът, а девойката се промъкнала до своето скривалище, взела натъпканата със скъпоценности котешка кожа и отново седнала до портите да чака плешивеца. Върнал се той, а с него дошла и майка му. Както се подобава, поканила дъщерята на владетеля да хапне с тях, но тя им отвърнала:

— Аз не съм гладна, яжте сами и да ви е сладко.

Слънцето се издигнало високо-високо. А девойката попитала майката на плешивеца:

— Майчице, не ти ли се намира при теб един котел?

Майката рекла:

— Аз и гроб нямам, за какво ми е саван!

Но все пак намерила едно старо гърне. Напълнили го с вода, а на плешивеца наредили да иде на полето и да донесе съчки. Върнал се той. Двете изчистили дъното на гърнето, сложили го на огъня и щом водата кипнала, девойката попитала:

— Майчице, как ще го направим? Аз ли ще държа плешивеца, а ти ще го търкаш или ти ще го държиш, а аз ще го търкам?

— Ханъм — отвърнала майката, — нека аз да го държа, а ти го трий.

Съблекли те горкия плешивец. Майка му го държи, а дъщерята на владетеля взела две парчета тухла, поохладила водата, намокрила главата на плешивеца и почнала да го търка. На кожата му се появила кръв и той замолил за пощада. Но така три дни подред дъщерята на владетеля го търкала, докато не смъкнала цялата мръсотия от главата му и не го излекувала.

След като изкъпала плешивеца, девойката намислила друго нещо.

— И зимата ли ще изкараме на полето? — попитала го тя.

— Ами какво да се прави — рекъл той, — нямаме пари!

Дала му девойката пари и му наредила да иде на пазара и да си купи дрехи. Отишъл той на пазара, купил си палто, шапка и наметало. Върнал се обратно, а дъщерята на владетеля му казала името на един прочут търговец и му заръчала:

— Иди при него и така направи, та той да ти продаде къщата си. Уговори се за всичко и направи покупката.

Върнал се плешивецът в града и отишъл направо в дома на търговеца. А в този ден при него се били събрали знатни хора от града и съдията. Влязъл плешивецът, поздравил всички и се спрял на прага. Поканили го да влезе. Седнал той, а всички почнали да се шегуват с него. Пък и плешивецът още масло долял в огъня:

— Искам да купя тази къща с всичко, което е вътре и вън.

Гостите знаели, че плешивецът нямал пукната пара, и още повече се разсмели. Особено стопанинът на къщата — най-големият присмехулник и търсач на забавления.

— Ех, че късмет — рекъл той. — И без това ми трябват пари и съм намислил да си продам къщата.

На шега търговецът поискал десет хиляди тумана за къщата, която струвала стотици хиляди тумани. А на всичкото отгоре взел да уговаря плешивеца:

— Докато не си размислил, направи ми това добро дело, купи я! По-добър продавач от теб не мога да намеря!

Плешивецът се обърнал към съдията и важно-важно му заговорил:

— Моля те, оформи покупката, а аз за няколко часа ще ида да взема пари.

Съдията от все сърце се веселял и изрекъл словата, с които оформял покупките. В това време плешивецът забързал към дъщерята на владетеля и ѝ разказал всичко. Тя отишла на пазара, продала няколко скъпоценни камъка от бащината си хазна, отброила от парите десет хиляди тумана и ги дала на плешивеца.

Върнал се плешивецът с парите при търговеца. Гледат гостите, шегата става истина и почнали да уговарят плешивеца да се откаже от покупката. Но той не отстъпвал.

— Ще се наложи — рекъл на търговеца, — да намериш ново място за жените си. Покупката е извършена по всички правила на закона.

И всичко било съвсем законно, както рекъл плешивецът. Накрая гостите решили, че търговецът ще трябва да освободи продадената къща след десет дни.

Точно след десет дни, стопаните се изнесли, а къщата станала притежание на плешивеца.

— Сега — наредила дъщерята на владетеля, — върви на пазара и купи килими и всичко необходимо за къщата: печка за кухнята, завивки за покоите. Всичко да е от най-хубавото — трябва да постелем дома ни и да го пазим чист.

Плешивецът отново отишъл на пазара и купил по свой вкус килими и най-различна покъщнина. А девойка си намислила, че ако хареса килимите, съдовете и всичко останало, ще се ожени за плешивеца.

Подредил плешивеца покоите, украсил ги, постлал ги и когато девойката влязла в къщата, всичко било по вкуса ѝ. Но все пак била дъщеря на владетеля на града и за нея не било съвсем просто да съобщи решението си на плешивеца. Започнала тя да се грижи за него

и за майка му, да им чисти и готви. В един прекрасен ден девойката видяла, че по къщата вече няма много работа и рекла на плешивеца:

— Ние с майка ти можем вече сами да се оправим вкъщи. Ти върви да си намериш работа.

Плешивецът трябвало да напусне дома си. Тръгнал, вървял, вървял и срещнал керван, който се готвел да потегли. Обърнал се той към керванджията:

— Търся си работа. Не ти ли трябва слуга или камилар?

Керванджията харесал плешивеца и приветливо му отвърнал:

— Ела с нас. Наистина, не мога да ти се отплатя с пари, но ще ти осигуря прехрана.

Нищо друго не му оставало на плешивеца, освен да се съгласи.

Керванът се отдалечил от града и срещнали племе, което се скитало с добитъка си, отмаляло от жажда. Заразпитвал плешивецът хората какво им се е случило, какво ги безпокои.

— В кладенеца се е заселил демон — заразказвали хората. — Той ни пречи да стигнем до водата: пускаш кофата, а тя излиза празна. От жажда камилите, конете и овцете съвсем са отпаднали и не могат да се помръднат.

— А ако аз ви дам вода — запитал плешивецът, — ще ми дадете ли по монета на всяка глава добитък?

— И повече ще ти дадем и ще ти благодарим — зарадвали се хората.

Плешивецът видял да се приближава стадо овни. Изтичал той при овчаря и рекъл:

— Ако трябва да напоиш стадото си, аз ще ти помогна. Но ти ми дай два от най-охранените си овни.

Съгласил се овчарят, избрал най-едрите два овена.

— А сега ме пуснете в кладенеца с овните — обърнал се плешивецът към хората. Така и направили.

Огледал се долу плешивецът. В кладенеца седял силен демон, закрил с тялото си достъпа до водата. От страх плешивецът взел да се кланя. Погледнал го демонът и казал:

— Ей, плешивец, какво искаш?

— Ами, господарю мой, донесох ти два овена в дар — отвърнал плешивецът и бутнал овните към него.

Демонът останал много доволен от даровете и от държанието на плешивеца.

— А ти какво искаш?

— Малко водица — отвърнал плешивецът.

Демонът пуснал водата в кладенеца и разрешил на хората да си гребнат и да напоят добитъка. Викнал плешивецът отдолу да пуснат в кладенеца кофата и да извадят много вода и добитъкът да се напие до насита. После понечил да се върне горе, но демонът не искал да го пусне.

— Тук при мен в кладенеца има градина. Да идем там, ще си хапнеш всякакви плодове, а после ще се върнеш.

Ще не ще плешивецът трябвало да се съгласи. Видял градината, която била като райска градина. В нея растели най-различни дървета и плодове. Но колкото и демонът да предлагал едни или други лакомства, плешивецът всичко отказал. Тогава демонът откъснал от едно дръвче няколко нара и му ги подарил. Сбогувал се плешивецът с демона и се измъкнал от кладенеца. В този ден към родния град на плешивеца отивали няколко пътника. Взел плешивецът една вехта торбичка, сложил вътре нарoвете, зашил я отгоре и рекъл на пътниците:

— Като идете в града, дайте торбичката на майка ми. Кажете ѝ, че е дар от сина ѝ.

Стигнали пътниците града, спомнили си как плешивецът напоил добитъка им, забързали към къщата, която им посочил той — къщата, в която живеела дъщерята на владетеля на града. Почукали на вратата. Отворила майката на плешивеца. А те ѝ рекли:

— Синът ти изпраща подарък, торбичка с нарoве.

Видяла старицата вехтата торбичка и сърце не ѝ дало да я отнесе при дъщерята на владетеля и да ѝ каже, че плешивецът ѝ изпраща подарък. И тя изхвърлила в потока в двора на къщата торбичката с нарoвете. Запитала я девойката:

— Майчице, кой почука на вратата?

Старицата отвърнала:

— Просяк, искаше хляб и аз му дадох.

Изминали няколко седмици след това и дъщерята на владетеля седнала край потока да пие чай. Наредила по залез-слънце да ѝ постелят килим край потока. Седнала, а лъчите на залязващото слънце

падали във водата. Гледа девойката как залезът се отразява в потока, гледа — нещо проблясва вътре в него, сякаш мълния ѝ заслепява очите. Попитала тя старицата:

— Кажу, майчице, има ли нещо на дъното на потока или от очите ми излизат искри?

Майката на плешивеца отговорила:

— Ох, ханъм, и аз няколко дни заобикалям потока и не гледам към водата.

Учудила се девойката. Няколко как, старицата ѝ разказала как неотдавна непознати хора ѝ предали подарък от сина ѝ някаква вехта торбичка. И макар пратеникът да казал, че тя е дар от сина ѝ, тя не се решила да я покаже на девойката. Толкова се била засрамила, че я хвърлила в потока. Нищо не казала девойката, изпила си чая, върнала се у дома, а после наредила на майката здраво да затвори портите и никого да не пуска в двора. Двете източили потока и девойката сама слязла на дъното и видяла, че цялото е покрито с бисери и рубини. Прибрала тя с помощта на майката на плешивеца скъпоценните камъни. Част от тях продала и после разрушила наскоро закупената къща и на нейно място построила нова със стени от златни и сребърни тухли.

А сега да видим какво станало с плешивеца.

Измъкнал се той от кладенеца и още същия ден потеглил с кервана към Херат. Но точно тогава търговията не вървяла. Изчакали те известно време, за да продадат стоката, но все не успявали. По неволя плешивецът трябвало да си потърси друга работа. Отишъл той на пазара. Там срещнал скитник-дервиш, който славел светците. Дервишът се обърнал към него:

— Кажу, плешивец, не си от тоя град, а?

Плешивецът потвърдил. Тогава дервишът рекъл:

— Ако имаш нужда, парче хляб ще ти осигуря. Тръгвай с мен.

Съгласил се плешивецът и двамата се отпавили към дома на дервиша. Хапнали, отдъхнали и дервишът казал:

— Братко, при мен няма кой знае каква работа. Само нощем сряда срещу четвъртък отивам на гробището, там, където се намират светите гробници. От теб се иска да ми приготвиш едно наргиле и, щом слънцето залезе и падне вечерта, да ми го донесеш.

Плешивецът се съгласил. Отишъл дервишът на гробището, а плешивецът любопитно се заоглеждал. „Да видим, какво хубаво има у тоя дервиш“ — помислил си той и тръгнал из къщата.

Гледа една стая, а на вратата ѝ огромен катинар. Счупил го, влязъл в стаята, а в нея с главата надолу било окачено едно девойче. От устата му течала слюнка и се превръщала в бисери. Изумен плешивецът попитал момичето:

— Какво правиш тук и коя си: човек или демон?

Момичето отвърнало:

— Ако обещаеш да ме развържеш и да ме освободиш, ще ти разкажа цялата истина.

Плешивецът на часа освободил момичето. Хванало го то за ръката и отворило вратата на друга стая. Плешивецът видял, че цялата стая била пълна със златни кюлчета, грижливо подредени.

— Виждаш ли тези златни кюлчета? — попитало момичето. — Всички те са хората, които са попаднали в лапите на дервиша и ето в какво ги е превърнал! Ти ме освободи и ако още държиш на думата си и обещаеш да ме отведеш със себе си или да ме освободиш, аз ще те науча как да се справиш с дервиша.

Плешивецът дал дума да изпълни онова, за което го молело момичето, и то му казало:

— Днес е сряда. На залез-слънце ще занесеш на гробището наргиле за дервиша. Щом го изпуши, той ще ти каже: „Стой тук, докато не се върна“ и ще очертае кръг около теб. После ще се отдалечи и силно ще викне: „Гроб, вземи го!“ Гробът под краката ти ще се разтвори, от него ще излезе човек със златен меч и ще те удари. А ти в миг ще се превърнеш в златно кюлче. На теб ти е нужна една тояга. Щом дервишът се отдалечи от теб, забий тоягата в гроба и окачи на нея палтото и шапката си, а ти самият се скрий. Ще се отвори гроба, от него ще излезе човекът, ще удари плашилото с меча си и ще разбере, че е излъган. Тогава ще се хвърли към дервиша, ще го удари по врата с меча и дервишът ще се превърне в златно кюлче. Тогава излез, вземи кюлчето, донеси го тук и всичко ще е наред.

Запомнил плешивецът всичко, което му казало момичето и се отправил към гробището. Като го видял, дервишът много се зарадвал, изпушил наргилето, и наистина му казал да стои и да го чака, както му казало момичето, после очертал кръг около него и се отдалечил.

Плешивецът направил всичко, както му наредило момичето и се скрил. После се чул гласа на дервиша:

— Гроб, вземи го!

От своето място плешивецът видял как за миг гробът се разтворил, от него излязъл човек със златен меч, силно ударил тоягата, на която били окачени дрехата и шапката на плешивеца. Тоягата не се превърнала в злато и тогава човекът се хвърлил към дервиша и го ударил с меча. Дервишът се превърнал в кюлче злато и човекът се върнал в гроба и гробът се затворил. Плешивецът радостно изскочил от своето убежище, грабнал златното кюлче, занесъл го в къщата на дервиша и повикал момичето. То много се зарадвало, че е вече свободно. Те прекарвали няколко приятни дни, а после момичето рекло:

— Тук има много злато. Купи чували и откарай златото вкъщи.

— Вече съм помислили за това — отвърнал плешивецът.

Намерил керванджията и му казал:

— Ако си продал стоката, аз искам да наема свободния добитък, трябва да закарам някои неща у дома.

— Какво по-хубаво от това — съгласил се керванджията. — Става.

Отнесли чувалите в дома на дервиша и плешивецът с момичето седем дни и нощи претегляли и редили златото.

Керванджията и владетеля на кервансарая дошли да опаковат товара и да го отнесат. Тогава момичето рекло на плешивеца:

— Плешивец, ти ми даде дума, че ще ме пуснеш на свобода.

Плешивецът вече бил разбрал, че момичето е помощничка на дервиша във всички негови магии. Хванал го за ръката, повалил го на земята, с единия си крак стъпил на неговия, а другия силно го дръпнал, и разкъсал момичето на две, сякаш било парцал. После напуснал дома на дервиша и се отправил с кервана към своя роден град. Вървял, вървял и стигнал до кладенеца. Избрал два овена за демона, спуснал се в кладенеца и след вежливите поздравии и поклони дал на демона овните. Демонът му разрешил да си вземе вода от кладенеца и рекъл:

— Бъди мой гост днес!

Колкото и да отказвал плешивеца, като казвал, че няма време, демонът не се съгласил да го пусне. Наложило се плешивецът да нареди керванът да пренощува до кладенеца. Започнал демонът да угощава плешивеца. Изведнъж плешивецът съзрял една красавица.

— Каква е тази хубавица тук?

— Това е родната ми дъщеря — отвърнал демонът. — Реших да ти я дам и ти да станеш мой зет.

От смущение плешивецът не знаел къде да се дене, но те направили годеща. На сутринта плешивецът поиска разрешение да си тръгне. Демонът го попитал:

— Зетко, какво искаш за зестра?

Плешивецът отговорил:

— Нищо не ми трябва, само ти да си от всичко доволен.

Но хубавицата взела да му прави знаци да поиска пръстена от ръката на демона. Плешивецът рекъл:

— Нищо не ми е нужно, всичко си имам, но ако искаш да дадеш зестра на дъщеря си, подари ѝ пръстена от ръката си.

Демонът снел пръстена от пръста си и му го подал.

Плешивецът го дал на хубавицата и двамата тръгнали към къщи. На дъщерята на владетеля съобщили, че в града се очаква вече плешивеца. Излезли да го посрещнат дъщерята на владетеля и майка му, помогнали да вкарат в града всичките стоки и товар, който бил от чисто злато. След традиционните въпроси за здравето и след като се разцелувал с майка си, плешивецът показал дъщерята на демона и казал:

— Това е жена ми.

Изминали няколко дни. Дъщерята на владетеля рекла на плешивеца:

— Слушай, ти се завърна от пътешествие, трябва да изпратиш подаръци на баща ми.

— Как не — отвърнал плешивецът, — баща ти е падишах, а аз кой съм?

— Нищо, имам един план — отвърнала девойката.

Напълнил плешивецът със злато едно златно ковчеже и сложил няколко от нарочите, които демонът му подарил, и го изпратил на владетеля. Съобщили на падишаха, че е получен подарък от плешивеца. Видял той дарочите и направо онемял от почуда, а после казал:

— Ние прокудихме плешивеца от нашия град, а сега той ми праща скъпоценни дарове — не е ли време да му простя и да го повикам при себе си.

Изпратил той пратеник при плешивеца. Тогава дъщерята на владетеля му дала съвет: „Ти покани на гости падишаха с цялата си челяд и домочадие“.

— Драга — рекъл плешивецът, — каква полза ще имам да поканя падишаха на гости?

Но девойката настоявала толкова много, че накрая плешивецът се съгласил. Дъщерята на демона — жената на плешивеца казала:

— Покани ги, а за посрещането не се безпокои, аз ще се заловя с него.

Накратко казано, изпратили покана на владетеля, в която пишело, че го канят на гости с челядта и домочадието му. Поканата била приета. В деня на посещението дъщерята на владетеля извикала най-добрия художник и му казала:

— Нарисувай ме, но така, че да изглеждам като жива, а аз ще ти платя колкото поискаш.

Заловил се художникът за работа. Нарисувал девойката и всеки, който видел портрета ѝ, ахкал от възхищение. Девойката го поставила от вътрешната страна на вратата: като станат падишахът и свитата му да си ходят, ще затворят вратата зад себе си и ще съзрат портрет.

Ето че настъпил определеният ден. С помощта на пръстена дъщерята на демона устроила царско посрещане и падишахът казал, че такава храна, плодове и ястия никога не е вкусвал. След различни разговори дошло време за тръгване. Владетелят се надигнал и напускайки дома на плешивеца, видял от външната страна на вратата портрета на дъщеря си, която преди няколко години изгонил от дома си и от града. И щом си спомнил, такава тъга го налегнала, че той почти примрял. Челядта и домочадието скочили да му помогнат. Като дошъл на себе си, те го заразпитвали:

— Какво ти е?

— Не се безпокоите за здравето ми — отвърнал той, — защото от този миг животът не означава нищо за мен и целият свят не означава нищо за мен.

Той посочил портрета и казал:

— Преди няколко години аз изгоних от дома си една от дъщерите си, която си прилича с портрета като две капки вода и досега аз не зная нищо за нея.

И той заплакал толкова жално, че всички, които били там, се натъжили и също се разплакали. Падишахът измъкнал от ножницата кинжал си и искал да се прободне в корема, за да се прости с живота си, когато изведнъж иззад врата с портрета излязла собствената му дъщеря, цялата облечена в злато. Тя хванала баща си за ръка и рекла:

— Аз съм твоята дъщеря, която ти изгони от града, а това е онзи плешивец, който ти обрече на изгнание. Сега сам кажи: Бог ли изпраца богатството или то се добива с меч?

Падишахът се хвърлил да прегръща дъщеря си, измолил от нея прошка, повикал плешивеца, обсипал го с целувки и му дал дъщеря си за жена. Вдигнали сватба и падишахът предал управлението в ръцете на плешивеца, който бил прекръстен на Бахш-Алишах и с неговото име започнали да секат монети. Ето как плешивецът постигнал всичко най-добро, същото желаем и на вас.

ПЛЕШИВЕЦЪТ И ДЯВОЛЪТ

Живял едно време един хитър плешивец, който станал овчар при един хаджия. Хаджията му обещал, че ако той работи съвестно и не мързелува, ще му даде дъщеря си за жена, а плешивецът ще му стане зет. На плешивеца много му допаднала тази уговорка и той започнал прилежно да се труди. Но по това време от друго място дошли сватове и сватосали девойката. Плешивецът много се ядосал.

После в един от пролетните дни завалял силен дъжд. А плешивецът винаги носел със себе си в полето една дървена купа. Обикновено избирал две-три овци, издоявал ги в купата и ядял мляко с начупен в него хляб. Гледа той, дъждът се лее из ведро. Изкопал с лопатата една дупка, съблякъл си дрехите и ги сложил в нея, покрил дупката с купата, замазал я отвън с глина и седнал отгоре ѝ. След известно време дъждът спрял, плешивецът измъкнал дрехите си и се облякъл. Дрехите му ни най-малко не се били намокрили. Край него минал един дявол и що да види: дрехите на плешивеца били съвсем сухи, а той — дяволът — бил вир-вода. Запитал дяволът:

— Кажи ми, плешивецо, как така са ти сухи дрехите?

Плешивецът му отвърнал:

— Имам си страшна тайна.

Започнал дяволът да го уговаря:

— Разкрий ми тайната си!

Плешивецът казал:

— По-напред ти ме научи на някое заклинание, а аз ще проверя как действа. И в замяна ще ти издам моята тайна.

Дяволът го научил на една дяволия. Плешивецът го повторил, довел два овена, бутнал ги един срещу друг, те започнали да се бият и се залепили един към друг. Тогава плешивецът казал:

— Научи ме сега на заклинание, което ще им възвърне предишното състояние.

Научил плешивецът думите и на това заклинание, изрекъл ги и овните се разделили. След като се уверил в силата на дяволията рекъл:

— Дяволе, тайна ми е такава: трябва винаги да носиш със себе си лопата и дървена купа. Щом завали дъжд, изкопай дупка, скрий дрехите си вътре в нея и я покрый отгоре с купата. Така никога няма да ти се измокрят дрехите.

Простият съвет съвсем натъжил дявола. Доядяло го, че сам не се е досетил за толкова просто нещо и се скрил ядосан и смутен. А плешивецът бил радостен и доволен, че научил думите на заклинанието. В същото време сватбата на дъщерята на господаря му приближавала и хаджията му казал:

— Иди и доведи моллата, за да оформим брачния договор.

Плешивецът тръгнал към дома на моллата, качил го на кон и го повел към дома на хаджията. Преди да стигне там, той изрекъл заклинанието и моллата, който държал коня за юздата, веднага се залепил за нея. Влезли те в двора, но колкото и да се опитвал да слезе от коня моллата, нищо не могъл да направи. Тогава помолили плешивеца за помощ. Той свалил моллата от коня, макар че той не помръдвал и го внесъл в къщата като пън. После плешивецът попитал:

— Защо не сте поканила сестрата на домакинята за сватбата?

Хаджията го изпратил да я доведе. Пътят минавал през една река и плешивецът предложил:

— Ханъм, нека да те пренеса на раменете си през водата.

Но жената не се съгласила, а рекла:

— Съблечи се, сложи си дрехите на главата и премини реката. На брега се облечи. Аз ще дойда след теб и ще се облека ей в онези храсти, за да не ме видиш.

Щом горката жена си свалила дрехите, сложила ги на главата си и влязла в реката, плешивецът я омагьосал. Свалил той овчарския си ямурлук, загърнал в него жената и я завел в дома на хаджията.

Когато хората видели какво се е случило, заподозрели, че за всичко е виновен плешивецът. Макар моллата да не можел да помръдне, произнесъл словата си и сватбата се състояла. Когато настъпила брачната нощ, плешивецът се скрил в покоите на младоженците и щом женихът протегнал ръка към невестата, веднага залепнал за нея. След час в покоите дошли братът на жениха и неговите приятели, за да разделят младоженците, но и те се залепили за тях. И се стигнало до това, че бащата на жениха поискал да развали сватбата. Той се съгласил невестата да се ожени за плешивеца. Тогава

плешивецът се заклел в Корана, че най-напред ще избави от бедата моллата и сестрата, а после ще се ожени за девойката. Той разделил девойката и нейният жених и станал мъж на дъщерята на хаджията. Така плешивецът постигнал всичко, каквото пожелал.

ОРЕХ ЗА СПОМЕН

Живяла едно време съвсем самичка старица. Всичко, което имала било един син-плешивец и една къщичка съборетина. Плешивец не давал пет пари за нищо! Всеки ден старицата беряла по малко памук, изпридала го, една част продавала и живеела с парите от продажбата, а друга част слагала настрана.

Искало ѝ се да събере повече прежда за цяло палто или роба, та да я продаде за нова година.

Една сутрин синът излязъл от къщи и видял, че приятелите му играят на зарове. Приискало му се и той да се включи в играта, но нямал пари. Какво да прави? Изтичал той в килера, взел готовата прежда, отнесъл я на пазара и с получените пари си купил зарове за игра. Но тъй като никога по-рано не бил играл, на часа загубил парите си.

На следващия ден отново отмъкнал прежда, продал я, а парите отново загубил. И това се случило няколко пъти. А старицата продължавала да смята, че килерът ѝ е пълен с прежда. Един ден тя допрела последната къделя памук и влязла в килера, за да вземе останалите гранчета прежда, та всичките заедно да ги продаде срещу нова година и да се запаси с храна и дърва за цялата зима. Гледа: от преждата няма и помен, в килера вятърът свири, а мишките си играят. Викнала тя на сина си:

— Казвай, къде си дянал преждата?

Грабнала първата ѝ попаднала пръчка, за да го набие, но той изскочил навън и викнал:

— Майко, там има още едно гранче прежда. По-добре ми го дай, аз ще го продам и с тебе ще бъдем на чисто. Кълна се, че къщи повече няма да се върна. Може да се случи да направя нещо, с което да мога да ти се отплатя за добрината, а може и нищо да не излезе, но не ме забравяй в своите молитви.

Дала старицата на сина си последното гранче прежда и рекла:

— А сега се махай от очите ми! Не искам да те видя повече.

Плешивецът продал преждата, отишъл при приятелите си и започнал да играе на зарове. Но в този ден щом хвърлил заровете, всеки път печелел. А приятелите му загубили всичко, което имали.

Тъй като бил обещал на майка си плешивецът да не се върне у дома, сложил спечеленото в една торбичка и тръгнал към пазара.

Там се подкрепил, а после си купил мотика и няколко кълбета въже, защото решил да иде на полето и да събира съчки и шипки, да ги продава и да живее със спечеленото.

На полето срещнал един керван — някои от хората били на конете и на камилите, а други вървели пеша.

— Дал бог добро, братя, накъде отивате?

— В Ширван, братко-плешивец.

— Мога ли да дойда с вас?

— Защо да не дойдеш, нали с твоите крака ще вървиш, а не с нашите.

Така плешивецът тръгнал с тях. Много ли, малко ли вървели, най-после се показали стените на град Ширван.

Близо до града ги посрещнала тълпа, която била наобиколила глашатая. А той се провикнал:

— Жители на града! Владетелят на нашата област е съгласен да даде дъщеря си на онзи, който с един удар разсече на две дънера, дето лежи край двореца. Но ако се яви някой, който не се справи, ще си изгуби главата.

Чул плешивецът какво обявил глашатаят и се зарадвал. „Ако такава е Божията воля — помислил си той, — дъщерята на владетеля ще стане моя“. Отишъл на пазара, купил си две ръжени питки и печена кокошка, сложил я между питките и отишъл на полето, за да се подкрепи и по-добре мотиката да наточи.

Тъкмо седнал, за да се наслади на печената кокошка, когато към него се стрелнал един сокол, грабнал кокошката и се извил нагоре в небето.

— Явно, нямам късмет да си хапна кокоша кълка — рекъл си плешивецът, — дано поне соколът да ми е от полза.

На следващия ден той отново си купил парче кокошка, два самуна хляб и приседнал на брега на извора. Тъкмо отворил торбата, за да си хапне с удоволствие, когато отново долетял един сокол, в миг измъкнал от плешивеца месото и изчезнал.

— Е, какво пък — въздъхнал плешивецът, — дано и от тебе да имам полза.

На третия ден плешивецът отново си купил хляб и кокоше месо и отново се отправил към полето, за да си похапне спокойно, но изведнъж се появил сокол, измъкнал кокошката и я отнесъл в храсталака. Погледнал със съжаление плешивецът към мястото, където преди миг било месото и казал:

— Може да ти трябва кокошето месо! Навярно има някакъв скрит смисъл във всичко това, който аз не разбирам.

Хапнал от хляба, а трохите изтърсил около един мравуняк. Мравките се хвърлили към тях и ги замъкнали в мравуняка. Като видяла трохите, най-старата мравката попитала:

— Откъде дойде този хляб?

Мравките отговорили:

— Плешивецът изсипа трохите на входа на мравуняка и каза: „Да ви е сладко!“

— Явно плешивецът е замислил някакво трудно дело — рекла най-старата мравка. — Нужна му е помощ, идете да разберете какво му трябва.

Две мравки отишли при плешивеца, поздравили го и попитали:

— Как можем да ти се отплатим за добрината?

Разказал им плешивецът за дънера, който лежи срещу дома на владетеля.

— Ако вие издълбаете сърцевината на дънера — завършил той, така че дънерът да стане отвътре кух, ще ви бъда благодарен.

Мравките запомнили всичко, отишли при най-старата мравка и й предали молбата на плешивеца. Тя им заповядала през нощта да идат до дънера и да издълбаят сърцевината, така че дънерът да стане кух отвътре.

Мнозина знатни жители на града се явили да се сватосат с дъщерята на владетеля, но когато видели огромния дънер, се изплашили. „Какви великани трябва да бъдем — помислили си те, — за да можем с един удар да разсечем дънера на две! А пък и ако не се справим, на смърт сме обречени!...“ И ето че в посочения час владетелят и дъщеря му излезли да гледат отвисоко, а под тях се събрали желаещите. Отново обявили условията, но никой от дошлите

не пристъпил към дънера. Само плешивецът призовал на помощ Бог и неговия пророк Мохамед и излязъл напред с думите:

— Готов съм да изпълня условието, владетелю на Ширван!

Излязла стражата на владетеля на града, погледнали грозното лице на плешивеца и изпаднали в паника. Започнали да го гонят от площада. Но владетелят на Ширван ги спрял:

— Синко, аз казах всичко, което трябваше, посочих условието и сега не се отказвам от него: този дънер трябва да бъде разсечен с един удар!

Плешивецът отвърнал:

— Готов съм за това, господарю, да пребъдат твоите дни!

— А знаеш ли — продължил владетелят на Ширван, — че ако не успееш, ще заповядам да ти отсекаат главата!

— Зная — отвърнал плешивецът, — и приема всички условия. Ако е съдено да се ожения за твоята дъщеря, ще я спечеля, а ако не — нека моята душа и тялото ми да бъдат жертвани за теб. За какво ще са ми!

Владетелят дал разрешение да започнат. Плешивецът излязъл на площада, приближил със своята мотика над дънера и рекъл:

— Боже, моля те, помагай, нека си запазя главата непокътната!

Привършил с приготовленията, надал боен вик, отстъпил назад, после се хвърлил напред и с такава сила я стоварил върху дънера, че той се разцепил на две. От всички страни се разнесли възгласи на одобрение, а владетелят и дъщеря му посърнали. Падишахът казал на везира:

— Ей, везире, измисли нещо, та моята дъщеря да не се ожени за плешивеца.

— Недей да страдаш — отвърнал везирът, — ще намерим начин да се избавим от него.

Той наредил да доведат плешивеца, обсипал го с ласкателни слова, похвалил го за геройството, а после рекъл:

— Е, момко, справи се със задачата добре, но има още едно условие.

— Какво е то? — попитал плешивецът. — Може да успее да го изпълня.

— Слушай, момко — рекъл везирът. — Владетелят има четиридесет овни. Трябва да ги отведеш на пасбището, да пасат

четиридесет дни, а след четиридесет дни да се върнат такива, каквито си ги взел — да не са качили на тегло и да не са смъкнали ни най-малко.

Наредил везирът да преброят четиридесет овни, да ги изведат и да ги дадат на плешивеца. Подкарал плешивецът стадото, взел си една гега и се отправил на път. Вървял, вървял, докато не стигнал на пасбище със сочна трева. Вечерта, след като стадото се напасло, той пуснал едно вълче и овните от страх отслабнали точно толкова, колкото били натрупали за деня. Плешивецът хванал вълчето, отнесъл го на скришно място, дал му вода и храна и се върнал при стадото.

Всичко това се повторило четиридесет пъти, докато срокът не изтекъл и плешивецът се върнал със стадото. Владетелят с дъщеря си и с везирът гледат и що да видят: плешивецът се връща, нахлупил капа и песен запял. Те се изчервили силно, а везирът се убедил, че плешивецът съвсем точно е изпълнил второто условие, и рекъл на владетеля:

— Какво ще заповядаш сега? Момъкът е изпълнил условието!

— О, везире! — възкликнал владетелят. — Умолявам те, помогни ми! Как да дам на този плешивец дъщеря си. Измисли нещо!

— Само ми заповядай — рекъл везирът — и аз ще поставя ново изпитание за момъка.

— Всичко, каквото направиш, ще е добро — възкликнал владетелят.

Тогава везирът се обърнал към плешивеца.

— Слушай, плешивец — започнал той. — Има още едно условие. За да получиш дъщерята на владетеля, трябва да изпълниш и него.

— Ах, ти вероломни везире! — отвърнал плешивецът. — Нали всички знаят, че беше обявено само едно условие — да се разреже с един удар дънера, нямаше никакви други условия. А ти измисляш все нови и нови увъртания. Е, добре, казвай, да видим какво е условието.

— Падишахът има четиридесет пуйки — започнал везирът. — Заведи ги на полето, пусни ги да пасат четиридесет дни прясна тревица, а после ги върни обратно, така че нито една да не се е разболяла или загубила. Ако не го направиш, губиш и главата ти ще хвъркне от раменете ти.

— Добре, давай ги тия пуйки — рекъл плешивецът.

Завел той пуйките в полето и ги пуснал да пасат прясна тревичка, а той самият си издялкарал една тръстикова свирка и започнал да свири с нея.

Така изминали тридесет и седем дни. Дъщерята на владетеля седяла заедно с дъщерите на везира и на първия съветник и оплаквала злополучната си съдба.

— Помислете си само — скърбяла тя, — каква нещастна съдба ме чака.

— Утеши се, моля те — рекла ѝ дъщерята на съветника. — Утре ще ида на полето и ще се постарая да измъкна от плешивеца една пуйка. Така той няма да успее да изпълни условието и твоята душа ще се успокои.

Дъщерята на владетеля благодарила на дружката си за предаността и обичта.

На следната сутрин дъщерята на съветника се облякла в най-красивата си рокля, взела пари и скъпоценности и отишла в полето. Гледа хитрият плешивец се облегал на една скала и свири на свирка, а пуйките пасат трева.

— Момко, ей, момко! Сполетя ме беда и само ти можеш да ми помогнеш!

— Кажу какво ти се е случило, може и да ти помогна.

— Дай ми една от твоите пуйки, а аз ще ти платя колкото пари и скъпоценности искаш.

— Не ги продавам за пари.

— Какво искаш в замяна?

— Ела да те прегърна и целуна, и ще ти дам птица, ако не искаш, няма да разговарям повече с теб.

Огледала се девойката настрана, гледа наоколо из полето няма жива душа, плешивецът не знае тя коя е, а освен това дала дума на дъщерята на владетеля, че на всяка цена ще ѝ донесе една пуйка. С една дума помислили, помислила и се съгласила. Постлал ямурлука си плешивецът, поел девойката в прегръдките си. После ѝ дал една пуйка и девойката, цялата сияеща от щастие си тръгнала към къщи, като си мислела: „Ето на, изпълних това, което обещах на дъщерята на владетеля и сега ще разсея черните ѝ мисли“. Но когато ѝ оставало съвсем малко да стигне до града, се появил един сокол, измъкнал от

ръцете ѝ пуйката и я отнесъл към гората. Момата плеснала с ръце и си помислила:

„Какво ще кажа сега на дъщерята на владетеля?“

А соколът долетял при плешивеца, оставил пред него пуйката и отлетял. Дъщерята на владетеля и дъщерята на везира седели и очаквали вести от дъщерята на съветника, когато изведнъж видели, че тя се връща с празни ръце. Заразпитвали я на часа:

— Е, какво? Успя ли да вземеш от него една пуйка или не?

Дъщерята на съветника отвърнала:

— Взех я, но когато се връщах, над мен се стрелна ловен сокол, измъкна пуйката и се скри, затова се връщам с празни ръце.

Тогава дъщерята на везира каза:

— Е, добре, днес аз ще ида на полето и каквото и да става ще донеса една пуйка!

Отишла си вкъщи, облякла си по-дълго палто, вързала си полите, обула си шалвари и ги стегнала на кръста си, взела пари и скъпоценности и тръгнала. Вървяла, вървяла, докато не стигнала при плешивеца.

— Момко, момко, продай ми една от пуйките. Ще ти дам колкото пари и скъпоценности поискаш!

— Не ги продавам ни за пари, ни за скъпоценности.

— А за какво ги продаваш?

— За прегръдка и целувка.

Момата се огледала наоколо, гледа: на полето няма никой, плешивецът не я познава, а тя била обещала на дъщерята на владетеля на всяка цена да вземе една пуйка. Така че се съгласила с условието на плешивеца и отишла в обятията му. После той взел една пуйка, дал я на девойката и рекъл:

— Върви си с добро!

Момата взела пуйката и тръгнала към града. Но изведнъж се появил ловен сокол, измъкнал от ръцете ѝ птицата и я отнесъл на плешивеца. Погледнала девойката жално-милно след изчезващата пуйка, увесила нос и се върнала при дъщерята на владетеля.

Гледа дъщерята на владетеля, че нещата не вървят на добро и че ако самата тя не надхитри плешивеца и не получи от него една пуйка, ще трябва да се ожени за него, цял живот да се мъчи. Станала и без да

каже на никого, взела пари и скъпоценности и тръгнала към плешивеца.

— Ей, плешивец, заклевам те в Бога, дай ми една от твоите пуйки!

— С радост ще ти дам, но само при едно условие: ще ме прегърнеш и целунеш, иначе няма да ти дам пуйка за нищо на света. И злато да ми дадеш, колкото аз тежа, пак няма да ти дам!

Момата размислила и си рекла: „По-добре да целуна веднъж плешивеца, отколкото да се мъча с него цял живот.“ Така и направила, а плешивецът ѝ дал пуйката:

— Благодаря ти, че дойде! Добър ти път!

Зарадвала се девойката и забързала към града, но по средата на пътя върху нея налетял като бясно куче ловен сокол, измъкнал пуйката и изчезнал в небето. Момата решила, че след като соколът е отнесъл пуйката, той ще я изяде. Тя въобще не си и помислила, че соколът ще долети при плешивеца и ще му я върне.

На следващия ден изтекъл четиридесет дневния срок и плешивецът подкарал всички пуйки към града. Владетелят, везирът, съветникът и търговците се насъбрали за неговото завръщане; дъщерите на владетеля, везира и съветника се скрили зад завеските и поглеждали оттам със страх, заради бедите, които им се струпали на главите — беди, за които нямало как да кажат никому.

Съобщили на везира, че плешивецът се е върнал с пуйките и моли да го приемат. Появил се везирът и рекъл:

— Бог да ти е на помощ, плешивецо, вкарай пуйките в двора, за да ги огледаме и преброим.

А плешивецът отвръща:

— Не вярвам аз на думите, най-напред ги получи от мен, а после прави каквото искаш с тях.

Плешивецът се боял, че могат да му скрият някой пуйка и после да кажат: една пуйка липсва и условието не е изпълнено. Наложило се везирът да захвърли всичко друго и да почне да брои пуйките. Плешивецът вземал по една пуйка и през вратата я пускал в двора, броейки: „Първата, втората, третата...“, докато не стигнал до четиридесетата. Тогава рекъл:

— Е, везире, свършиха ли се условията ти или още искаш да ме мъчиш?

Везирът отвърнал:

— Почакай, момко, нека да съобщя на владетеля, пък ще видим той какво ще каже.

Отишъл везирът при владетеля и му разказал всичко. Владетелят рекъл:

— Казвай, везире, какво да сторим, иначе тоя момък ще получи дъщеря ми.

Везирът се замислил, после наредил да извикат плешивеца и се обърнал към него:

— Владетелят е много доволен, момко, и иска колкото можеш по-скоро да се ожениш за дъщеря му. Но има още едно последно условие.

Плешивецът възкликнал:

— Ти съвсем ме измъчи! Казвай, какво е последното ти условие и ме остави на мира.

Везирът рекъл:

— Нашият владетел има един хамбар пълен с орехи. Ти трябва да разкажеш такава история, че накрая в хамбара да няма нито един орех.

— Съгласен съм — отвърнал плешивецът. — Извикай всички, които смяташ за нужно, за да мога да започна историята, а също донеси и торбички, за да слагаме в тях орехите.

Владетелят, везирът и съветникът извикали всички знатни и богати хора от града. Владетелят седнал на трона, плешивецът застанал пред хамбара и двама прислужника му дали да му помагат: един стои пред хамбара, а вторият до вратата с торбичките и чакат знак от плешивеца, за да сложат по един орех в тях. Започнал плешивецът да разказва и след всяка дума прави знак на прислужниците: сложете по орехче за спомен.

За здравето на владетеля — сложете орехче за спомен!

В древни времена живяла една жена — сложете орехче за спомен!

Тя имала един син плешивец — сложете орехче за спомен!

А той бил много ленив — сложете орехче за спомен! И колкото и да му говорила майка му — сложете орехче за спомен!

Иди, синко, да поработиш — сложете орехче за спомен!

Синът не я слушал — сложете орехче за спомен!

Майката купувала памук — сложете орехче за спомен!

И тя го предяла — сложете орехче за спомен!

Гранчета намотавала от преждата — сложете орехче за спомен!

И ги продавала — сложете орехче за спомен!

С парите от тях живеела — сложете орехче за спомен!

Така плешивецът разказал всичките си приключения, докато стигнал до момента, в който везирът му заръчал да пасе пуйките с надеждата, че една от тях може да умре на полето или да се разболе, или да се загуби и така плешивецът няма да изпълни условието. Но плешивецът не се предавал лесно, той приел условието и тръгнал към полето.

Един ден при него дошла дъщерята на съветника и искала да го измами. Почнала да му предлага пари и скъпоценности, а дано плешивецът се съгласи да се раздели с една от пуйката и по този начин да не изпълни условието. Още не бил казал плешивецът: „Ще ти дам една пуйка, само при едно условие, ако ме прегърнеш и целунеш“ и дъщерята на съветника се съгласила и после взела пуйката и си тръгнала за вкъщи. Но тук се появил ловен сокол и измъкнал от ръцете ѝ пуйката и я върнал на плешивеца.

Щом съветникът чул това, хукнал при дъщеря си и видял, че тя е пребледняла като брашно и лее горчиви сълзи като пролетна буря. Разбрал той, че дъщеря му се е опозорила и, тъй като му било непосилно да понесе това, се заключил в покоите си. А плешивецът продължавал да разказва:

На следващия ден дошла дъщерята на везира и както дъщерята на съветника приела поставеното условие от плешивеца, после взела една пуйка и си тръгнала. На средата на пътя я нападнал ловен сокол, измъкнал от ръцете ѝ пуйката и я върнал на плешивеца.

Везирът, който слушал разказа, повече не могъл да издържи и забързал при дъщеря си, за да провери дали плешивецът казва истината. Видял, че тя плаче, почти примряла. Разбрал, че дъщеря му е прегърнала и целунала плешивеца, и че той сам е виновен за това. Не издържали и се прибрал в покоите си. А плешивецът продължавал.

На четиридесетия ден при него дошла дъщерята на владетеля, за да го омае, да вземе една пуйка и така да накара плешивецът да не изпълни условието и на следващия ден да загуби. Но и с нея се случило същото, както с останалите девойки. Плешивецът ѝ дал пуйка,

но когато тя се връщала в града, я нападнал ловен сокол и върнал на плешивеца пуйката, която измъкнал от ръцете на девойката.

Като чул владетелят тези думи, се огледал и що да види: няма го везирът отдясно, няма го и съветникът отляво. Затичал се той към дъщеря си, а тя с две ръце си бие главата, лее горчиви сълзи и говори:

— Разбра ли вече какво направих? Сама се хвърлих в огъня!

Когато владетелят чул тези думи, разбрал, че плешивецът казва истината. Върнал се при него:

— Е, стига, краят можеш да не го разказваш!

А плешивецът попитал:

— Къде е везирът? Нека се убеди, че и последното условие изпълних и в хамбара няма нито един орех.

Владетелят рекъл:

— Слава тебе, момко, ти си ни на късмет! — и наредил да заведат плешивеца в банята, облекли го с нови красиви одежди. После изпратил да повикат везира и съветника: — По волята на съдбата ще трябва да дам на плешивеца и вашите дъщери.

После наредил да украсят града за празника и седем дни и нощи празнували сватбата на плешивеца с трите девойки, свирила музика и всички се веселили. Така плешивецът постигнал това, което пожелал. Същото желаем и на вас.

ОВЦА И КОЗА

Живели някога една овца и една коза. Те крачели винаги пред стадото. Един ден както си пасели, вървели с ниско наведени глави, играли и се веселили, палували до насита и не забелязали как се загубили. Гледат — няма го стадото! Втурнали се насам-натам, но така и не го намерили. След няколко дни умната коза рекла:

— Слушай, сестрице, не бива да губим време.

— Какво смяташ да направим? — попитала овцата.

— Трябва да се погрижим за себе си. След няколко дни ще дойде зимата, ще падне снегът, ще задуха студеният вятър. Ще замръзнем, ще се простудим, а няма кой да се грижи за нас — хора край нас няма — ще се погубим с теб. Дай да си построим една къщурка, та през зимата да можем да се приютим в нея.

Колкото и да уговаряла козата овцата да си построят дом за зимата, овцата не била съгласна. Козата погледнала нехайната овца и си помислила: „Ако я послушам, със сигурност ще замръзна!“ И тя изоставила дружката си.

Вървяла, вървяла, докато най-сетне стигнала една хубава поляна с много трева. Там козата си построила дом. Денем пасяла тревица, а нощем се прибирала в къщурката си. А от овцата ни вест, ни кост.

Но ето че дошла зимата. Изведнъж при козата се домъкнала овцата и рекла:

— Мила ми сестрице, нали с тебе бяхме дружки, хайде в името на старото ни приятелство, пожали ме, помогни ми, направи ми местенце в твоята къщичка.

Къщурката на козата била малка, та нали тя си я построила само за себе си. Тъй че отвърнала на овцата:

— Ами че аз сама си построих къщичката! Ако беше по-умна, също щеше да си построиш дом.

Но овцата се молила ли молила и накрая рекла:

— Е, хайде, поне ми разреши да си пъхна главата!

Смилила се козата и овцата си мушнала главата в къщурката. Но изневиделица се появил вълк. Видял вълкът, че пред къщурката стърчи дебела опашка, веднага му потекли лигите и той бързо я отхапал. Овцата мигом умряла. Видяла това козата, домъчняло ѝ за дружката ѝ и рекла:

— Ако бе помислила за себе си навреме, ако бе събрала трева през пролетта и лятото, ако си бе построила къщичка, нямаше да те сполети тази беда.

КОВАРНИТЕ ЗАМИСЛИ НА ДЕРВИША

Живял едно време един падишах. Той бил справедлив и ден и нощ се грижел за благоденствието на поданиците си. Един ден падишахът се погледнал в огледалото и изведнъж видял, че брадата му е съвсем посивяла. Рекъл си той: „Ех, че беда, остарявам, с единия крак съм вече в гроба, а още нямам наследник. Ако утре умра, короната и престолът ще идат в чужди ръце!“ Минали няколко дни и при падишаха се явил един дервиш. Везирът го представил. Падишахът рекъл на странника:

— Имам четиридесет жени, а Бог не дари нито една от тях с дете. Имам още и четиридесет кобили — нито една от тях не роди конче.

Дервишът измъкнал от джоба си една ябълка, разчупил я на две части, дал едната на падишаха и казал:

— Раздели тази половинка на четиридесет парченца и ги раздай на жените си, а втората половинка също раздели на четиридесет парченца и ги раздай на кобилите — всички те ще родят. Аз сега ще си ида, но ще се върна след година и тогава ще ми дадеш едно дете и едно конче.

Падишахът се съгласил, дервишът се сбогувал и си отишъл. А всичките жени и кобили на падишаха с Божията милост очаквали рожба. Изминала годината и в града се появил дервишът. Падишахът и везирът го приели с почит. Прекарал дервишът в двореца на падишаха известно време и накрая помолил владетеля да му разреши да си вземе своя дял. Волю-неволю падишахът се съгласил. Дервишът си избрал едно жребче и едно момиче и ги взел със себе си. Сложил момичето на гърба на кончето, а той хванал поводите. След известно време стигнали до портата на някаква градина. Дервишът бръкнал в джоба си за ключа, но не го намерил. Тогава се обърнал към момичето:

— Остани тук, докато се върна с ключа. Скрил съм го в едно отдалечено място.

Дервишът тръгнал, а кончето рекло:

— Дервишът е намислил да те убие, ако не вярваш, иди в градината, погледни и бързо се върни.

Момичето се съгласило, хванало се с ръка за стената на градината и се озовало вътре в нея. Огледало се — по средата се издигала постройка, а за тавана ѝ били висели обесени мъртви хора. То бързо се върнало и разказало на кончето. Кончето рекло:

— По-скоро сядай на гърба ми и да бягаме по-надалеч.

Това конче било вълшебно. Дълго, дълго то препускало, а накрая момичето попитало:

— Какво ще правим сега?

Кончето отвърнало:

— Откъсни от гривата ми няколко косъма и остани в този град, но си облечи мъжки дрехи, така че никой да не те познае.

Момичето така и направило и останало да живее в града. Веднъж му домъчняло, запалило един от космите на кончето и на часа пред него застанало жребчето, момичето се метнало на гърба му и излезли извън града на лов. На лова момичето се запознало с един момък и те се сприятелили, нали момичето било облечено с мъжки дрехи. Момъкът отвел своя другар в дома си. И се оказало, че това бил синът на падишаха. Завел той своя другар при майка си, но тя казала, че това не е момче, а момиче, преоблечено в мъжки дрехи. Синът не повярвал. Тогава майката започнала да разпитва момичето, но то се прикривало и не разкрило кое е.

По същото време друг падишах обявил война на бащата на момчето и наближил града с войската си. Като научило за случилото се, момичето извикало своето конче и го попитало какво да направи. Кончето отвърнало:

— Иди на бойното поле, влез в боя и ще победиш.

Момичето отишло на бойното поле и разгромило врага.

Една нощ, когато то спяло в леглото си, синът на падишаха влязъл в стаята и видял една змия, която била обвила врата на другаря му. Забързал към майка си и ѝ разказал това. Майката дошла, погледнала и рекла:

— Нали ти казах, че твоя уж другар, е момиче? Това не змия, а косите ѝ са обвинили шията ѝ.

На сутринта момичето разбрало, че тайната му е разкрита и повече въобще не се прикривало. Скоро след това синът на падишаха

се сгодил за момичето и почнали да се готвят за сватба. А по случай годеща музиката свирила седем дни и всички се веселили.

После падишахът дал заръка на сина си, която той трябвало да изпълни за три години. Момъкът се разделил с невестата си и тръгнал на път.

А сега да видим какво се случило с дервиша.

Дервишът се върнал в своя дворец, намерил си ключа и забързал с него към градинската порта. А там нямало и помен от момичето и кончето. Той плеснал с ръце и възкликнал:

— О, горко ми, всичките ми усилия и грижи са били напразно! — а после от яд казал: — Така ще се разправя с тях, както се разказва в приказките!

И той тръгнал да търси момичето. Търсил го навсякъде, докато накрая стигнал в града, в който то живеело. Узнал, че момичето е вече девойка и че ще се жени. Дервишът отседнал в една чайна в покрайнините. Тя се намирала на кръстопът, където се пресичали четири пътя. И откъдето и да минел някой, дервишът го виждал. Към всеки се обръщал с ласкави думи и лъжи, разпитвал откъде е дошъл, накъде и защо отива. Един ден в чайната отседнал да си отдъхне пратеник, който много бързал.

Дервишът го попитал:

— Откъде идваш и накъде отиваш?

— Идвам от един далечен град, нося писмо.

Дервишът се досетил, че това ще да е пратеник на сина на падишаха. Тогава той сипал приспивателно в чаша с вода, дал я на момъка, а после измъкнал от джоба му писмото, в което пишело:

„Скъпа майко, заклевам те да пазиш моята невеста, та тя да не знае що е мъка и грижа!“

Дервишът подменил писмото и написал:

„Скъпа майко, присъни ми се, че моята невеста е обикнала друг, напиши ми истината!“

Пратеникът се събудил след час-два и възкликнал:

— Олеле, колко е късно! Синът на падишаха ми нареди никъде да не спирам!

Пратеникът се втурнал към двореца и предал писмото на майката на сина на падишаха. Тя то прочела, развълнувала се и веднага написала отговор:

„Бъди спокоен за невестата си“.

Пратеникът взел отговора и по обратния път спрял за малко да си отдъхне в същата чайна. Дервишът отново си послужил с хитрост, приспал пратеника и подменил писмото, в което написал:

„Драги синко, откакто ти замина, твоята невеста често излиза от къщи на разходка и е обикнала друг момък. Ела си по-скоро и се заеми с тази работа“.

Пратеникът отнесъл това писмо. Синът на падишаха го прочел и повече нямал покой.

— Боже мой, какви са тези вести? — възкликнал той.

Грабнал калема и написал:

„Скъпа майко, откакто получих писмото ти, не мога да си намеря място. Кръвта ми кипи, но каквото и да е станало, задръж моята невеста, докато се върна“.

И отново дал писмото на същия пратеник. И пратеникът отново се отбил в същата чайна на път за града. И отново дервишът си послужил с хитрост и сменил писмото с друго:

„Трябва да хвърлиш невестата ми в огъня, така че повече никога да не я видя! Ако не ме послушаш, и теб ще

накажа със смърт.“

Майката на сина на падишаха прочела писмото, учудила се много и разказала всичко на невестата. Момата рекла:

— Изпълни дълга си, а аз ще се подчиня на волята на съдбата.

Приготвили дърва, сложили ги на купчина и запалили огън. А девойката, която си била скрила косъм от вълшебния кон, хвърлила косъма в огъня и той веднага се появил пред нея. Скочила тя на гърба му и бързо изчезнала по живо, по здраво. Майката на сина на падишаха си мислела, че девойката е изгоряла и прекарала няколко дни в скръб и печал. Самият син на падишаха, след като изпълнил бащината си воля, се върнал в родния си град и намерил майка си силно натъжена. Попитал я:

— Какво се е случило?

Майката му разказала всичко. Синът на падишаха си раздрал дрехите и викнал:

— Аз не съм писал такова писмо, някой нарочно го е направил.

После извикал своя пратеник, разпитал го и разбрал, че всичко е работа на дервиша. Намерил го и наредил да го обесят, а самият той, обезумял от мъка, отишъл в пустинята.

А сега да видим какво се случило с девойката.

След като изскочила от огъня, тя тръгнала накъдето ѝ видят очите. Вървяла, вървяла, докато изведнъж се намерила на брега на един ручей. Кончето ѝ казало:

— Мъчно ми е, но сега аз ще стана на парчета. Моето тяло ще се превърне в дворец за теб, едното ми ухо ще се превърне в музиканти, а другото — в певци.

Но девойката тъгувала за своя мъж, от когото я разделили, и нищо не ѝ било по сърце. Поживяла тя известно време в двореца, но един ден отишла в пустинята и останала да се скита там, молила се на Бога и се хранила с диви треви. И ето че стигнал до някакъв ручей, качила се на дървото и се скрила между клоните му.

По тези места вече пета година бродел и синът на падишаха, докато не се спрял и той пред ручей. Понечил да се напие с вода, но изведнъж видял във водата отражението на някаква девойка, скрита в клоните на дървото. Синът на падишаха възкликнал:

— Която и да си ги, човек или джин, покажи се, нека да те видя.
Девојката отвърнала:

— О, момко, пийни си вода и си върви по пътя, аз не мога да се изправа пред теб, защото нямам дрехи.

Момъкът ѝ донесъл дрехи, тя се облякла и слязла. Всеки разбрал какво се е случило на другия и те се върнали в родния град и всички им се радвали. После отишли при бащата на девојката. Като видял жива дъщеря си и нейния мъж, от радост падишахът освободил града от данъци и такси.

Ето и приказката наша, където и да идеш мляко ще намериш, а в приказката наша правдата ще откриеш.

ПЛЕШИВЕЦЪТ, ВЪЛШЕБНАТА ПОКРИВКА, ТОЯЖКАТА И ПРЪСТЕНЪТ НА СЮЛЕЙМАН

Имало едно време един плешивец. Препитавал се той, като събирал съчки и така издържал и майка си, един гълъб и котка.

От ранно утро плешивецът отивал на полето, а на залез-слънце, натоварен с наръч съчки, отивал на пазара, продавал ги и изкарвал пари, за да преживее деня, а и малко си отделял за зимата. Един ден, както обикновено, продал своя наръч и вече искал да се върне вкъщи, когато чул, че някой крещи с цяло гърло:

— Който си купи, ще се разкайва, който не си купи, пак ще се разкайва!

Плешивецът се приближил, за да разбере за какво става дума. Приближил се и видял, че на главата на крещящия стои сандъче. Плешивецът попитал:

— Колко искаш за това сандъче?

— Пет крана — отвърнал той.

И макар че по онова време пет крана да били много пари, които плешивецът можел да спечели поне за шест месеца, той дал своите пет крана на човека, взел сандъчето, отнесъл го у дома и го поставил на рафта в стенната ниша. На следващия ден майка му го попитала:

— Синко, сандъчето, което си купил, празно ли е или в него има нещо?

— Аз самият не зная, майко — отвърнал плешивецът. — По-добре да отворим капака, да погледнем вътре и да видим има ли нещо или не.

Те извадили сандъчето, отворили го и видели, че на дъното му няма нищо друго, освен едно малко змийче. И в този миг змийчето проговорило с човешки глас:

— Ей, плешивец, умирам от глад, иди и ми донеси малко месо и чашка вода и тогава ще ти кажа нещо.

Без да се бави плешивецът станал, отишъл на пазара, купил малко месо, донесъл го вкъщи и заедно с чашка вода го поставил пред змийче. То изяло месото, изпило водата и рекло на плешивеца:

— Знаеш ли какво ще поискам от теб?

— Не — отговорил плешивецът.

— Аз съм син на Змийския цар. Вече шест месеца откакто този човек ме хвана и ме затвори в сандъчето. Бащи ми се закле, че ще отмъсти. Обеща, че ще ухапе смъртоносно първия човек, когото срещне. А ти сега направи следното. Донеси ми още месо и вода, затвори капака на сандъчето, постави го на главата си и върви в гората на Змийския цар. По пътя ще те срещнат много змии — не се бой от тях, те нищо няма да ти сторят.

Когато стигнеш до върха на планината, ще изпълзи баща ми, за да те убие. Ти трябва бързо да оставиш сандъчето на земята и да го отвориш, така че змията да ме забележи. Това е всичко. И тогава той ще ти даде всичко, което поискаш. Ако попита какво ти е нужно, ти му кажи, че искаш да получиш вълшебната покривка на владетеля Сюлейман. Ако не ти я даде, аз ще му кажа: „Татко, та този човек ме спаси, доведе ме у дома, ти трябва да му дадеш всичко, което пожелае“.

Тогава баща ми ще се съгласи и ще ти подари вълшебната покривка на владетеля Сюлейман. И няма да трябва повече да се грижиш за насъщния. Когато огладнееш, ще постелеш покривката и ще кажеш: „В името на владетеля Сюлейман, нека пред мен се явят всякакви ястия, каквито душата ми пожелае!“

Плешивецът изпълнил всичко, което му заръчало змийчето и се отправил на път. Когато стигнал върха на планината, видял, че срещу него се движи една змия и от устата ѝ излиза пламък. Плешивецът бързо оставил сандъчето на земята, отворил капака и извадил змийчето. Змийският цар се приближил, видял рожбата си и това му стигало. Тримата се отправили към върха на планината, а змията рекла на плешивеца:

— Пожелай си каквото искаш за твоята добрина!

Плешивецът отговорил:

— Нищо друго не искам, освен вълшебната покривка на владетеля Сюлейман!

— Искаш нещо, което аз не притежавам — отвърнал Змийският цар. — Какъв човек си ти, не искаш нито злато, нито скъпоценности, а искаш само вълшебната покривка на владетеля Сюлейман?

Тогава се намесило змийчето:

— О, татко, този човек ме спаси, откупи ми живота и ме върна у дома, трябва и ти да направиш нещо за него, което да е достойно на добрината му.

Тогава Змийският цар наредил да му донесат вълшебната покривка и камшика на владетеля Сюлейман. Донесли ги и той ги дал на плешивеца. Момъкът взел още някои неща, сбогувал се и си тръгнал.

Вървял, вървял, докато стигнал до неголям извор, отпуснал се на земята до него, напил се с вода и рекъл:

— Ама че съм глупак, че не поисках нещо друго, за какво ми е този парцал?

После помислил малко и казал:

— Е, да взема да пробвам каква ще е тази покривка, истината ли са ми казали или не?

Разстлал я, ударил по нея с камшика и рекъл:

— В името на владетеля Сюлейман, дай ми блюдо с пилаф и печена кокошка.

И на часа пред него се появило блюдо с пилаф и печена кокошка. Плешивецът благодарил на Бога и почнал да яде. Изведнъж зад гърба си чул глас:

— Ей, приятел, раздели с мен храната си!

Плешивецът се обърнал по посока на гласа, видял чалмата на един странстващ дервиш и му отвърнал:

— Заповядай.

Дервишът седнал до него — никъде не виждал огън, на който човекът да е сготвил пилафа и да е изпекъл кокошката. Учудил се той и рекъл:

— Ей, плешивецо, кажи ми истината, или ще те убия!

— Дервиш, каква истина дириш у мен? — попитал плешивецът.

— Колкото и да се оглеждам, не виждам никакъв огън, откъде взе тази топла храна?

Плешивецът отвърнал:

— Истината е, че това е вълшебната покривка на владетеля Сюлейман. Когато пожелае, върху нея се появява храна.

Дервишът му казал:

— Хубава вещ. Аз също имам нещо от владетеля Сюлейман — ето тази тояжка. Дори и целият свят да се опълчи срещу теб, достатъчно е да кажеш само: „В името на владетеля Сюлейман!“, и тояжката ще се превърне в дракон и всичките ще ги надвие. Тази тояжка ще стане твоя, ако ми дадеш покривката.

Наложило се на плешивеца да даде покривката, а в замяна да получи тояжката. После двамата се разделили. Но дервишът не бил отминал и няколко крачки, когато плешивецът си казал: „О, Боже, откъде ми дойде тази беда на главата? Я, да пробвам тояжката!“ И той рекъл:

— В името на владетеля Сюлейман, удари по главата онзи дервиш и ми донеси вълшебната покривка и камшика.

На часа тояжката се превърнала в дракон, настигнал дервиша, ударил го по врата, донесъл вълшебната покривка и камшика и отново се превърнал в тояжка. Весел и доволен, плешивецът се върнал у дома.

Същата вечер му дошли двама гости. Те пренощували в дома на плешивеца, а на сутринта, след като закусили, излезли от къщата и като седнали край нея, започнали с пръсти да чертаят по земята. И изведнъж, що да видят: пръстен. Двамината решили:

— Трябва да върнем пръстена на стопанина.

Взели пръстена, дали го на плешивеца, сбогували се и си отишли. Плешивецът надянал пръстена и изведнъж пред него се появили трима черни арапи и възкликнали:

— Господарю наш, какво желаш?

Плешивецът зяпнал от почуда:

— Кой сте вие?

— Ние сме роби на владетеля Сюлейман. Щом си сложиш пръстена на пръста и го завъртиш, ние веднага ще се появим, за да изпълним каквото пожелаеш.

— О, благодаря, сега нищо не ми трябва, няма да ви безпокоя — рекъл плешивецът.

Така плешивецът насъбрал мощ, сила и богатство. Престанал да събира съчки, заживял охолно и каквото и да пожелаел, то в миг се

изпълнявало. Дай Боже и вашите желания и намерения така да се сбъдват.

ВРАНАТА И СЕЛЯНИНЪТ

В далечни времена живял един селянин, който сеел боб. Недалеч живеела една врана. Колкото и да хвърлял селянинът семена, враната долитала и всичките до едно ги изкълвавала. После кацвала на един пън и хулела селянина. Селянинът дълго мислил как да хване враната. И накрая решил: „Ще взема малко клей, ще намажа пъна. И тогава ще я хвана“.

Така и направил: намазал с клей пъна. На следващия ден враната изкълвала, както и преди, всички зрънца боб и кацнала на пъна, но краката ѝ залепнали. Селянинът веднага дотичал и я хванал. А тя му дума:

— Не ме убивай, мога да съм ти от полза. Пусни ме на свобода, откъсни само три пера от мен и ги запази. Когато поискаш да ме видиш, хвърли във въздуха перото, то ще полети, ти върви след него. Така ще стигнеш до моя дом.

Селянинът се съгласил, откъснал от птицата три пера и я пуснал. Враната отлетяла и повече не се появила.

Един ден на селянина му доскучало и той си помислил: „Да взема да ида при враната“. Хвърлил във въздуха едно от перата, то полетяло, а той тръгнал след него и стигнал право при дома на враната. Гледа: тя седи зад едно вретено и преде. Поздравил селянинът, започнал да я пита как живее. Поговорили си малко и селянинът се накарал да си ходи. А враната му рекла:

— Вземи със себе си това котле. Но внимавай по пътя да не кажеш: „Ей, котле!“

— Добре, ще внимавам — обещал селянинът.

Тръгнал си за вкъщи и си мислел: Я да видя, защо враната ми заръча да не казвам по пътя „Ей, котле!“. И викнал с цяло гърло:

— Ей, котле!

Едва изрекъл това, когато котлето се напълнило с пилаф, а най-отгоре лежала печена кокошка. „О, сега вече всичко ще ми върви като по вода“ — решил селянинът.

Оттогава щом приближало време за обяд, той казвал: „Ей, котле!“ и пред него се появявало готово ястие. Един хубав ден решил да покани на гости падишаха, везира и войската. Отишъл при падишаха и рекъл:

— Заповядайте вечерта на гости при мен.

— Господарю наш — казал везирът, — нима този селянин може да ни посрещне както подобава.

А селянинът възразил:

— Защо не? Достойно ще ви нагостя всичките.

Падишахът се съгласил и вечерта отишъл на гости при селянина. Седнали те и заговорили. Дошло време за ядене. Домакинът постлал покривка, отишъл в стаята, където било котлето и казал:

— Ей, котле!

Всеки път при тези думи той получавал блюдо с пилаф и печена кокошка и го поднасял на всеки гост. Така нахранил всички. Но везирът си помислил: „Я да ида да видя, откъде той взема пилафа и печената кокошка“. Крадешком се промъкнал до стаята, където стояло котлето. Там видял как селянинът прави вълшебството с котлето, но не казал нито дума, а се върнал на мястото си.

Гощавката привършила и всички си тръгнали. По пътя везирът разказал на падишаха за котлето и добавил:

— Това котле не е за такъв селяндур. На теб по ще ти приляга: ти можеш да нахраниш с него цялата войска.

Така той убедил падишаха да вземе от селянина котлето. Падишахът веднага наредил да повикат селянина. Довели го и падишахът го попитал:

— Ей, селяко! Откъде имаш това котле?

— То си е мое — отвърнал селянинът.

— Това котле е наше — започнал да настоява падишахът, — а ти си го откраднал.

И му отнел котлето. Селянинът волю-неволю трябвало да се върне у дома и да разкаже всичко на жена си. Двамата потъгували, но нямало какво да сторят.

Един ден селянинът рекъл:

— Ще трябва да пусна още едно перо на враната и да ида да я навестя.

Така и сторил. Хвърлил във въздуха перото и тръгнал след него, докато стигнал до дома на враната. Тя, както и преди, предяла зад вретеното. Поздравил я селянинът, поговорили. А когато се накарал да си тръгне, селянинът ѝ разказал какво му се случило.

— Е, щом си отиваш — казала враната, — вземи ей това магаре. Но се пази, да не го подкараш по пътя.

— Няма — съгласил се селянинът.

Дълго време се възпирал селянинът, но най-после си казал: „Да опитам да подкарам магарето!“ Направил го, а под опашката му започнали да се сипят златни монети! Селянинът ги събрал, върнал се у дома и разказал всичко на жена си. Двамата се зарадвали и отново заживели весело и охолно.

Един ден обаче жената на селянина яхнала магарето и отишла на баня. Завързала го до вратата на банята и влязла вътре. По това време случайно вътре се оказала и жената на везира. Тя се изкъпала по-бързо от жената на селянина, излязла, понечила да се качи на своето магаре и му подвикнала да стои на едно място. И изведнъж под опашката на магарето на жената на селянина се посипали златни монети. Жената на везира веднага седнала върху него, а своето магаре оставила, и си тръгнала.

Когато жената на селянина излязла от банята, видяла, че някой ѝ е подменил магарето. Тя предположила, че в това има пръст жената на везира. Поплакала си, поплакала си, но нищо не могла повече да стори и си тръгнала. Разказала на мъжа си как са откраднали магарето.

— Как си допуснала това да се случи? — развикал се мъжът.

— А ти как позволи да ти вземат котлето — отвърнала жената.

Мъжът се примирил и замълчал. Но в един хубав ден рекъл:

— Я да пусна още едно перо. Да видим какво ще се случи.

Както и по-рано хвърлил във въздуха едно перо, то полетяло, той тръгнал след него и скоро стигнал до дома на враната. Поздравили се двамата и селянинът зараказвал как му откраднали и котлето, и магарето. А враната му казва:

— Вземи тази манерка. С нейна помощ ще си върнеш и котлето, и магарето. Но внимавай да не речеш по пътя: „Ей, манерке!“ Ако все пак го направиш и се случи нещо, викни: „Обратно в манерката!“

— Добре — отвърнал селянинът.

После се сбогувал с нея, тръгнал по пътя към вкъщи. Вървейки си помислил: „Я, да кажа тези думи и да видим какво ще се получи“. Едва успял да викне: „Ей, манерке!“, когато от нея изскочили няколко яки момци със сопи и го наобиколили. Той бързо извикал: „Обратно в манерката!“ и те веднага се прибрали в манерката. Селянинът си помислил: „Чудесно. Сега ще си върна и котлето, и магарето“.

Прибрал се той у дома, разказал всичко на жена си и се отправил към дома на везира. Стигнал и извикал:

— Донесете ми котлето и доведете магарето!

Везирът изтичал при падишаха и му съобщил:

— О, господарю, център на вселената! Селянинът иска да му върнем котлето и магарето.

— Убийте го! — наредил падишахът.

Стражата понечила да изпълни заповедта, но селянинът извикал: „Ей, манерке!“ и от нея изскочили яките момци със сопи и наобиколили войските на падишаха. А селянинът повтарял само: „Ей, манерке!“ и всеки път от нея изскачали момци със сопи. Те започнали да притискат войската. Накрая падишахът се замолил:

— Помолете селянина да не убива воините ми! Върнете му котлето и магарето.

— Донесете ги — съгласил се селянинът, — и тогава ще събера момците.

Върнали му магарето и котлето, а той казал: „Ей, обратно в манерката!“ и момците се прибрали. Селянинът си прибрал магарето и котлето и оттогава заживял весело и охолно с помощта на вълшебните си вещи.

ПОРТОКАЛОВАТА ДЕВИЦА

Живял едно време един падишах, който си нямал деца. Един ден той дал обет, че ако му се роди син, всяка година ще раздава на народа пълно езеро с мед и масло. Бог дарил падишаха със син и той всяка година раздавал обещаното на бедняците. Синът на падишаха навършил двайсет години и бащата, както и предишните години, приготвил пълно езеро с мед и масло. Дошли бедняците, напълнили си съдовете и си отишли. Най-накрая дошла една старица и рекла на сина на падишаха:

— Аз също искам масло и мед.

— Бабке — отвърнал ѝ той, — маслото и медът се свършиха.

— Е, ако сте изяли цялото масло и целия мед — казала старицата, — значи е време да се влюбиш в Портокаловата девица.

Щом изрекла това, синът на падишаха, който дори не бил зърнал девойката, нито пък бил чувал за нея, веднага се влюбил тъй силно, сякаш имал не едно, а сто сърца. Усамотил се той в стая, зад седем врати, доброволно се затворил. В онези времена било прието: ако момъкът се влюби, той се заключвал в стая зад седем врати със седем ключалки. Така след няколко часа падишахът и жена му разбрали, че синът им се е влюбил. Те изпратили при него прислужница, която да го разпита в кого се е влюбил, за да могат да го сгодят за девойката. Прислужницата запитала сина на падишаха:

— В кого си се влюбил? Падишахът иска да те сгоди за девойката.

— Влюбих се в Портокаловата девица, за която ми разказа старицата.

На часа намерили старицата и падишахът почнал да я разпитва:

— Чия дъщеря е Портокаловата девица? Кои са ѝ родителите?

— Портокаловата девица е дъщерята на владетеля на перите — крилатите двойки, които покровителстват хората и ги пазят от демони. Тя се намира на едно дърво във вид на вълшебен портокал. Но не всеки може да откъсне плод от него. Аз имам седем братя-демони. Синът на

падишаха трябва да иде при тях и да ги попита как да откъсне вълшебния портокал.

Макар че падишахът в душата си бил против, наредил да натоварят на един кон десаги със злато и скъпоценни камъни, синът му яхнал коня и тръгнал. Вървял, вървял и най-накрая стигнал до един старец, който всъщност бил полудемон, получовек.

— Накъде си тръгнал? — попитал старецът. — Откажи се от своите намерения, защото от този път няма връщане.

Синът на падишаха му дал шепа злато и скъпоценни камъни, а после рекъл:

— Ти само ми покажи пътя, а останалото е моя работа.

— Тогава върви при моя брат — отвърнал старецът, — и го попитай.

Синът на падишаха отново яхнал коня си и потеглил. Вървял, вървял и накрая стигнал до втория старец. Той също бил полудемон, получовек, брат на първия старец. Той едва изслушал вестите от брат си и казал:

— Синко, по-добре се откажи от тази мисъл. Няма връщане от този път.

Шахзаде му дал шепа злато и скъпоценни камъни и рекъл:

— Ти само ми подскази как да постъпя, а останалото си е моя работа.

Вторият старец отвърнал:

— Върви и попитай моя по-голям брат.

Така синът на падишаха се срещнал с шестимата братя, но не се вслушал в тяхното придумване. Най-после стигнал при седмия брат. И той започнал да го уговаря да се откаже от намеренията си. Когато седмият старец се убедил, че момъкът не иска да се вслуша в съветите му, казал:

— Щом си решил да идеш, слушай ме внимателно. На едно място расте дърво, чийто плодове са портокали, лимони и мандарини. Седем демона пазят дървото. Те са толкова огромни, че едното им ухо служи за постеля, а другото за завивка. Ти трябва да приготвиш седем меха от бича кожа, пълни със сироп, и седем меха с вар. Под дървото тече река, храната за демоните стига до тях по нея. Пусни по течението седемте меха със сироп и седемте меха с вар, така че течението да ги отнесе при демоните. Те ще измъкнат меховете и ще ги изядат. Когато

се нахранят, ще легнат да поспят. Ти от по-рано си приготви един дървен прът и се скрий в дупката на няколко крачки от дървото и брули с него портокали. Но внимавай, в никакъв случай да не откъснеш плод с ръка!

Синът на падишаха изпълнил всички заръки на стареца, скрил се в дупката и с дървения прът смъкнал един портокал. Останалите портокали веднага завикали:

— Олеле-ле, откъсна го! Ох, отнесе го!

Един от демоните вдигнал глава и попитал:

— Кой го е откъснал? Кой го е отнесъл?

Портокалите отвърнали:

— Дървеният прът го откъсна. Дървеният прът го отнесе.

— Спете спокойно, прътът не може да откъсне и да отнесе плод — отговорил им демонът.

След известно време шахзаде откъснал втори портокал и всички портокали в миг завикали:

— Олеле-ле откъсна го! Ох, отнесе го!

Един от демоните вдигнал глава и попитал:

— Кой го е откъснал? Кой го е отнесъл?

— Дървеният прът го откъсна. Той го отнесе — отвръщат те.

А демонът им говори:

— Спете. Дървеният прът не може нито да откъсне, нито да отнесе портокал.

Тогава синът на падишаха смъкнал още един портокал — общо станали три — и доволен тръгнал към родния си град. По пътя извадил единия портокал от джоба си. Обелил кората му и изведнъж пред него застанала прекрасна девица!

— Вода! — рекла тя.

— Тук е пустиня — отвърнал шахзаде, — няма и помен от вода.

— Хляб! — помолила девицата, а шахзаде отново отвръща:

— Тук няма хляб.

— Тогава сбогом — рекла девицата и изчезнала.

Синът на падишаха нямал търпение, взел втория портокал, обелил с нож кората му и пред него отново се появила красива девойка, по-прелестна от първата, но облечена в черно.

— Вода! — помолила девойката. — Хляб...

— Тук е пустиня, девице, не може да се намери нито хляб, нито вода — казал синът на падишаха. — А ти защо си облечена в черно?

Тя отвърнала:

— Ти уби сестра ми. И мен ще убиеш. Внимавай, не убивай третата ни сестра. Обели кората на портокала на такова място, където ще има и хляб, и вода. Когато излезем от нашата черупка, на нас, както и на хората, ни се яде и пие. Сбогом.

Шахзаде се натъжил силно заради своята привързаност, но и се зарадвал, че му останал един портокал.

Вървял той, вървял и най-сетне пристигнал в едно село и се отправил към извора. Завързал коня за дървото, измъкнал от джоба си нож и портокала и срязал част от кората му.

Пред него застанала девица красива като слънце, два пъти по-прелестна от другите две. Тя помолила:

— Вода!

Шахзаде ѝ дал вода. А тя поискала:

— Хляб!

Шахзаде ѝ дал хляб. Видял, че девойката се зарадвала, сложил я на гърба на коня си и забързал към родния си град.

Когато приближили, той ѝ казал:

— Не ни прилича да влезем незабелязано в града. Качи се на тази върба, а аз ще ида в града, ще доведе музиканти и тогава ще те взема.

Портокаловата девица се качила на дървото, а синът на падишаха отишъл в града.

Но щом той тръгнал, под дървото спрял цигански табор, разпънали шатри. Сред циганките имало една слугиня, черна, та чак грозна. Тя отишла на ручея да измие съдовете. А във водата се отразявал ликът на Портокаловата девица. Щом слугинята видяла образа ѝ, решила, че това е собственото ѝ отражение и възкликнала:

— Аз съм толкова красива, а да върша такава черна работа?!

Тя захвърлила съдовете в ручея и се върнала в шатрата.

— Къде са съдовете? — попитала стопанката.

— Захвърлих ги в ручея.

— Защо?

— При такава красота не ми подхожда да бъда слугиня.

— Явно си си загубила огледалото! — рекла стопанката. — Махни се оттук и донеси две кофи вода.

Слугинята отишла на ручея и отново видяла отражението, решила, че е нейното, хвърлила кофите в ручея и се върнала в шатрата. Стопанката отново я сгълчала, набила я и ѝ наредила:

— Върви и изкъпи детето в ручея и по-бързо се връщай.

Слугинята отишла с голямо нежелание, отново видяла във водата Портокаловата девица, решила, че е сама, хванал едното краче на детето с едната си ръка, другото — с другата и тъкмо понечила да го разкъса на две, когато Портокаловата девица извикала от дървото:

— Ей, циганко! Това е моето отражение, а не твоето. Пусни детето!

Слугинята погледнала нагоре и ѝ се сторило, че луната е дошла и е седнала на дървото. Помислила си: „Ще те науча аз тебе!“

Измила ръцете и лицето на детето, върнала го на майка му, взела нож, скрила го под роклята си, отишла при дървото и казала:

— Господарке, моля те, разреши ми да се кача при теб и да ти стана слугиня.

— Не ѝ разрешавай, господарке! — в един глас завикали всички листа на дървото.

Но Портокаловата девица си помислила: „Тази слугиня, горката, силно страда от своята участ, жал ми е за нея. Нека се качи на дървото! Какво може да ми се случи?“

Тя пуснала надолу косите си и рекла на слугинята:

— Качвай се горе.

Слугинята се хванала за косите, качила се на дървото и помолила Портокаловата девица да ѝ разкаже за себе си. Тя ѝ разказала всичко и завършила:

— Шахзаде отиде за музиканти, за да ме въведе с почести в града.

Тъй като не била спала вече цял ден и цяла нощ, щом свършила разказа си, заспала. Слугинята сложила главата ѝ на коленете си и докато Портокаловата девица спяла, ѝ отрязала главата. Хвърлила тялото и главата в реката. Само една капка кръв от девойката паднала под дървото. И в миг от нея израснал розов храст. После слугинята чула музиката и се зарадвала, че ще може да се представи за Портокаловата девица. Музикантите и танцьорите се приближавали, а

на чело на шествието вървели падишахът с жена си и самият шахзаде. Щом погледнал към дървото, синът на падишаха се зарадвал и казал на родителите си:

— Ще видите каква е хубавица!

И той започнал да хвали очите, косата, устните на Портокаловата девица. Накрая стигнал до дървото и се качил на върха. Видял слугинята и се вцепенил, после попитал:

— Ти ли си Портокаловата девица?

— А ти да не се съмняваш? — отвърнала му тя.

— Защо си толкова черна?

— Почернях от слънцето.

— Устните ти защо са толкова големи?

— Защото от тъга непрекъснато си говорех сама.

— А защо са ти толкова изпъкнали очите?

— Защото не спрях да плача, докато те чаках.

— А защо косите ти са толкова къдрави?

— Врабчетата с крачетата си ми разрошиха косата.

Натъжил се шахзаде, свалил слугинята от дървото, а падишахът и жена му като видели грозната циганка се вцепенили — сякаш някой ги ударил с нож, без да пролее една капка кръв!... Но никой от тях не се издал и не казал нито дума.

Когато се наканили да вървят, розовият храст, израснал от капката кръв, сам се хвърлил в прегръдката на шахзаде. Синът на падишаха се поободрил малко, но докато вървели към къщи, той не поглеждал слугинята, по-точно циганката, а все поглеждал розовия храст. Вървели те, хората ликували. Заклали в тяхна чест бикове, овни и камили, но падишахът, жена му и шахзаде не преставали да се чумерят.

Щом останал за миг сам, синът на падишаха засадил розовия храст в градината. Въобще не му се искало да се ожени за циганката. Но слухът за нея вече бил плъзнал и за да не опетни бащината си чест, той не трябвало да се откаже.

Седем дни и ноци горели огънове по целия град. Всички празнували и шахзаде се оженил за циганката, която всички смятали за Портокаловата девица. Но оттогава, където и да отидел синът на падишаха, навсякъде го следвала сянката на розовия храст, който той

посадил в градината на двореца. Всички в града чули за това, шахзаде бил много радостен. Само жена му, циганката, не била доволна.

Изминали няколко месеца и циганката, вече жена на шахзаде, разбрала, че след известно време ще стане майка. Зарадвала се и разказала на всеки. Помолила падишаха да нареди да направят люлка за бъдещото дете. Синът на падишаха не бил в двореца и тя казала на баща му:

— Люлката трябва да се направи от розовия храст, който расте в градината на двореца.

И на падишаха, и на жена му не им се искало да лишат сина си от неговата сянка. Но по нареждане на невестата дърводелецът отсякъл до корен розовия храст. В този миг розовата сянка над главата на шахзаде изчезнала. Той веднага разбрал какво се е случило и хукнал към двореца, но било вече късно: дърводелецът вече привършвал работата си. Синът на падишаха видял само, че една старица-перачка събира треските и си говори:

— Ще ги взема за печката!

Старицата се прибрала, изсипала треските на купчина.

Оттогава щом отидела в двореца да пере и се върнела, намирала цялата къщна работа свършена: подът изметен, обядът готов, чаят кипи. Тя си помислила, че съседката ѝ помага. Но после се досетила, че съседката ѝ няма пръст в това. И решила: „Явно има някаква тайна тук. Трябва да разбера кой се грижи за мен“.

Една сутрин се престорила, че е болна, легнала в леглото си, и си порязала лекичко пръста, посипала го със сол, така че да не заспи. И изведнъж — що да види: от купчината с дърва слязла девица, красива като луната, взела метлата и помела двора, наредила всичко, подредила стаята и отишла за вода. Свършила цялата къщна работа и понечила отново да се скрие между дървата, но старицата я хванала отзад за роклята. Девојката я замолила:

— Пусни ме, моля те, пусни ме! Остави ме да умра от мъка.

— Кълна се, че нищо лошо няма да ти сторя — казала старицата.

— Разкажи ми историята си, стани ми дъщеря, а аз на тебе майка.

Девојката се съгласила. Ясно е, че това била Портокаловата девица. Когато циганката ѝ отрязала главата, на земята паднала капка кръв. От нея израснал розовият храст, а в него била самата девојката. Когато дърводелецът отсякъл розовия храст, девојката се оказала в

треските, които старицата отнесла със себе си. А сега вече Девицата си възвърнала истинския лик. Старицата не могла да се нарадва, че е станала майка на такава хубавица.

А сега да видим какво се случило по-нататък.

Някаква странна болест поразила конете на падишаха и той наредил:

— Дайте ги на жителите на града да се грижат за тях. А когато конете оздравеят, ги приберете.

Така разделили конете между жителите на столицата. Девойката помолила старицата:

— Майчице, помоли и на теб да дадат един кон. Аз ще се грижа за него.

— Какво говориш, дъще? — удивила се старицата. — Къде ще го държим? А и няма с какво да го храним.

Но дъщерята я молила толкова много, че старицата довела един полусляп, хърбав кон. Девойката подсвирнала и на часа от земята израснала конюшня с ясли. Още веднъж свирнала — появили се ечемик и сено. Всеки ден тя започнала да пои коня, да го храни, да му слага прясна слама.

Минала зимата и слугите на падишаха започнала да събират конете. Но се оказало, че всичките са умрели. Тогава шахзаде възкликнал:

— Нали дадохме един полусляп кон на старата перачка. Ще ида да видя какво е станало с него.

— Конете се умрели при онези, които имат конюшня и храна — възразил падишахът, — а старицата няма нищо.

Мислел, че нейният кон е умрял още в първите дни. Шахзаде отвърнал:

— Аз ще ида, ей тук на две крачки е, може конят и да е преживял.

И отишъл в дома на старицата. Тя го посрещнала мило, а той я попитал:

— Жив ли е конят, който ти дадохме?

— Че е жив, жив е — отвърнал старицата, — само че ти няма да можеш да му сложиш юздата.

Опитал се шахзаде да му сложи юздата, но не могъл.

Той просто не вярвал на очите си: това не било кон, не кранта, а просто вихър — хапел, лягал и никого не пускал до себе си.

Дъщерята на старицата не искала да излезе при сина на падишаха, но тъй като конят съвсем се разлудувал, трябвало да го успокои. Щом шахзаде видял дъщерята на старицата, сърцето му трепнало: „Колко прилича на моята Портокалова девица!“

През цялото време докато бил в дома на старицата, синът на падишаха не свалял поглед от девойката. Тя се приближила до коня, погалила го по гривата, хванала юздата, дала я на шахзаде и рекла:

— Сядай!

Когато конят бил готов да потегли, тя отново го погалила по гривата и казала:

— Върви! Ти си още по-неверен и от твоя конник!

А шахзаде в същото време си мислел само за девойката.

Минали няколко дни и жената на сина на падишаха родила син. Само как се зарадвала! А падишахът и синът му се огорчили — защото това означавало, че невестата ще заема видно място в тяхното семейство.

Изминали десет дни от раждането на детето. А тогава съществувал следният обичай: когато синът навърши десет дни, в къщи се събират девойки, които танцуват и пеят. А на една от тях заръчват да разкаже приказка. Поканили всички моми от града: елате, искаме люлката на детето с бисери да украсите!

Поканили дъщерята на везира, на предводителя на войската — с една дума всички знатни девици. А шахзаде добавил:

— Поканете и дъщерята на старата перачка.

Жена му го прекъснала и възкликнала:

— Не искам в моя дом да идва дъщерята на някаква си перачка.

Но шахзаде все пак поканил девойката.

Събрали се момичетата, хапнали си и си пийнали. И ето че дошло време, едно от тях да разкаже приказка. Те започнали да се споглеждат, но от съседната стая шахзаде викнал:

— Искане ми се дъщерята на перачката да ни разкаже приказка.

— Готова съм, но при условие, че няма никой да ме прекъсва по време на разказа и никой няма да влиза и излиза.

Всички се съгласили и дъщерята на старата перачка заразказвала. А приказката ѝ била такава:

— Живял едно време един падишах — започнала девойката, — той дал обет, че ако бог му изпрати син, всяка година ще раздава на бедните пълно езеро с масло и мед.

Щом падишахът, жена му и шахзаде чули началото, им се приискало да узнаят края. Така девойката разказала цялата история на Портокаловата девица с всички подробности. Разказва и сама ту се смее, ту плаче. Като заплаче — от очите ѝ се сипят бисери, а като се засмее — от устата ѝ падат рози. А жената на шахзаде, циганката, вече разбрала накъде върви приказката, ощипала детето и казала:

— Господарю, наредете да спре разказа, детето плаче!

Но от съседната стая падишахът и шахзаде завикали:

— Не, момиче! Разказвай до края.

И дъщерята на старата перачка, Портокаловата девица, продължила да разказва:

— Аз самата не съм била там, само съм чувала приказката, сега нижа бисер до бисер, и цялата истина ще ви кажа...

И към люлката нанизали поредния бисер. Така разказвала, разказвала Портокаловата девица, докато стигнала края:

— Детето на циганката навършило десет дни. Поканили всички моми, сред тях и дъщерята на старата перачка, тоест Портокаловата девица. Тя разказала на празненството цялата история. Всеки път щом заплачела, от очите ѝ се сипели бисери. А когато се засмеела, от устата ѝ падали рози.

Свършила, всички мълчали, нито дума не могли да изрекат, тогава тя извикала:

— Край на приказката!

Но падишахът възразил:

— Не, не е още краят.

И той наредил на всички жители от града да донесат в двореца дърва. Когато се събрали достатъчно, той наредил да запалят огън и да хвърлят там циганката с детето. Тя почнала да ридае и да моли за пощада. И Портокаловата девица се застъпила за нея, помолила да ги пуснат, да ги изгонят от града. Падишахът ги помилвал и ги изгонил от града. После седем дни и нощи празнували сватбата на шахзаде с Портокаловата девица.

Дано и вашите желания се изпълнят, както се изпълнили желанията на Портокаловата девица.

РИБАРЯТ

Живял в далечни времена един много беден и много нещастен рибар. Всеки божи ден той отивал на брега на морето да лови риба и с нея хранел семейството си.

Веднъж през зимата той отново хвърлил мрежата си в морето. Скоро тя натежала и рибарят се зарадвал: „Най-последната съдбата се смили над мен.“ И започнал бавно-бавно да измъква мрежата, докато я извадил на брега. Но вътре в нея имало изсъхнала морска крава. Рибарят се надявал, че в устата ѝ може да има скрит скъпоценен камък. Измъкнал ножа и ударил трупа ѝ по главата, но за нещастие, колкото повече търсел, толкова по-малко намирал.

Върнал се вкъщи рибарят огорчен и потиснат, съсипан и уморен. Насреща му наизлезли децата. Той се почувствал още по-зле, сякаш на гърба му се стоварили всички грижи на света, но въпреки това започнал да утешава децата. През нощта рибарят не успял да заспи, до сутринта лежал и се молел на бога.

На сутринта гледа, че децата са гладни и отишъл при съседа, взел назаем малко ечемик, дал го на жена си да го смели в ръчната мелничка и да опече питки. А той се оставил в ръцете на съдбата, взел мрежата и поел към морския бряг. До вечерта рибарят хвърлял мрежата. Най-последно тя отново натежала. Измъкнал я, гледа в нея умрял крокодил.

Рибарят се разсърдил, захвърлил мрежата и се върнал вкъщи. Хапнал ечемичена питка със сол и легнал да спи.

На сутринта станал преди изгрев-слънце. Нали оставил мрежата си на брега на морето. Той се изплашил, че вълните могат да я отнесат или някой минаващ оттам да я вземе. Хукнал към брега. И що да види: в мрежата лежи вчерашният крокодил, а около него са се насъбрали врани.

Рибарят освободил мрежата и я хвърлил в морето без всякаква надежда. А тя пак натежала. Рибарят съвсем се отчаял и очаквал само подигравка на съдбата. Измъкнал мрежата, а в нея огромна глинена

делва! Зарадвал се рибарят, грабнал делвата и що да види: гърлото ѝ покрито със смола, а върху нея печата на пророка Сюлейман. Той си помислил: „Най-сетне ми излезе късмета! Навярно делвата е пълна със златни динари“. Но щом я отворил, от гърлото ѝ излязъл гъст дим. Рибарят все още се чудил какво става, когато изведнъж от дима се показал голям като планина демон, с ръце като кули, с врат като на бик, а рогата — всяко като един як човек. „Боже мой — помислил си рибарят, — сполетя ме беда! Какво ще е това чудовище?“ Изведнъж демонът надал силен рев, поклонил се и казал:

— О, пророк Сюлейман! Прости ми греховете.

Бедният рибар отвърнал:

— Аз не съм пророкът Сюлейман, а просто един беден рибар. Ловя риба, а вместо нея ето какво ме сполетя.

Щом рибарят признал, че не е Сюлейман, демонът така изревал, че всички планини и долини са затресли:

— Тогава се готви за смъртта! Ще те убия като куче!

Бедният рибар започнал да го моли:

— Какво толкова сторих, че те разгневих?

— Вече деветстотин години — започнал демонът, — откакто съм затворен в тази делва по волята на пророка Сюлейман. Веднъж на сто години аз моля Бога да ме освободи и му обещавам да служа на онзи, който ме освободи, така че той да не се нуждае от нищо. Но през последните сто години аз дадох клетва да убия и да изгоря на огън онзи, който ме освободи. След като ти ме освободи, трябва да изпълня клетвата си.

На рибаря му дошло нещо на ум и той казал:

— Ей, демон! Макар да си благороден дух, ги говориш долни лъжи.

— Какви лъжи? — възмутил се демонът, а рибарят отвърнал:

— Твърдиш, че си бил затворен в тази делва. Та ти се много по-голям от нея.

Демонът се разсмял в отговор:

— Жалко човече! Нима не видях как аз излязох от делвата?

— Видях само дим и нищо повече — възразил рибарят. — После ти се взе отнякъде пред мен, а сега искаш да повярвам, че си излязъл от делвата.

— Аз бях в дима — казал демонът. — Бях затворен в делвата с вълшебната сила на пророка Сюлейман.

— Докато не видях със собствените си очи — рекъл рибарят, — че ти се събираш в делвата, за нищо на света няма да ти повярвам.

Тогава демонът се издигнал към небето, превърнал се в дим и влязъл в делвата. Рибарят не се забавил, затворил делвата, грабнал я и понечил да я хвърли в морето. Но демонът отвътре го замолил, почнал да му се кълне и да го уверява:

— Кълна се в пророка Сюлейман! Ако ме пуснеш, ще се кача на небето.

Добрият рибар накарал демонът да се закълне, получил твърдите му уверения и тогава свалил капака от делвата. Демонът излетял като дим, издигнал се към небето, застанал пред рибаря като скала и ниско му се поклонил. После протегнал ръка извадил от морето четири различни на цвят риби и ги дал на рибаря:

— Занеси ги на падишаха. Щом ти стане тежко в живота, запали един мой косъм и аз на часа ще се появя пред теб.

Той откъснал кичур косми от брадата си, дал ги на рибаря, сбогувал се и изчезнал.

Рибарят взел рибите и тръгнал направо към двореца на падишаха. Влязъл, поклонил се до земята, поздравил както се полага и показал рибите. Падишахът досега не бил виждал такива риби и наредил да дадат на рибаря хиляда динара, а после го завел в залата и го нагостил както се полага.

В това време дали рибите на дворцовия готвач, той го почистил и започнал да ги пече. Изведнъж готвачът силно извикал и паднал в несвяст. Тиганът се обърнал, рибите цопнали в огъня и изгорели. Слугите и стражата се хвърлили към готвача, той дошъл на себе си, а те започнали да го разпитват какво се е случило.

— Сложих рибата да се пече — разказал готвачът, — и изведнъж гледам: стената се разтвори и през отвора влезе як негър със сопа в ръце. Той се обърна към рибите с думите: „Все още ли държите на своето?“ — „Да“ — отговориха рибите. Тогава той замахна със сопата, рибите изпопадаха от тигана. Но какво означава това, аз не зная.

Съобщили за случилото се на падишаха. Той извикал рибаря и го попитал:

— Можеш ли да ни донесеш още такива риби?

— Ако падишахът нареди — отвърнал той, — ще се опитам.

Падишахът му наредил и доволният рибар напуснал двореца. Най-напред купил храна и плодове за жена си и децата и забързал към вкъщи. Децата, които никога през живота си не били виждали толкова храна, заобиколили баща си: едно му целувало ръцете, второ — лицето, трето го галело по брадата, а четвърто поляло главата му с розова вода.

Рибарят легнал да спи, а на сутринта, щом станал, отишъл на брега на морето и запалил един от космите. Появил се демонът и рибарят му казал за какво го вика. Демонът веднага се протегнал, извадил от водата четири риби с различен цвят и ги дал на рибаря. Рибарят ги отнесъл на падишаха, който отново наредил да му дадат хиляда динара. Дали на рибаря парите, а рибите — на готвача.

— Страхувам се! — казал готвачът.

Тогава се намерил доброволец. Той взел рибите, почистил ги и ги хвърлил в тигана. Не минали и няколко минути, когато той силно извикал и паднал в несвяст. Рибите паднали в огъня и изгорели. Разказали за случилото се на падишаха. Свестили човека и го попитали какво е станало. Той разказал същото, което се случило на готвача. Падишахът се ядосал, извикал рибаря и наредил да донесе още четири риби.

Рибарят отишъл на морето и запалил още един косъм на демона. Демонът се появил, хванал още четири риби и му ги дал. Той ги занесъл на падишаха, но вече никой не се осмелявал да се захване с тях. Тогава падишахът наредил да преместят златния му трон в кухнята, седнал в него и сам започнал да пече рибата. Изведнъж стената се разтворила, през отвора влязла една девойката с лице като луната, която затъмнявала с красотата си слънцето и се обърнал към рибите:

— Все още ли държите на своето?

— Да! — отвърнали риби с човешки глас.

Тогава девойката замахнала с една пръчка, обърнала тигана в огъня и рибите изгорели.

Падишахът от изумление си ухапал палеца, без да се бави повикал везира, който стоял откъм дясната му ръка и везира, който стоял откъм лявата, и наредил:

— На всяка цена разберете какво става тук!

Везирите се объркали и заговорили:

— Най-напред да разберем откъде рибарят взима рибите.

Извикали рибаря, разпитали го, а той им казал:

— От едно езеро, недалеч от града, на около шест мили.

— Ела утре в тронната зала. Ще дойдем с теб да поогледам какво се крие тук — наредил падишахът.

— Както наредиш — отвърнал рибарят и се върнал вкъщи, без да разбира, какво е замислил падишахът.

Легнал си, а на сутринта станал, облякъл се и отишъл в двореца. А падишахът бил извикал един старец, който някога бил везир на баща му. Яхнали конете, вървели пет мили и старецът възкликнал:

— Слава тебе, господарю! По тези места живеят магьосници. Преди от нашата столица дотук имаше шестстотин мили. А сега езерото се оказа съвсем наблизно! О, господарю! Грози ни опасност. Попитай рибаря как е успял да хване рибите в езерото. Тук преди имаше град, в който царуваше падишах. А сега градът се е превърнал в езеро... Всичко това са магии и вълшебства. Това е омагьосано място, което само ни изглежда като езеро.

Падишахът повикал рибарят и го попитал:

— Какви са тези чудеса?

— Слава тебе, господарю! — отвърнал рибарят. — Дай ми малко време и нареди да донесат делвата.

Падишахът наредил да донесат на рибаря делвата. Отворил рибарят капака ѝ и незабелязано запалил косъм от демона, който на часа се явил. Рибарят му разказал какво се случило.

— Това е дребна работа за мен — отвърнал демонът. — Аз ще се превърна в напет момък и ще разреша всички трудности.

И той се завъртял, превърнал се в красив и снажен момък и двамата се отправили към падишаха. Целунали земята под нозете му и рибарят обявил:

— Ваше височество, този момък сега ще разреши всички трудности.

— Истината ли казва старецът? — попитал падишахът.

— Да — отвърнал момъкът. — Ако падишахът пожелае, ние ще открием тайната. Наредете да донесат украшения с изумруди кинжал, наследство от дядото на падишаха по майчина линия. И тогава аз ще свърша всичко.

Падишахът наредил да донесат кинжала и на часа един конник тръгнал към столицата, взел от ковчезника украсения с изумруди кинжал и бързо, по-скоро като вихър, се върнал при падишаха. Тогава момъкът казал:

— О, господарю! Четири опитни мъже и този старец трябва да тръгнат с ваше височество. А войската нека да остана тук, докато не свършим всичко.

Падишахът избрал четирима смели юнака. Те се въоръжили, а самият падишах се облякъл от главата до петите в метални доспехи, пъхнал в пояса си кинжала с изумрудите и заедно с рибаря, момъка, стария везир и четиримата юнака тръгнал към езерото.

Те се качили в една лодка и доплували до средата на езерото. Там имало малък остров. Хвърлили котва, слезли на сушата и видели един разрушен дворец. На вратата стояла стража.

— Защо не ни спират? — попитал падишахът, а момъкът отвърнал:

— Те са превърнати чрез магия в камък. В този дворец няма никой.

Влезли в двореца и изведнъж чули жален глас:

— Върнете се! Вътре се крие смъртна опасност.

Тръгнали по посоката на гласа и видели, че на едно легло лежи красив момък. В другия ъгъл на стаята имало още едно легло, но то било празно.

— Защо лежиш тук? — попитали те момъка.

А той отвърнал:

— Нещастни вие! Как се осмелихте да влезете в двореца?

Падишахът му разказал цялата история и попитал:

— А ти, момко, как попадна тук?

Момъкът тежко въздъхнал и рекъл:

— Аз бях падишах на тази страна, а моята жена превъзхождаше по красота слънцето. Веднъж лежах на леглото, а до главата ми седяха две прислужници с лица като луната и ми вееха с ветрила, за да мога да заспя. Но изведнъж усетих, че те са натъжени и шепнешком нещо си говорят. Аз се престорих, че съм заспал и чух как едната прислужница рече на другата: „Колко жалко, че тя изневерява на такъв прекрасен млад мъж“. — „Как е възможно?“ — попита другата прислужница. А първата отговори: „Жената на падишаха всяка вечер

му дава приспивно биле. Когато той заспи, тя отива при един здравеняк роб и прекарва нощта с него чак до сутринта.“

Тези думи сякаш с чук ме удариха по главата. Успях как да е да изкарам деня. Донесоха ми вечеря, но аз се забавих, докато жена ми излезе от стаята. Като останах сам, скрих храната, а след известно време се престорих, че спя. Невярната жена си облече мъжки дрехи, донесе до главата ми меч и извика: „Искаш ли да те убия с този меч?“ Но аз се престорих, че нищо не виждам и не чувам. Тогава тя върна меча на мястото му и излезе. Аз станах, взех си меча и тръгнах след нея като сянка.

Тя излезе от двореца, мина през много улици и квартали и най-накрая стигна до някакви съборетини. Там в малка, почерняла от сажди, бедна къщурка гореше свещ, а в стаята седяха няколко яки роби, грозни и отвратителни. Всеки държеше в прегръдките си красива като луната хубавица. Един от робите, който беше сам, стана, удари по лицето моята жена и извика: „Защо закъсна, негоднице?“ — „Моля за извинение — отвърна тя, — не зная как се случи, но моят мъж тази вечер малко се позабави с вечерята и малко по-късно заспа“. Робът кресна: „Стига! Сядай да ядеш кебап от мише месо.“ И той сложи пред нея шиш с мише месо.

Притъмня ми пред очите, хвърлих се напред и ударих силно по рамото роба. Мечът стана на трески, а на него и окото му не трепна, хвана ме за врата и изля на главата ми чаша с омагьосана вода, така че половината ми тяло от кръста до пръстите на краката ми се вкамени. Аз паднах, а той отново ме поля с вода, удари ме, напълни отново чаша, произнесе заклинание, кипна вода с масло и зеленчуци и разля наоколо. И в миг градът се превърна в море, а четирите племена, които живееха в него се превърнаха в риби в четири цвята. Ето това е моята история. Моля ви да не се излагате на смъртна опасност, тъй като този джин няма равен на себе си. Щом ви зърне, ще ви направи нещо лошо и никога повече няма да се върнете по домовете си.

Падишахът се обърна към демона, превърнал се в момък, и попитал:

— Какво ще правим?

Момъкът целунал земята пред падишаха и отвърнал:

— Слава и благоденствие, господарю! Ако падишахът разреши, аз ще се справя с този джин.

— Точно за това и се моля на Бога — казал падишахът, — на света да не остане помен от този нечестивец.

— Както пожела, така и ще стане.

Момъкът се обърна към нещастия мъж и го попитал:

— Кога се връща робът и как можем да го погубим?

— Щом ще се заловиш за това велико дело — отвърнал той, — слушай. Робът и онази подла жена ще идат да половуват в морето. Когато мине първата нощна стража, първа ще се върне жената и ще легне в леглото в другия края на стаята. След половин час ще дойде робът. Ако се е напил достатъчно, ще легне мъртво пиян и ще заспи мъртвешки сън. Ако не се е напил достатъчно, ще иде в ъгъла, където е скрито виното, на един път ще изгълта няколко бутилки, ще дойде при мен, ще ме удари няколко пъти с камшика и ще се тръшне да спи. Такъв навик има.

Най-смелият от вас нека се скрие в леглото. Когато жената се върне, тя ще си помисли, че робът е дошъл по-рано и лежи под одеялото. Онзи от вас, който ще се скрие в леглото, трябва да прояви бързина, да я убие с кинжала, да отнесе трупа в съседната стая, да се върне и да легне на предишното си място. Най-трудното е това, че джинът не го лови никакъв удар. Той може да бъде убит само с омагьосания кинжал, който виси в ъгъла на стаята. Той трябва да се използва. Измъкнете го от ножницата, а вместо него сложете друг нож, за да не разбере робът. Ако успеете да се справите с джина, всичко друго ще се оправи. Трябва само да изгорите дроба му, а пепелта да хвърлите в морето. Всички риби ще се превърнат в хора, а морето — в град, както си беше по-рано.

Падишахът веднага наредил да извадят вълшебния кинжал от ножницата и вместо него да сложат украсения с изумруди кинжал, който много му приличал. После се обърна към своите спътници и казал:

— Кой от вас ще иде?

Демонът отвърнал:

— Кълна се, аз напълно съм овладял науката за магиите. Излезте всички отук и се скрийте някъде. А ние с рибаря ще се справим сами.

Падишахът и придружаващите го се отдалечили и се скрили в една отдалечена стая. А демонът рекъл на рибаря:

— Ти легни под завивката. Ако първа се върне жената, довърши я с ножа. Ако първи се върне джинът, аз ще му разпоря корема с омагьосания кинжал.

Рибарят легнал под завивката, измъкнал ножа и се спотаил, а демонът се превърнал в жена с було и седнал да чака зад завесата. Минала първата нощна стража и жената се прибрала, пияна и безчувствена, пъхнала се под завивката и прегърнала силно рибаря, като смятала, че този, когото прегръща, е джинът. Рибарят забил ножа в корема ѝ до самата дръжка. Жената понечила да извика, но той ѝ затиснал устата и скоро нечестната душа напуснала мръсното тяло. Рибарят бързо я хванал като вързоп и я изнесъл в другата стая, а после се скрил. Демонът, вече не се безпокоял за жената и легнал под завивката. След известно време дошъл джинът. Замирисало му на кръв, грабнал камшика и почнал да бие злочестия момък:

— Откъде идва тази миризма на кръв?

Демонът, превърнал се в жена, се подал изпод завивките и казал:

— Дай му добър урок!

Робът помислил, че му говори жената и продължил да бие с камшика момъка. През това време демонът се промъкнал зад него и разпорил с кинжала търбуха му. Робът изревал и се строполил, а демонът бързо му измъкнал червата и дроба, макар той още да бил жив. На помощ дошли вече и падишахът, и неговите спътници, насъбрали дърва и опекли дроба на роба. Те посипали с пепел вкамененото тяло на младия мъж, после на вкаменилата се стража и всички оживели. Хвърлили в морето остатъка от пепелта — светнала мълния, разнесъл се гръм. След известно време водата в морето се изпарила и на нейно място отново се появил предишният град, понесъл се шум и говор. Жителите започнали да целуват ръка на падишаха, който седнал на трона си. А дошлият падишах казал:

— Този рибар трябва да стане везир от дясната ти ръка, а момъкът — везир от лявата.

Момъкът целунал земята пред падишаха и рекъл:

— О, център на вселената! Аз не съм човек, а демон, затворен от времето на пророка Сюлейман. Този рибар ме спаси. А сега искам да си ида и да се заема със собствените си дела.

Падишахът наредил да украсят празнично целия град. Седем дни ехтели литаври и барабани. Падишахът обявил младия падишах за

свой зет и му дал за жена дъщеря си.

В един миг рибарят се спасил завинаги от униженията и станал везир. После той поискал разрешение и тръгнал с няколко конника към къщи, взел жена си и децата си, които за целия си живот не били яли толкова много ечемичени питки, върнал се в двореца и живял весело и охолно през остатъка от живота си.

ТРИМАТА ВЛЮБЕНИ

Живели трима братя. А техният чичо имал само една дъщеря. Който и от братята да отидел да посети чичото, той твърдял:

— Благодаря, на теб ще дам дъщеря си!

Най-сетне дъщерята пораснала и братята пристигнали при чичото да се сватосват за момичето. Чичото, за да не обиди синовете на брат си, им казал:

— Ще дам на всеки по сто жълтици. Тръгнете на всички четири страни и направете нещо с парите. Този, който донесе най-голяма печалба, на него ще дам дъщеря си.

Тримата братя напуснали селото. Вървели, вървели и стигнали най-после някакъв град. Тръгнали по улиците и чули някакъв човек да вика:

— Продавам килим, продавам килим!

Единият от братята платил сто жълтици и купил килима.

— С какво е толкова необикновен твоят килим? — попитал той, а продавачът отвърнал:

— Ако седнеш на килима, помолиш се седем пъти и дадеш обет и пожелаеш да се озовеш в какъвто и да е град, докато мигнеш, ще бъдеш там.

На следващия ден братята продължили да вървят. Гледат някакъв човек вика:

— Продавам кана! Продавам кана!

Вторият брат платил своите сто жълтици и купил каната.

— Каква е тази кана? — попитал той продавача, а търговецът отвърнал:

— Ако седем пъти поред полееш главата на умрял човек, той в миг ще оживее.

На третия ден братята пак тръгнали из града, а насреща им върви някакъв мъж и вика:

— Продавам книга! Продавам книга!

Третият брат я купил.

— С какво е толкова ценна тази книга?

Продавачът отвърнал:

— Ако я попиташ какво става в родния ти град, тя веднага ще ти отговори.

И тримата братя извикали в глас:

— Тази книга ни е много потребна!

Веднага изrekli заклинание, разтворили книгата и що да видят: вътре пише:

„Дъщерята на вашия чичо е умряла и сега лежи в стаята за измиване. Докато не е късно, побързайте!“

Тримата братя се натъжили, седнали на килима, седем пъти изrekli молитва и в миг се намерили в родното си село. Гледат — книгата им е казала истината: прекрасната дъщеря на чичото била мъртва. Те се приближи до нея и седем пъти излели на главата ѝ вода от каната. И по божията воля тя оживяла! Тогава братята започнали да се карат. Единият казал:

— Тя е моя, ако не бях купил книгата, никой нямаше да знае дали тя е жива, или мъртва.

Вторият брат казал:

— Ако не бях купил килима, нямаше да можете да дойдете до тук.

И тогава те отишли при мъдреца на селото, а той казал:

— Девојката принадлежи на онзи, на когото е вълшебната кана. Ако ти, който си купил килима и ти, който си купил книгата, бяхте дошли и бяхте я намерили мъртва, нямаше да можете да направите нищо. Никаква полза нямаше да има от вас.

ВЪЛШЕБНАТА КОТКА

Веднъж на един овчар му се присънили луна и звезди. На сутринта като се събудил, той рекъл на жена си:

— Ще изляза извън селото — моят баща е заровил там пари. Ще ги изкопая. Не знам колко ще отсъствам, два или десет дни. Намери човек, плати му да пасе стадото вместо мен. А ако никого не намериш, не тъжи: нека сами да се грижат за себе си. Ако хората попитат къде е мъжът ти, ти кажи, че съм отишъл по работа и ще се върна след няколко дни.

С тези думи овчарят се отправил на път. До полунощ стигнал до един дворец. Това бил дворецът на падишаха на страната.

Дъщерята на падишаха се била влюбила в един момък, но баща ѝ не искал да я ожени за него. Тогава двамата влюбени решили през нощта да избягат от града. И ето дъщерята на падишаха стояла на покрива на двореца и очаквала своя любим. До нея лежали вещите ѝ: царска одежда за любимия, рокля за нея самата и торба, пълна със скъпоценни камъни, ако им потрябват за дългия път.

Девојката си помислила, че сянката, която приближила до двореца е на нейния любим.

— Дойде ли? — попитала тя, а овчарят отвърнал:

— Дойдох.

— Да пускам ли нещата?

— Пускай ги.

Тя пуसнала с въже вещите, после здраво завързала въжето за края на покрива, хванала се за него и се спуснала надолу. Паднала в конюшната и извела два коня, наречени Саркаш и Бад, и с помощта на овчаря натоварила нещата си на тях. Яхнали конете и потеглили. След известно време стигнали до една пещера. Тогава се разсъмвало. Девојката погледнала овчаря, като мислела, че той е нейният любим. И що да види: пред нея стоял непознат мъж.

— Кой си ти? — попитала тя, а той отвърнал:

— Аз съм този, когото в тъмното ти попита: „Дойде ли?“ Аз ти отговорих: „Дойдох“. После ти попитал: „Да пускам ли нещата?“, а аз ти казах: „Пускай ги.“ И ти тогава от покрива на двореца спусна нещата си, после сама слезе долу, отиде в конюшнията, изведе конете, двамата ги натоварихме, яхнахме ги, отправихме се на път и накрая пристигнахме тук.

Дъщерята на падишаха каза:

— Значи така е станало! Явно, такава е твоята съдба и моята орис, вместо моя любим да получа теб.

Слезли от конете, разтоварили ги, отнесли нещата в един поприкрит ъгъл. Починали си малко, посвикнали един с друг и се уговорили да се оженят. Излезли от пещерата и девойката видяла в далечината село. Помислила, помислила, и рекла на младия овчар:

— Вземи малко пари, облечи се в царските дрехи, седни на коня и върви в онова село. Ако те попитат кой си, отвърщай, че си шахзаде и на всеки срещнат давай по малко пари: тогава те ще започнат да те уважават и да вървят по петите. А после попитай къде се намира селската баня и влез в нея. Когато влезеш, плати няколко пъти повече от обичайното на теляка, бръснаря и масажиста. А като излезеш, наеми подобаващ за мен дом и се върни в пещерата.

Овчарят, когото дъщерята на падишаха нарекла „шахзаде“, отвърнал:

— Покорно слушам.

Взел малко пари, вещите си, яхнал коня и тръгнал към селото.

А в това време дъщерята на падишаха видяла на няколко крачки встрани кладенец в пещерата. Оттам излизал пушек. Тя се приближила, седнала на края на кладенеца, навела глава и попитала:

— Кой е там?

— Ние сме жени като теб — отвърнали й те, — но от рода пери.

Падишахската дъщеря хванала края на въжето, което висяло в края на кладенеца и се спуснала вътре. А пери й говорят:

— Ще ти предкажем всичко, което ще ти се случи. Слушай и добре го запомни.

— Казвайте — рекла тя, — няма да забравя нищо.

Пери й предсказали какво ще й се случи, тя внимателно ги изслушала, излязла от кладенеца и седнала в пещерата.

Не минало много време и мъжът ѝ, който изпълнил в селото всичките ѝ заръки, се върнал. Тя го попитала:

— Изпълни ли всичко, което ти заръчах?

— Изпълних го — отвърнал той.

— Нае ли къща?

— Наех.

Двамата натоварили нещата си, яхнали конете и тръгнали към къщата. Там си отдъхнали и се отдали на наслаждения.

След няколко дни покрай дома им минал един дервиш и почнал да проси милостиня. Падишахската дъщеря рекла на мъжа си:

— Стани и му дай малко пари.

— Не, ти сама му дай — отвърнал мъжът.

— Ако аз му дам милостиня — рекла девойката, — ще ти се случи нещо лошо.

— Нека ми се случи — рекъл мъжът.

Волю-неволю дъщерята на падишаха дала на дервиша милостиня. Но щом излязла от къщи, а дервишът я погледнал, той паднал в несвяст на земята. Като видяла какво се случило, тя си взела парите, върнала се вкъщи и се заключила в своята стая.

След час дервишът дошъл на себе си, отворил очи, но не видял никого наоколо и си тръгнал. По пътя си помислил, че е по-добре да разкаже на падишаха какво му се е случило. И той отишъл направо в двореца. И разказал на падишаха:

— Прекланям се пред теб! Но защо седиш тук и нищо не правиш, а в нашия край е дошла девойката, която със своята красота сякаш говори на луната: „Не изгрявай, нали аз съм тук“.

Падишахът се учудил и се влюбил в девойката, без да я е видял.

Той си помислил: „Трябва да изпратя втори дервиш, за да провери дали това е истина или не“.

И той изпратил синът на дервиша в дома на девойката с нареждането да иде там, да се върне и да му разкаже всичко каквото е видял.

Синът на дервиша отишъл до къщата на девойката и започнал да проси. И този път дъщерята на падишаха казала на мъжа си:

— Стани и дай на дервиша малко пари.

Но овчарят пак не искал и да чуе и девойката излязла сама. Щом дервишът видял красивата като луна хубавица и той като баща си

паднал в несвяст. Когато дошъл на себе си, се върнал при падишаха и повторил думите на баща си. Падишахът още повече се учудил, а обичта му към красавицата се засилила и той отново си помислил: „За да се уверя напълно дали ми казват истината, трябва да изпратя трети дервиш“. И той изпратил при хубавицата трети дервиш.

Щом стигнал до къщата ѝ, се случило същото както с другите двама дервиша. Той се върнал при падишаха и повторил същите думи. Обичта на падишаха се засилила безмерно от разказа на дервиша. Той повикала при себе си везирите и им разказал какво се е случило. Везирите мислили и съдили как да се избавят от мъжа на хубавицата, а после рекли на падишаха:

— Ако искаш да завладееш луноликата хубавица, прати мъжа ѝ да намери вълшебната котка. Оттам той няма да се върне жив.

Падишахът харесал съвета им и изпратил един от везирите си в дома на хубавицата с нареждането: „Изпрати мъжа си в падишахския дворец. Падишахът има важна поръка за него“.

Везирът стигнал къщата и почукал на вратата.

— Кой е? — попитала падишахската дъщеря.

— Аз съм, везирът на падишаха. Господарят ме изпрати да предам на твоя мъж да се яви в двореца. Има там за него поръка.

— Добре — отвърнала девойката, отишла при мъжа и му рекла: — Отивай в двореца, падишахът имал за теб някаква поръка.

— Слушам — отвърнал овчарят.

Когато той излизал от вкъщи, девойката му рекла:

— Ако падишахът ти заръча да направиш нещо, искай отсрочка, но внимавай, да не е по-малка от седем дни.

— Разбрах — отвърнал мъжът и тръгнал с везира към двореца.

Стигнали при падишаха. Поздравили се един друг, разказали как живеят, падишахът попитал как се казва овчарят, откъде е и накрая казал:

— Трябва да ми намериш вълшебната котка.

— Слушам и се подчинявам — отвърнал овчарят. — За колко дни ще наредиш да я намеря?

— За три дни — отвърнал падишахът, но овчарят възразил:

— Малко са.

— Колко ще ти трябва?

— Седем дни — отвърнал овчарят.

— Нека бъде както искаш, а сега върви — наредил падишахът и овчарят се върнал вкъщи.

Падишахската дъщеря го попитала:

— Какво иска падишахът от теб?

— Нареди ми да му донеса вълшебната котка. Аз се съгласих и помолих за седемдневен срок.

— Нали ти казах — упрекнала го девойката, — сам да станеш и да дадеш милостиня. Предупредих те, че ако аз ида, ще ти се случи беда. А ти се съ согласи с това, не ме послуша, не излезе навън! И сега те очакват изпитания.

— Ами, че аз не знаех — отвърнал мъжът. — Прости ми, станалото станало. Трябваше да те послушам и сам да ида на вратата и да дам на дервиша милостиня. Но ти отиде вместо мен и ето какво ни се случи. Какво да правя сега?

— Слушай сега — наредила девойката. — Вземи малко нари, иди на пазара, купи една дълга три-четири лакътя сопа, половин крина ечемичено брашно, половин крина семе за памук, една крина грах, една крина стафиди, половин крина тлъсти овчи опашки, две-три лакти кече и донеси всичко тук. Аз ще те науча какво да правиш.

Овчарят взел пари и купил всичко, което му наредила хубавицата. После го донесъл вкъщи.

— Купи ли всичко, което ти заръчах? — попитала девойката.

— Да.

Тогава дъщерята на падишаха рекла:

— Чудесно! Да поседнем и аз ще ти разкажа какво трябва да направиш, а ти го запомни добре. Омеси брашното, смеси го със семената на памука, сложи го в чиния. После смеси граха със стафидите, изсипи ги в торбичка. После насечи овчите опашки на четиридесет и едно парчета, сложи едно в чинията, а четиридесетте парчета сложи в друга чиния. После раздели кечето на четиридесет и едно парчета и ги завържи на възел. Когато свършиш всичко това, окачи го на сопата и върви в двореца на демона.

Най-напред ще идеш при едно старо-старо дърво. То ще се извие, за да те повали. Щом дървото почне да се вие, постави под него сопата и единия ѝ край забий в земята. После ще стигнеш до една камила. Тя ще отвори уста, за да те глътне. Ти веднага пъхни в устата ѝ тестото със семената на памук и камилата ще отстъпи назад.

После ще стигнеш до един замък. Завържи коня си до вратата на замъка и влез вътре. Това е замък пълен с ужаси. Върху теб ще се хвърлят четиридесет жребчета. А ти разсипи пред тях стафидите, смесени с грах, за да не те изядат, а да събират стафиди. Тогава ще стигнеш двореца. До него водят четиридесет и едно стъпала и на всяко стои по едно куче. Преди да стъпиш на всяко стъпало, хвърли на всяко куче по парче овча опашка. На шията на кучетата висят звънчета. Сложи кечето вътре във всяко звънче, за да не звънят и да не събудят демона.

Когато изкачиш всичките стъпала, ще стигнеш до едно легло, на което спи демонът. Но помни: ако очите му са затворени, той е буден, тогава се връщай. Ако очите му са отворени, значи спи. Близо до него седи котката. Щом ѝ покажеш парчето от опашката, тя ще дойде при теб. А котката притежава следното нещо: всеки неин косъм издава музика и три пъти казва „азан“. Това е вълшебната котка. Когато демонът спи, е достатъчно тя да каже „азан“ и той да се събуди. Ти трябва бързо да отвориш приготвената торба и да хвърлиш вътре парчето от опашката, така че котката да побегне след него. Щом котката влезе в торбата, бързо я завържи. Ако котката се закъдне в майка си, че ще те следва навсякъде, можеш да я пуснеш и тя сама ще тръгне след теб. Ако не ти се закъдне, не я пускай и се върни оттам, откъдето си дошъл. Нищо няма да ти навреди. Отнеси вълшебната котка при падишаха и се върни у дома.

Овчарят внимателно изслушал девойката, после замесил тесто от брашното заедно със семената от памук, сложил ги в чиния. После смесил стафидите и граха и ги изсипал в торбата.

Разделил на четиридесет и едно парченца опашките и кечето, прибрал всичко, което ще му бъде нужно, и тръгнал към двореца на демона. Щом стигнал, овчарят изпълнил всичко, което му каза дъщерята на падишаха, взел вълшебната котка, отнесъл я на падишаха и се върнал вкъщи.

Падишахът много се учудил: „Как ли е успял да вземе вълшебната котка?“ Той повикал везирите и рекъл:

— Вие предсказахте, че той ще отиде за вълшебната котка и ще загине. Как така той не се е изплашил от нищо и ми донесе котката?

Везирите започнали да гадаят, но нищо не измислили. Накрая се понапънали и предложили:

— Трябва да го изпратим за жива вода. Този път със сигурност ще загине!

— Чудесно — съгласил се падишахът и наредил на един от везирите: — Върви в дома на луноликата хубавица и повикай мъжа ѝ. Кажеш му, че имам поръка за него.

Везирът на часа отишъл и предал волята на падишаха, а девойката отвърнала:

— Сега ще дойде.

После казала на овчаря:

— Падишахът ти е измислил нова поръка, върви при него. Но помни: поискай срок не по-малък от три дни, тъй като ти предстои трудна задача.

Овчарят се отправил към двореца. Като пристигнал, падишахът му рекъл:

— Този път трябва да ни донесеш жива вода. За колко дни можеш да я донесеш?

— За мен това е дреболия — отвърнал овчарят. — Ще донеса жива вода, ваше височество, само ми дайте три дни срок.

— Добре — съгласил се падишахът. — Върви и след три дни се върни с жива вода.

Върнал се овчарят вкъщи, а девойката го пита:

— Е, какво иска от теб падишахът?

— Той нареди да му донеса за три дни жива вода — отвърнал той, — и аз му обещах. Какво да правя сега?

Хубавицата започнала отново да го кори:

— Молих те оня ден да дадеш милостиня на дервиша, а ти не ме послуша, и ето го резултатът. Сега разбра ли защо ти говорех така?

Добродушният овчар оборил глава и потънал в мисли. А дъщерята на падишаха през това време си припомнила какво ѝ говорили пери за второто приключение и му рекла:

— За да донесеш жива вода, вземи празен съд и торба със слама, яхвай коня и тръгвай. Ще тръгнеш по пътя, който ти покажа. След известно време ще стигнеш планината. Но през планината няма да можеш да минеш, докато не ѝ кажеш: „Ей, планина! В името на пророка Сюлейман, отвори се!“ След тези думи планината ще се разцепи на две и пред теб ще се открие път. По него трябва да минеш от другата страна на планината, а зад теб тя отново ще се събере.

В същото време пробий в торбата със сламата дупка, така че сламките една по една да падат на земята. Така ще отбележиш пътя, за да не се заблудиш на връщане. Щом стигнеш до извора с жива вода, гребни от него с приготвения съд, но в никакъв случай не пий. Ако пийнеш жива вода, никога няма да умреш, освен ако някой не те погуби. Вземи съда с водата, яхай коня и се връщай обратно по следата от сламките. Когато стигнеш до планината, отново няма да можеш да преминеш. Трябва бързо да й кажеш: „Ей, планина! В името на пророка Сюлейман, отвори се!“ Тя ще се разцепи и ти ще минеш от другата страна. После по обичайната пътека ще стигнеш до града, ще отнесеш живата вода на падишаха и ще се върнеш у дома.

— Слушам! — отвърнал овчарят. — Ще запомня съветите ти.

Взел той съд за вода, натъпкал торбата си със слама, яхнал коня и тръгнал към мястото, където била живата вода. Той изцяло следвал съветите на жена си — дъщерята на падишаха, налял жива вода, занесъл я на падишаха и се върнал у дома си.

Падишахът видял живата вода и се учудил безмерно. После потънал в дълбок размисъл и накрая повикал везирите си:

— Мъжът на луноликата хубавица донесе жива вода и нищо не му се случи. А вие предрекохте, че той на всяка цена ще загине по пътя!

— Странно, но чудно! — отвърнали везирите. — Нима е донесъл жива вода?

Оборили глави и се замислили: „За какво да го изпратим, че той никога да не се върне?“ Помислили, помислили, и решили:

— Трябва да го изпратим на оня свят, за да доведе родителите ни. С предишните поръки той се справи, да видим, какво ще направи сега!

— Добра идея! — одобрил падишахът и поръчал на един от везирите си: — Иди при мъжа на луноликата хубавица и го повикай в двореца, кажи, че имам задача за него.

Везирът отишъл в дома на луноликата хубавица и почукал на вратата:

— Кой е? — попитала красавицата, а везирът отвърнал:

— Везирът на падишаха! Моят господар вика мъжа ги, има поръка за него.

Хубавицата отишла при овчаря и му рекла:

— Ставай, падишахът отново ти дава поръка. Помоли за срок не по-малък от седем дни, иначе ще загинеш.

Мъжът се вслушал в съветите ѝ и тръгнал към двореца. Отишъл там, а падишахът му заговорил:

— Ти изпълни две от моите трудни поръки. Остана още една. Трябва да идеш на оня свят и да ни доведеш на гости родителите ни.

— Слушам! — отвърнал овчарят, а после попитал: — Какъв срок ми даваш?

— Колкото поискаш.

— За по-малко от седем дни няма да стане — отвърнал овчарят. — За по-малко не може да се изпълни.

— Чудесно, върви сега! — наредил падишахът.

Мъжът на дъщерята на падишаха излязъл от двореца и се прибрал у дома, за да разкаже всичко на жена си.

— Падишахът ми нареди да ида на оня свят и да доведе родителите му и родителите на везирите. Аз се съгласих и поисках седемдневен срок.

— Виждаш ли какви трудности постигат вироглавите! — отвърнала хубавицата и потънала в размисъл. Припомнила си третия случай, който ѝ предсказали пери. Обърнала се и към овчаря: — Върви на пазара, купи кирка и лопата. После яхни коня и отивай в пустинята. Избери там един хълм, изкопай на склона му дупка, но остави по-голям отвор за проветрение. После направи на отвора решетка, за да влиза през нея светлината и си остави един проход, през който да можеш да влизаш. Пригответи си повечко съчки, разстели ги навсякъде. И навсякъде разлей благовоние. Помни как всичко трябва да подредиш!

После се върни при падишаха и везирите и им кажи, че родителите им са слезли на земята и ги викат да идат там, дето ти ще им покажеш. Падишахът и везирите ще те попитат: „Къде да идем?“ А ти ще им отвърнеш: „Вървете след мен, аз ще ви покажа пътя.“ Те ще тръгнат след теб и ти ще ги отведеш до дупката. Вкарай ги вътре и им кажи: „Седнете тук и чакайте, а аз ще доведа родителите ви“. Те ще те послушат и ще седнат в дупката, а ти излез от тайния вход. После затвори отвора за въздуха, хвърли в стаята дърва и ги запали от всички страни. Падишахът и везирите няма да се спасят и ще изгорят. А ти се

върни тук. Ако някой те попита къде са падишахът и везирите, ти отговори, че те заедно с родителите си са тръгнали към оня свят.

— Запомних заръките ти и ще ги изпълня — казал мъжът.

Взел малко пари, излязъл от къщи, купил кирка, лопата, дърва и всичко необходимо и отишъл в пустинята. Вървял, вървял, стигнал до един хълм и направил всичко, както му наредила хубавицата. Когато падишахът и везирите горели в огъня, той се върнал и разказал всичко на красавицата. Тя възкликнала:

— Хайде, да идем в двореца!

И двамата отишли в двореца. Падишахската дъщеря качила на трона овчаря, а жените на везирите направила свои прислужници. После наредила да оженят мъжа ѝ за вдовицата на умрелия падишах и я направила най-старшата в харема. Оттогава всяка страна започнала да се подчинява на падишахската дъщеря и на бившия овчар.

МЪРЗЕЛИВЕЦЪТ

Една старица имала два̀йсетгодишен син, но той бил толкова мързелив, че не можел дори да излезе от вкъщи. Колкото и да го уговаряла майка му, колкото и да повтаряла:

— Иди, залови се за някаква работа! — мързеливецът въобще не я чувал.

Веднъж майката се опитвала да го изпрати до извора да се измие, а той ѝ рекъл:

— Майко, аз се страхувам от водата.

Но майката толкова много го молила, че накрая той отишъл до водата, измил се и тъкмо понечил да се изправи, когато видял една красива роза, плаваща по водата. Мързеливецът се зарадвал и взел розата. Когато се качвал по стълбата с роза в ръка, един търговец видял розата и го попитал:

— Синко, продаваш ли тази роза?

— Колко ще ми дадеш за нея?

— Сто тумана.

Мързеливецът не знаел колкото точно струва цветето, дал го за сто тумана и се върнал вкъщи весел и доволен. Почукал на вратата и извикал:

— Отваряй, майко, сто тумана ти нося!

А тя му казва:

— Виждаш ли, синко, ненапразно ти говорих: върви, може Аллах да ти изпрати печалба. Ако постоянно ходиш на извора да се миеш, молитвата да си кажеш, Аллах ще ти изпрати още повече.

Мързеливецът се зарадвал и на другия ден сам, без майка му да го подканя, се спуснал по стълбата към извора. Измил се и пристъпил към всекидневната молитва. Това продължило няколко дни. В един прекрасен ден, когато той свършил молитвата си и понечил да си тръгне, видял, че по водата плуват две рози. Взел ги и ги отнесъл на пазар, за да намери предишния търговец и да му продаде цветята. Скоро го намерил и търговецът, щом видял розите, попитал:

— Продаваш ли ги?

— Да — отвърнал мързеливецът.

Търговецът взел розите, дал му двеста тумана, а после казал:

— Синко! Ако ми донесеш храста на тези рози, ще ти дам всичко, което пожелаеш. Няма да пожалея богатството си.

— Ако такава е волята на Аллаха — отвърнал мързеливецът, — на всяка цена ще ти донеса.

На следващия ден той отново отишъл на извора, измил се, помолил се и си помислил: „Струва си да тръгна по течението нагоре и да потърся храста, на който растат тези рози“. Той казал: „Бисмиллах“, което означава „В името на Аллаха“, влязъл във водата и тръгнал по течението, без да обръща внимание на розите, които плавали по водата. Вървял, вървял и накрая стигнал до извора, откъдето извираше ручей.

Гледа — на красив мост над извора седи една девойката. Погледнал той внимателно — главата ѝ била отсечена и лежала встрани, а до нея стоят няколко стъкленици с масло.

Загледал се синът и видял, че всяка капка кръв, която падала от шията на девойката, се превръща в роза и пада във водата. Мързеливецът разбрал, че търговецът е имал предвид девойката, когато му поискал храста, и си помислил: „По-добре да остана тук през нощта, за да видя какво става и кой е господарят на тези места“.

Намерил си удобно местенце, където да може да пренощува, без да се бои от нещо. Докато обикалял наоколо, попаднал на едно дълбоко подземие. Загледал се в него мързеливецът и видял, че в подземие то има хора, живи и убити, и те са около хиляда. Приближил се до един, който бил жив. А той като видял мързеливеца, го попитал:

— Синко, как попадна тук? Бягай, докато не е паднала нощта, защото това е домът на демона! Щом се върне, веднага ще те подуши и ще те убие.

— Как мога да ви спася? — запитал мързеливецът.

Пленникът от подземие то отвърнал:

— Най-напред се полей с вода от ручей, тогава демонът няма да те подуши. Скрий се под моста, на който лежи девойката, и когато се върне демонът, наблюдавай какво ще прави.

Мързеливецът го послушал и се скрил под моста. Щом слънцето залязло и попаднал мрак, той чул хрипящото дишане на демона.

Демонът се спуснал от небето, отишъл до моста, на който лежала девойката, взел стъкленица с масло, намазал ѝ шията и притиснал главата ѝ към нея. Девойката веднага оживяла и седнала. Демонът се огледал и казал:

— Ох, нещо ми мирише на прясно човешко месо.

— Откъде ще се вземе тук човек? — попитала девойката. — Миришат ти хората от подземиято.

После на демона му се приискало да целуне девойката, той забравил за човешката миризма и ѝ казал:

— Ела тук, дай ми ръка!

Но тя му отказала.

— Ако ми дадеш ръката си — започнал да я уговаря демонът, — ще те заведа при родителите ти.

— Зная ги аз твоите обещания — отвърнал девойката. — Ако Аллах пожелае, той сам ще ме спаси.

Мързеливецът видял всичко, което демонът направил, чул разговора на двамата и започнала да си мечтае утрото да дойде по-скоро.

До сутринта демонът уговарял девойката, да дойде при него, но тя не отстъпила. Дошло утрото, демонът ѝ отсякъл главата, сложил я на моста и тръгнал по своите дела. Щом мързеливецът се уверил, че демонът го няма, слязъл от своето прикритие, рекъл: „Бисмиллах“, приближил се до девойката, взел стъкленицата с масло, с което демонът намазал шията ѝ. Сам я намазал и притиснал главата ѝ към нея. Девойката на часа оживяла и седнала. Изведнъж видяла момъка, пребледняла и рекла:

— Момко, защо си дошъл тук? Ще загинеш.

— Не тъжи — отвърнал мързеливецът. — Аз от вчера съм тук. Само че нищо не можех да направя, не знаех как да ти помогна. Като видях какво направи демонът, изчаках да си отиде, дойдох и те съживих, както го направи той.

— Остани с мен до вечерта — помолила девойката, — после ми отрежи главата и си върви, за да не те види демонът.

— Няма да стане — възразил мързеливецът. — Без тебе няма да си ида. Обещах на баща ти да те занеса вкъщи.

Като чула за баща си, девойката примряла и заридала толкова силно, че паднала в несвяст.

Мързеливецът я свестил и започнала да я утешава:

— С божията помощ ще те върна на баща ти! — а после добавил: — Узнай от демона това, което ще ти кажа. Но внимавай, ако те попита кой те е научил да го питаш, в никакъв случай не признавай.

— Ще направя всичко, което ми кажеш — отвърнала тя.

— Довечера — започнал мързеливецът, — когато демонът те съживи, бъди по-мила с него. Само не давай да ти хване ръцете. А после го попитай: „Къде се намира стъкленицата с твоя живот?“ Колкото и да те пита защо искаш да узнаеш това и кой те е научил да го питаш, ти му отговаряй, че сама си решила да живееш с него до края на живота си, и заради твоята обич към него, той трябва да ти каже истината. Тогава демонът, който е силно влюбен в теб, ще разкрие цялата истина. Но внимавай, не го прегръщай и целувай.

Девојката изслушала заръките на мързеливеца, а той преди слънцето да залезе ѝ отсякъл главата, сложил я на моста и се скрил. Скоро дочул шум — демонът долетял и донесъл още няколко жени и моми, заключил ги в подземие, върнал се при девојката и я съживил. Девојката помнела всички заръки на мързеливеца и този път била по-ласкава с демона. Той се учудил от държанието ѝ и възкликнал:

— О, мила, какво се е случило? Днес си толкова ласкава, а не каквато беше преди.

— Разбрах, че съвсем си изморен и измъчен от мен, затова мъничко те обикнах.

Демонът се зарадвал и казал:

— Ако желаш да ме облекчиш, дай ми ръката си и ела в прегръдките ми!

— След като знаеш — отвръща му девојката, — че съм ти отдала сърцето си, кажи ми истината и тогава ще повярвам, че ме обичаш.

— Каквото и да ме попиташ, ще ти кажа истината — започнал да я уверява демонът.

— Кажи ми къде се пази стъкленицата с твоя живот?

— Ей, момиче — разтревожил се демонът, — защо искаш да знаеш къде е стъкленицата с моя живот?

— Ами защото — обяснила му тя, — след като ще ти бъде жена, трябва да знам всичко за теб.

— Щом е така, дай ми ръката си — настоял демонът.

— Ах, не, не сега — отвърнала девойката. — Утре вечер.

Демонът бил толкова влюбен в девойката, че ѝ повярвал, но отбелязал:

— Не ти трябва да знаеш къде е стъкленицата с моя живот.

А девойката казала:

— Щом не искаш, не ми казвай. Само че напразно се боиш, освен нас двамата тук няма никой друг. На сутринта ще ми отрежеш главата и ще си идеш.

— Добре — съгласил се демонът, — слушай. Хей там, в далечината има едно старо дърво, под него има дълбока яма, покрита с каменна плоча. Трябва да се снесе този камък и да се слезе долу. Там ще видиш гора, в която пасе един бик. В корема на бика има езеро, а в него плава една риба. В нейния корем се намира стъкленицата с моя живот. Ако не дай Боже, тази стъкленица се счупи, аз в миг ще се превърна в кюлче злато.

Мързеливецът чул всичко от разговора и добре го запомнил. На сутринта демонът отсякъл главата на девойката и тръгнал по своите дела.

След като се убедил, че демонът си е отишъл, преди да съживи девойката, той се спуснал в едно от подземията и намерил един меч. После рекъл: „Бисмиллах“ и тръгнал към дървото, което посочил демонът. Изровил каменната плоча под него, преместил я и се спуснал в дълбоката яма. Пак рекъл: „Бисмиллах“ и се спуснал в кладенеца. На дъното наистина имало голяма гора. Влязъл той в гората и срещнал бика, за когото споменал демонът. Бикът се хвърлил към момъка, но мързеливецът извадил меча си и му разпорил корема. Щом бикът се строполил на земята, се появило езеро, в което плавала риба. Мързеливецът я хванал, убил я и измъкнал стъкленицата с живота на демона. А демонът, макар да бил много далече, усетил, че тялото му пламва и разбрал, че стъкленицата с живота му е попаднала в човешки ръце.

Мързеливецът излязъл от ямата и тръгнал към моста, на който лежала девойката. По средата на пътя срещнал демона, който страхливо се приближил до него. Приближил се и изревал с ужасен глас:

— Ей, ти нещастни човече, какво правиш тук?

— Не аз, ти си нещастен! — отвърнал мързеливецът. — Стъкленицата с твоя живот е в ръцете ти.

— Или ще ми дадеш стъкленицата, или ще те убия — заплашил го демонът, а мързеливецът му отговорил:

— Млъкни или ей сега ще хвърля стъкленицата на земята.

— Ще ти дам всичко, което пожелаеш, само ми върни стъкленицата — извикал демонът.

— Ще я върна, но при едно условие — казал мързеливецът.

— Какво е то?

— Нека да идем двамата до извора — отвърнал мързеливецът.

— При кой извор? — учудил се демонът. Той си мислел, че мързеливецът не знае нищо за неговите злини.

— При онзи извор, където си отсякъл главата на дъщерята на търговеца, а хиляди невинни хора си затворил и убил.

Демонът се учудил, но като видял, че няма друг изход, се съгласил.

Стигнали двамата до извора, а мързеливецът казал на демона:

— Като за начало върни живота на девойката. После съживи всички онези, на които си отсякъл главите и ги доведи тук.

Демонът започнал да извърта:

— Не мога да съживя онези, които вече са изсъхнали. Но ще се опитам да съживя тези, които са умрели по-наскоро.

Най-напред демонът съживил девойката, а после и хората, които бил убил неотдавна и завел всичките при мързеливеца. Щом видяла мързеливеца, девойката разбрала, че това е вчерашният момък, зарадвала се и завикала:

— Момко, пази се, в никакъв случай не му давай стъкленицата! Той ще погуби всички ни.

Засмял се мързеливецът и казал:

— Зная, зная!

После се обърнал към демона:

— Качи ни всички ни на гърба си и ни отнеси до вратите на нашия град. И се закълни, че повече никому няма да сториш зло.

Заклел се демонът, а когато стигнали до градските врати, мързеливецът казал:

— Ти даде обещание да ни пренесеш всичките! Защо не взе хората, които са при извора?

Докато демонът понечил да възрази, мързеливецът с все сила хвърлил стъкленницата на земята. Раздал се ужасен гръм, демонът изревал със страшен глас и се превърнал в кюлче злато. Всички жители на града, и стари, и млади, наизлезли от къщите и що да видят: зад вратите на града стояла огромна тълпа от хора. Мързеливецът ги заразпитвал:

— Кой вижда сред нас свои роднини и близки?

Онези, които намерили своите роднини, ги взели със себе си. Дошъл редът на търговеца, който чул, че много хора са се спасили от демона. Той забързал с надеждата да открие дъщеря си. Пристигнал до вратите и веднага я видял. Затичал се и я прегърнал, целунал я и заплакал горчиво. А после щастлив и ликуващ я хванал за ръката и поканил мързеливеца да ги изпрати. Мързеливецът отвърнал:

— Най-напред трябва да върна по домовете всички затворници, а после ще дойда при вас.

Накратко казано мързеливецът завел по домовете им всички, които били затворени при демона, после отишъл при търговеца и дъщеря му и разказал за всичко, което му се случило. Жителите на града започнали да се стичат пред дома на търговеца, за да видят юнака, който спасил хората, и да разнасят славата за неговата смелост и доблест.

След три дни търговецът украсил празнично града и оженил дъщеря си за мързеливеца. Седем дни и ноци продължили сватбените тържества и всички жители на града били поканени. След сватбата мързеливецът завел по родните им места останалите затворници. Техните роднини го обсипали с многобройни дарове. Той се върнал при жена си и после го провъзгласили за юнак на юнаците. Юнакът и луноликата хубавица живели дълъг и щастлив живот.

СЕДЕМТЕ ОТСЕЧЕНИ ГЛАВИ

В далечни времена в един голям град живели дванайсет падишахски синове. Те нямали сестра. Всеки ден, всяка вечер те казвали на майка си:

— Е, майчице, ако не ни родиш сестра, ще напуснем града!

Но жената на падишаха не им родила сестра и един ден братята си взели нещата и напуснали родния град.

Изминали седем години, жената на падишаха родила момиченце. И след него общо дванайсет момичета.

Момичетата пораснали и непрекъснато дотягали на майка си с въпроси: кога ще се върнат братята им. А майка им винаги им отвръщала:

— Ще се върнат.

Сестрите чакали, чакали, но братята им все не се завръщали. Тогава те се събрали и тръгнали през пустинята. Заклели се, че ще странстват докато не намерят братята си.

Вървели сестрите и накрая се разделили.

Най-малката сестра след дълъг път стигнал най-сетне до най-малкия брат. Тъй като никога не я бил виждал, братът попитал:

— Коя си ти, девойко?

— Аз съм дъщерята на падишаха на страната на Слънцето — отвърнала тя. — Търся братята си.

Тогава момъкът се открил пред сестра си и я запитал:

— Сестричке, как си се осмелила да тръгнеш на такъв дълъг път?

— Не, братко — отговорила тя, — не съм сама. Другите ми сестри тръгнаха да търсят останалите ни братя.

Братът завел сестра си у дома и така я обикнал, че жена му започнала да мрази девойката. Веднъж тя отишла при съседката си и рекла:

— Откакто тази девойката влезе в живота ми, не видях бял ден. Искан ми се да сторя нещо, та тя да напусне нашия край.

Съседката я посъветвала:

— Свари пресолено ядене и я нахрани. А в каната с водата пусни малки змийчета. Когато тя помоли да пие, дай ѝ да пие от тази кана. Ще изпие тя водата, ще ѝ се надуне корема и брат ѝ ще реши, че тя очаква дете, и веднага ще я изгони от дома ви. Така ще постигнеш своето.

Жената на шахзаде така и направила. Щом сестрата хапнала, ѝ се допило вода. Пила от каната, а после се оплакала:

— Не знам какво имаше в каната, но не мога да си поема дъх.

А жената на брат ѝ я уговаря:

— Потърпи, ще ти мине.

През нощта на девойката ѝ се надул коремът, а на сутринта жената рекла на шахзаде:

— Сестра ти очаква дете. Не зная кой е бащата.

Братът се втурнал в стаята на сестра си и видял, че жена му има право, хванал сестра си за ръка и я изгонил от къщи.

Девойката вървяла, вървяла и най-сетне стигнала до края на пустинята. Гледа срещу нея прах се вдига, един конник язди насреща ѝ. Девойката умираше от жажда и се отпуснала на земята до един трънков храст. На коня яздел един падишахски син. Той видял девойката и решил, че му се привижда образа ѝ, но попитал:

— Какво правиш сам-самичка в тази безкрайна пустиня?

— Толкова съм жадна — отвърнала тя, — че не мога дума да изрека.

Шахзаде ѝ дал да пие вода. Когато девойката се напила, тя му разказала какво ѝ се случило. Той я сложил на коня си зад себе си и я отвел в града. Майката на шахзаде от покрива на двореца видяла, че синът ѝ се връща с девойката. Той бързо влязъл в двореца и казал на майка си:

— Намерих тази девойката в пустинята. Тя е болна, трябва по-бързо да я излекуваме.

— Тази девойката ще ни донесе беда! — възразила майката. — По-добре я отпрати.

— Не, вече съм решил — заявил синът. — Дори от небето камъни да падат, аз все едно ще се ожена за нея.

Най-малката сестра останала в двореца и скоро оздравяла. Не минало много време, дошъл денят на сватбата. А жената на брат ѝ,

която по същото време разучила всичко, се преоблякла като дервиш и отишла в двореца. Гледа: пред двореца вървят напред-назад хора. Тя с всякакви хитрини успяла някак да влезе с тълпата в двореца. А там, в тържествената зала шахзаде и сестрата на мъжа ѝ седят, хванати ръка за ръка.

Паднала нощта и младоженците се прибрали в покоите си. А в съседната стая спели седемте по-малки братя на шахзаде. В полунощ злата жена се промъкнала в стаята и отсякла на седемте момчета главите, после влязла в брачните покои и оставила окървавения кинжал до младоженците и се скрила.

Още не се било разсъмнало, когато прислужниците отишли в стаята на момчетата и що да видят: седемте братя лежат обезглавени, потънали в кръв. Те се развикали, младоженците се събудили и синът на падишаха видял до жена си окървавения кинжал. Тя започнала да плаче и да се кълне, че е невинна и няма вина за смъртта на момчетата, но никой не ѝ повярвал, заклеили я и я прогонили от града.

Със сълзи на очи девойката си тръгнала. Вървяла, вървяла и отново се озовала в пустинята. Изведнъж видяла, че над земята се издига сивкав пушек. А от пушека се появила пери и я попитала:

— Защо плачеш?

Девойката разказала всичко, което ѝ се случило.

— Не се огорчавай и не плачи — започнала да я утешава пери. —
Аз ей сега ще съживя седемте момчета.

Махнала с ръка и наскоро в пустинята се появил дворец, в който лудували седемте момчета. Пери изчезнала, а девойката и седемте шахзаде останали да живеят в двореца. Денем те излизали на разходка, вечер се връщали в двореца и девойката така старателно се грижила за тях, че те скоро пораснали и се превърнали в хубави момци.

В едни прекрасен ден падишахът излязъл от двореца да се поразходи и попаднал в пустинята. Изведнъж видял седемте момъка и те всичките заедно го посрещнали:

— Скъпи ни татко!

И бързо се отдалечили. Цяла седмица падишахът всеки ден слушал тяхното приветствие. Накрая решил да разбере какво е това чудо. И веднъж се приближил до двореца на девойката. Момците стояли на вратата и тогава се появила девойката. Като я видял, падишахът веднага я познал и ѝ казал:

— Още ли си жива? Какво правиш тук?

— Тези момци — рекла девойката, — са твоите синове, които ти видях с отсечени глави. А аз съм любимата жена на твоя най-голям син.

Падишахът прегърнал и целунал синовете си, целунал и снаха си и попитал:

— Кой те е оклеветил така?

— Жената на моя брат, който живее в твоята столица.

Падишахът се върнал в двореца и наредил да намерят жената. После на площада натрупали много дърва, запалили огън и хвърлили в него злата жена. Тя горяла в огъня, а оправданата девойка стояла редом с шахзаде. И те живели дълго и щастливо.

СИНЪТ НА ПАДИШАХА НА МАШРЕК И ДЪЩЕРЯТА НА ПАДИШАХА НА МАГРЕБ

В страната Машрек живял падишах, който имал един син. Каквито и прекрасни девици да му предлагали, той все отказвал да се ожени. Тогава падишахът се разгневил и наредил да го затворят в крепостта на върха на планината.

А в страната Магреб живял падишах, който имала прекрасна дъщеря. Но който и да идвал да ѝ иска ръката, тя отказвала:

— Ще видим, времето ще покаже.

Падишахът като видял, че никакви уговорки не помагат, затворил дъщеря си в замъка във високата планина.

В страната на младия шахзаде живеела една пери. През деня тя се разхождала по планини и полета, а вечер се връщала в града. Веднъж като скитала в планините, видяла крепостта на върха и в нея спящия млад хубавец. До главата и до нозете му горял светилник, а наоколо нямало никакви хора. Дожаляло ѝ за момъка, но продължила пътя си и се върнала в града.

В страната, където живяла дъщерята на падишаха, пък живял джин, който също по цял ден бродел из полето, а вечер се връщал у дома. Веднъж той се оказал в планината, където била изгонена дъщерята на падишаха. Гледа — спи една девойката, а до главата и нозете ѝ гори светилник. Джинът си помислил: „Какво ли прави тук тази красавица?“ и се върнал в града.

А върховете, където били заточени шахзаде и дъщерята на падишаха не били далеч един от друг. Като се връщали у дома си, джинът и пери се срещнали. Пери рекла:

— Намерих в крепостта в планината спящ момък — досега не съм виждала такъв хубавец сред хората.

А джинът отвърнал:

— А на върха на онази планина аз видях чудна хубавица. Тя спеше и аз не я събудих.

Започнали двамата да спорят и да съдят кой е по-красив: девойката или момъкът. Накрая решили: „Хайде, да ги сложим един до друг и да сравним кой е по-красив!“

Отишли двамата при девойката, вдигнали я и я отнесли до момъка. Но вече станало късно, уморили се и рекли:

— Нека да полежат един до друг до сутринта, а после ще ги разделим.

Посред нощ синът на падишаха на страната Машрек се събудил и видял, че до него лежи спяща девица, красива като пълната луна. Не успял да я разгледа добре, когато се събудила и тя.

Шахзаде попитал:

— Коя си ти? И какво правиш тук?

— Аз съм изгонена — отвърнала девойката. — Какво ли ме чака сега! А ти?

— И моята съдба е като твоята — отвърнал шахзаде. — Мисля, какво да направя.

През нощта те си разменили пръстените, прегърнали се и се целунали и после заспали.

Още не се съмнало и пери рекла на джина:

— Хайде да отнесем девойката на мястото ѝ!

Вдигнали девойката, отнесли я в замъка и се върнали.

На сутринта шахзаде се събудил и не намерил никого до себе си. И той решил, че случилото се е било само сън. Девойката също се събудила и като не намерила никой до себе си, си помислила, че всичко ѝ се е присънило.

На другия ден и двамата падишаси решили, че децата им са наказани достатъчно и наредили да ги освободят. Скоро влюбените изпратили по градове и села пратеници, за да открият вест от своите любими. Но сякаш такива хора не съществували на земята.

Скоро след това девойката се разболяла, а и момъкът повехнал. Двамата легнали в постелите си. Колкото и да се мъчили лекарите, не могли да разберат каква е причината за болестта им и след като не могли да излекуват падишахските деца, сложили край на живота си.

Веднъж дойката на девойката, която била мъдра жена, отишла при нея и ѝ рекла:

— Кажи ми какво ти е на сърцето, кажи ми какво ти се е случило.

И девойката започнала да разказва:

— Когато бяха затворена в замъка в планината, една нощ до мен се озова един момък. Той се влюби в мен и аз му обещах да се ожения за него. На сутринта се събудих, но него го нямаше. Ето сега чакам този момък, искам да го намеря на всяка цена.

Дойката се облякла в мъжки дрехи, взела от дъщерята на падишаха пръстена, който ѝ подарил момъкът и тръгнала по света да търси незнайния любим.

Вървяла, вървяла и накрая стигнала в страната Машрек. Гледа — всичките жители на града опечалени и облечени в черно. Тя попитала:

— Какво се е случило?

— Синът на нашия падишах е на смъртно легло — отвърнали те. — И нито един лекар не може да го изцери.

Дойката, която изглеждала като напет момък, каза:

— Предайте на падишаха, че аз мога да излекувам сина му.

Хората започнали да я увещават да се откаже:

— Стотици лекари не успяха и си загубиха главите. Явно сега е твоят ред!

— Не се боя от смъртта — отвърнала дойката, — но аз съм твърдо уверен, че ще излекувам сина на падишаха!

Завели я в двореца и доложили на падишаха:

— Този чуждоземен лекар твърди, че ще излекува шахзаде.

Падишахът се съгласил да го приеме и така въвели дойката в стаята на шахзаде.

— Излезете всички оттук — наредила тя, — за да мога спокойно да се заема за работа.

После седнала до главата на шахзаде, внимателно го погледнала, отново станала, наляла в кристална чаша вода, пустила вътре пръстена и подаде чашата на шахзаде. Щом зърнал пръстена, той го познал и попитал:

— Кой си ти?

Дойката отвърнала:

— Отдалеч дойдох! Ако имаш търпение да изминеш дългия път, ще те заведа при любимата ти.

На часа шахзаде оздравял, а на следващия ден заедно с дойката излязъл за три дни на лов. На третия ден шахзаде напуснал родната си

страна, без някой да подозира това, и се отправил към страната Магреб. По пътя дойката го посъветвала:

— Кажи на падишаха, че си лекар ѝ можеш да излекуваш дъщеря му.

Когато стигнали до столицата, съобщили на падишаха, че е пристигнал млад лекар, който обещава да излекува дъщеря му, ако му я дадат после за жена. Падишахът дал съгласието си и лекарят влязъл в двореца. Той наредил всички да напуснат стаята на хубавицата. Когато всички излезли, той се приближил до леглото ѝ. Като зърнала загубения си любим, девойката скочила от леглото. Съобщили на падишаха, че дъщеря му е оздравяла и той веднага наредил да украсят града празнично. Сватбата продължила седем дни и седем нощи.

Седем дни след сватбата шахзаде казал на падишаха:

— Настана време да се отправим с жена ми към страната Машрек, за да не се тревожи повече семейството ми за мен.

Падишахът им разрешил да пътуват, а на следващия ден керванът съпроводен от воини и прислужници със златни пояси потеглил към страната Машрек. По пътя те направили почивка на една поляна, където имало много извори и дървета и решили да си отдъхнат няколко дни. На другия ден шахзаде лежал и гледал небето, а жена му спяла до него. От небето се спуснала голяма птица, откъснала от шията на хубавицата огърлицата и се издигнала във въздуха. Шахзаде проследил накъде отлита птицата и забързал след нея. Вървял, вървял, и накрая се отдалечил от поляната.

Девойката се събудила и гледа: няма ѝ огърлицата, няма го и шахзаде.

Тя си помислила: „Сигурно е тръгнал да ми търси огърлицата“. Но шахзаде не се връщал, тогава тя се облякла с неговите дрехи и отишла при прислужниците.

По това време през поляната минал един емир. Когато той стигнал до шатрата, решил да остави дъщеря си с шахзаде, който всъщност бил преоблечената девойка. Но дъщерята на падишаха, за да не я открие никой, се съгласила. Когато паднала нощта, тя разказала всичко на дъщерята на емира и завършила:

— Когато се върне шахзаде, ще ти отстъпя първата нощ, а после ще видим.

На следващия ден тя изпратила писмо на баща си:

„Шахзаде и аз сме опънали шатра в прекрасно място.“

В същото време шахзаде бродил и търсил птицата. На залез-слънце срещнал един овчар и го помолил:

— Дай ми малко хляб и вода, а аз ще паса вместо теб овцете.

Овчарят се съгласил. Така изминали няколко дни. И ето че шахзаде разоравал земята с лопата, когато изведнъж пред него се открила дупка, а в дупката делви, пълни със скъпоценни камъни. Шахзаде взел съкровищата и тръгнал към своята шатра. Стигнал там и видял девица, красива като слънцето, да спи до жена му.

По молба на жена си шахзаде прекарал нощта с нова красавица и оттогава станал мъж на две жени. А дъщерята на падишаха написала ново писмо на баща си:

„От сега всяко време на годината ще прекарваме на ново място.“

Така тримата заживели от щастливо по щастливо.

САБЗКАБА И ШАКАРХАВА

Живели едно време старец и старица. Старецът бил дървар. Веднъж им се свършил хляба и жената му рекла:

— Трябва днес да изпечем питки.

Отишла до торбата с брашното и видяла, че там се е свила една змия. Извикала жената и изтичала при мъжа си:

— Ела да видиш какво има в торбата!

Мъжът грабнал лопата и изтичал към торбата. Като видял змията, замахнал с лопатата, за да ѝ разбие главата, но изведнъж змията проговорила:

— Не ме убивай, добри човече, ще ти стана син.

Змията се наричала Сабзкаба — Зеления кафтан. Изминало много време и в едни прекрасен ден Сабзкаба рекъл на старицата:

— Майко, върви да ме сватосаш за дъщерята на владетеля.

Старицата прекарала цял ден и цяла нощ до дома на владетеля, но не посмяла и дума да рече. Едва на седмата нощ тя заговорила, че иска ръката на дъщерята за сина си. Жената на владетеля се възмутила, изтичала при мъжа си, а той рекъл:

— Какво има да се мъчим? Ще му преградим пътя с такива големи камъни, че той няма да може да ги премине.

И той наредил на старицата да изпрати като откуп седемдесет камили и седемдесет торби със скъпоценни камъни. Старицата отчаяна се върнала вкъщи и предала на Сабзкаба думите на владетеля.

— О, че това не е никак трудно! — възкликнал Сабзкаба.

След известно време Сабзкаба изпратил към дома на управителя седемдесет камили и седемдесет торби със скъпоценни камъни. Като видял облаците прах по пътя, владетелят рекъл:

— Враг идва към нас.

— Не се знае, може и да не е враг — започнала да го утешава жена му.

А из столицата се надигнал вой, че идват врагове, но скоро се изяснило, че Сабзкаба изпълнява условието на владетеля. Като разбрал

това, владетелят решил:

— Така да бъде.

Украсили града празнично, седем дни и седем нощи празнували сватбата.

Сабзкаба повел дъщерята на владетеля към дома си и я нарекъл Шакархава — Сладкото желание. Живели те известно време и веднъж Сабзкаба рекъл на Шакархава:

— Вземи моята кожа. Но внимавай, ако я изгориш, няма да ме видиш, докато не износиш седем железни рокли, не изтъркаш седем железни чифта обувки и седем железни тояги.

Минали няколко дни и роднините на Шакархава пристигнали да я навестят. Влизали от стая в стая и изведнъж сестрата на Шакархава забелязала змийската кожа и възкликнала:

— Само това недей да пазиш, сестричке!

И в миг хвърлила кожата в огъня. Когато Шакархава научила, тя извикала:

— Горко ми! Ти ме раздели е мъжа ми! Какво да правя сега?

Изтичала Шакархава на двора и успяла да види само как Сабзкаба излетял с криле към небето. Шакархава, ридаейки, се завтекла към ковача и го помолила да ѝ изкове седем чифта обувки, седем железни рокли и седем железни тояги.

След няколко дни ковачът бил готов и Шакархава се отправила на път. Вървяла, вървяла и накрай стигнала до един извор. Там седели няколко жени и тя се обърнала към тях:

— Дайте ми чаша вода — а после попитала: — Защо всички сте в траур?

Жените отвърнали:

— Нашият баща Сабзкаба тръгна към Шакархава. Заради нея ние се разделихме. Ако я срещнем, ще я убием.

Като чула това, Шакархава ги оставила и продължила. Вървяла, вървяла и отново стигнала до един извор. Гледа и там седят няколко моми, облечени в красиви рокли. Тя ги попитала:

— Защо сте се облекли така празнично?

Момите отговорили:

— Вече седма година мина, откакто нашият баща Сабзкаба ни изостави заради Шакархава. Ако я срещнем, ще я убием.

Шакархава отново продължила пътя си. След няколко дни стигнала до трети извор. Пила чаша вода, а после запитала седналите там жените:

— Защо сте се облекли в зелено?

— От дълго време нашият баща Сабзкаба се изгуби заради Шакархава — отвърнали те. — Ако я срещнем, ще я убием.

Шакархава се изплашила, отново тръгнала и стигнала до четвърти извор. Момите там били облечени в черно. И тук тя чула същия отговор, после и при петия и при шестия извор. Най-накрая стигнала до седмия извор, седнала и плиснала лицето и ръцете си. Тогава при извора се приближила едно момиче и Шакархава му рекла:

— Момиче, дай да пийна от твоята стомна. А после попитала: — На кого носиш вода?

— На моя баща Сабзкаба — отвърнало момичето.

Тогава Шакархава пуснала в стомната пръстена си и момичето си отишло. Върнало се то при баща си Сабзкаба, той взел стомната и отпил. Когато водата се свършила, от стомната изпаднал пръстена, който Сабзкаба подарил на Шакархава. Той попитал дъщеря си:

— Откъде наля тази вода?

— От извора — отвърнала дъщерята. — Там седеше една девойката с желязна рокля, желязни обувки и желязна тояга.

Сабзкаба в миг се затичал към Шакархава и рекъл:

— Моите роднини са демони. Ако те познаят, ще те разкъсат на парчета.

— Какво да направя? — попитала Шакархава и Сабзкаба я научил:

— След няколко дни майка ми ще почне да меси тесто. Тя ще го сложи в голямо дървено корито, а гърдите си ще премести на гърба. Ти се промъкни отзад, хвани със зъби гърдите ѝ започни да бозаеш. Колкото и да ти се моли тя: „Заради моята коза, заради моята крава ме остави“, не я пускай. Когато ти каже: „Пусни ме заради майчиното ми мляко, заради страданията на моя баща“, тогава я пусни.

И ето че майката на Сабзкаба се заловила да меси тесто. Шакархава се примъкнала до нея отзад, забила зъби в гърдите ѝ и почнала да бозае. Колкото и да я заклевала заради козата, заради кравата, Шакархава не я пускала. Накрая старицата рекла: „Заради майчиното ми мляко и страданията на моя баща, пусни ме!“

Тогава Шакархава я пуснала.

Вечерта, когато Сабзкаба се върнал у дома, майката рекла:

— Сабзкаба те е научил.

Когато настанало полунощ, майката рекла на Сабзкаба:

— Трябва да убием тази девойката.

Изминали няколко дни. В селото вдигнали сватба и всички се отпратили на празненството, а Шакархава оставили вкъщи. Майката на Сабзкаба й рекла:

— Най-напред намокри със сълзи пода в стаята, а после измети хубавичко.

Но колкото и да ляла сълзи Шакархава, подът си оставал сух. В това време Сабзкаба се върнал вкъщи в красивата змийска кожа и попитал:

— Какво се е случило, та плачеш?

— Майка ти — отвърнала тя, — ми нареди със сълзи да намокря пода в стаята, а после да измета.

— Е, хайде, престани — започнал да утешава Сабзкаба, — аз ще измета.

И той напръскал пода и измел стаята. Щом майката влязла в къщата, викнала:

— Направил го е Сабзкаба, а не ти!

Изминали няколко дни и майката дала на Шакархава от мръсна по-мръсна торба и й наредила:

— Върви на потока и я изпери, изпери я да стане бяла.

Шакархава отишла на брега на потока, от сутринта до вечерта прала, но торбата така и на ставала бяла. Девойката заплакала. Тогава дошъл Сабзкаба и казал:

— Какво се е случило?

— Майка ти — отвърнала тя, — ми даде мръсната торба и ми нареди да я изпера така, че тя да стане бяла като седеф.

Сабзкаба й обяснил:

— В този поток тече вода, която си сменя седем пъти цвета: синя, зелена, черна, червена, жълта, розова и бяла вода. Ти не пипай никоя от водите, докато не се появи бялата вода. Тогава натопи торбата в нея и я извади.

Потекла синята вода, Шакархава не потопила торбата, потекла зелената — тя чакала, потекла черната — не прала, потекла червената

— не мила, потекла жълтата — не намокрила, потекла розовата — тя все още чакала, но щом потекла бялата вода, тя натопила торбата и тя станала от бяла по-бяла.

Шакархава се върнала у дома. Майката на Сабзкаба и този път рекла:

— Пак го е направил Сабзкаба.

Майката на Сабзкаба била демон. Разгневил се тя, отишла при сестра си, която също била демон, и й рекла:

— Сестрице! Ще изпратя при теб девойката за ситото. Ти си постави на главата ситото и я разкъсай на парчета!

Сестрата обещала да изпълни молбата й. След няколко дни майката на Сабзкаба рекла на Шакархава:

— Иди в къщата на сестра ми, помоли я да ти даде ситото и ми го донеси.

Шакархава тръгнала със сълзи на очи. По пътя я срещнал Сабзкаба и я попитал:

— Къде отиваш?

— Майка ти ми нареди да ида и да донеса сито от къщата на сестра й.

— Когато пристигнеш — заръчал й Сабзкаба, — ще видиш кон и куче. Вземи сламата, която лежи пред коня и я сложи пред кучето. А кокалите, които стоят пред кучето, отнеси пред коня. После ще видиш няколко врати. На всяка врата има по няколко звънчета. Във всяко звънче постави памук, така че те да не звънят. А ти тихичко влез, вземи ситото и бягай.

Шакархава вървяла, вървяла и най-сетне стигнала до кучето и коня. Направила така, както я научил Сабзкаба: взела сламата, която лежала пред коня, и я сложил на кучето, а кокалите пред кучето преместила пред коня. После отишла до затворените врати, сложила памук в звънчетата, отворила вратите, с пръчка смъкнала ситото от главата на старицата и побягнала. Когато се върнала, майката на Сабзкаба рекла:

— Пак го е направил Сабзкаба!

Майката се убедила, че няма да се справи с девойката. Тогава в семейство на демоните вдигнали сватба. На сватбата запалили двайсет свещи, десет от тях поставили в ръцете на Сабзкаба, а останалите

десет — в ръцете на Шакархава. Свещите горели, горели и Шакархава заплакала:

— Сабзкаба! Горя.

В отговор чула:

— Шакархава, аз също горя!

До полунощ те повтаряли само това, а свещите им изгорили ръцете. Накрая всички заспали. И тогава Сабзкаба отсякъл главата на жениха и на невестата и за миг той се скрил заедно с Шакархава.

Вървели, вървели и накрай Сабзкаба попитал:

— Шакархава, какво виждаш?

— Виждам назад слаба жълта светлина — отвърнала тя.

— Хайде да се скрием — рекъл той.

Превърнал се в метла, а Шакархава — във въже, което привързал към дръжката на метлата и я хвърлил наред пустинята.

Преследвачите, начело на които бил братът на Сабзкаба, пристигнали на мястото, където, освен старата метла, не видели нищо друго и се върнали обратно. Майката попитала сина си:

— Какво видя?

— Нищо, освен една стара метла.

— Това е дело на Сабзкаба!

По същото време Сабзкаба и Шакархава отново потеглили и отново зад тях се появил ярка синя светлина.

— Какво виждаш? — попитал Сабзкаба.

— Към нас се движи ярка синя светлина — отвърнала девойката.

— Това е моят чичо — рекъл той, превърнал Шакархава в градина, а себе си в стар градинар.

Чичото, който също бил демон, се приближил и попитал:

— Ей, старче! Не са ли минавали оттук един мъж и една жена?

— Аз съм старец, работя от сутрин до вечер и не ми е до работата на непознатите хора — отвърнал Сабзкаба.

Когато чичо му се върнал, двамата бегълци възвърнали истинския си лик и продължили да бягат. Сабзкаба отново попитал:

— Какво виждаш, жено?

— Виждам слаба розова светлина — отвърнала тя.

— Това е баща ми — казал Сабзкаба и превърнал Шакархава в мелница, а себе си в мелничар и започнал да мели брашно.

Бащата ги настигнал и попитал:

— Ей, мелничарю! Виждал ли си един мъж и една жена?

— Аз съм обикновен мелничар, работя от сутрин до вечер. И не се интересувам от чуждите хора.

Бащата се върнал, а Сабзкаба и Шакархава отново побягнали. След известно време Сабзкаба отново попитал:

— Шакархава, какво виждаш?

— Виждам червена светлина, а над нас проблясва мълния, която озарява цялото поле.

— Това е майка ми! — възкликнала Сабзкаба.

В миг превърнал Шакархава във висок кипарис, а себе си в голям като дърво дракон, обвил кипариса, а главата си сложил на земята. Майката на Сабзкаба ги настигнала и закрепяла:

— Ей, вие, намерих ви!

Хванала меча и понечила да отсече главата на дракона, но Сабзкаба започнал да мята главата си насам-натам, за да избегне меча. Когато видял, че майка му замахва над Шакархава, не му оставало нищо друго, освен да убие старицата и той я съсякъл на половина. После Сабзкаба и Шакархава заживели щастливо.

ДЪЩЕРЯТА НА ТЪРГОВЕЦА И СИНЪТ НА ПАДИШАХА НА ПЕРИ

Далечни времена живял един търговец, който непрекъснато пътувал из различни страни. Той имал дъщеря, която силно обичал. Веднъж, когато търговецът се стягал за път, той се обърнал към дъщеря си:

— Дъще, тръгвам по работа. Какво да ти донеса?

— Донеси ми рокля, обшита с бисери — отвърнала тя.

И търговецът потеглил.

Вървял, вървял, докато стигнал един далечен град. Свършил си работата и се накарал да се върне вкъщи, когато изведнъж си спомнил, че трябва да купи на дъщеря си рокля, обшита с бисери. Но колкото и да търсил, не могъл да намери подаръка, огорчил се и се натъжил. И изведнъж пред него се изправил ужасен урод, който и на човек не приличал, и му казал:

— Ако искаш да получиш рокля обшита с бисери, дай ми дъщеря си за жена. Тогава ще ти намеря такава рокля.

— Ей, ти! — възмутил се търговецът. — Как може, та ти си такъв урод и искаш да се ожениш за дъщеря ми!? За нищо на света няма да се съглася.

— Ако обичаш дъщеря си — настоявал непознатият, — ще трябва да се съгласиш.

На търговеца не му оставало нещо друго, освен да се съгласи. Взел обшитата с бисери рокля, показал на ужасния човек, къде е къщата му и си тръгнал.

Дъщерята на търговеца се зарадвала много на новата рокля, но търговецът бил тъжен и не знаел как да ѝ каже истината. Но все пак се решил и рекъл:

— Дъще моя, не можех да намеря обшитата с бисери рокля, която ми бе заръчала. Накрая срещнах един отвратителен урод, който дори на човек не приличаше. Той ми каза: „Аз мога да ти дам обшита с бисери рокля, но ти трябва да ми дадеш в замяна дъщеря си“. Колкото

и да се опитвах да го уговоря, нищо не се получаваше. И той ще дойде за теб сега.

За да не огорчи още повече баща си, дъщерята не показала, че е недоволна и рекла:

— Грозен или не — съгласна съм.

В един хубав ден дъщерята на търговеца си седяла вкъщи, когато на вратата почукал самият ужасен човек. Наричал се Ахейш. Дъщерята на търговеца отворила вратата и веднага го познала по описанието на баща си.

— Дошъл съм за теб — казал Ахейш, а девойката отвърнала:

— Съгласна съм, идвам след теб.

Двамата потеглили, дълго вървели и накрая стигнали до брега на едно море.

— Трябва да ми се подчиняваш във всичко — рекъл Ахейш и понечил да затвори девойката в бутилка.

— Не съм съгласна! — задърпала се дъщерята на търговеца и Ахейш ѝ ударил силна плесница.

Девойката паднала на земята и Ахейш изчезнал. Когато тя дошла на себе си, край себе си видяла само мълчалива пустиня. Тя станала и извикала:

— Ахейш!

Той веднага се появил и всичко започнало отново. Ахейш настоявал дъщерята на търговеца да влезе в бутилката, но тя не отстъпвала. Тогава Ахейш отново я ударил, тя паднала в несвяст, а Ахейш изчезнал. Девойката отново се свестила и видяла, че е сама в полето, а наоколо толкова било тихо, че я хванало страх.

И този път ставайки от земята, тя извикала:

— Ахейш!

В миг той се появил. И третия път се случило същото. Девойката упорствала, мъжът я ударил и изчезнал.

Дошла на себе си девойката и решила, че ще трябва да влезе в бутилката. Когато Ахейш поискал да му се подчини, тя покорно се съгласила. Той вдигнал бутилката и заедно с нея влязъл във водата. Дълго се спускал и накрая стигнал дъното. Там се появила една вратичка, той я отворил и влязъл. Озовали се в голяма градина, та чак девойката не вярвала на очите си. За миг излязла от бутилката, а Ахейш почтително застанал пред нея като роб. Скоро тя разбрала къде

се намира и какво трябва да прави. И постепенно привикнала да живее в градината.

В един прекрасен ден девойката рекла на Ахейш:

— Отдавна не съм виждала баща си, мъчно ми е за него. Разреш ми да го посетя и да остана при него няколко дни.

— Няма да те спра — отвърнал Ахейш. — Влизай в бутилката и ще напуснем градината. Ще те заведе до дома на баща ти.

Дъщерята на търговеца влязла в бутилката, Ахейш я взел под мишница, минал през вратичката във водата, стигнал брега, излязъл и пуснал девойката до самия праг на къщата и си отишъл с думите:

— Ще дойда да те взема в уговорения срок.

Търговецът прегърнал дъщеря си, целунал я и казал:

— Е, как живееш?

— Не знам що е мъка, ни радост — признала дъщерята. — Живея на места, които нямат равни на себе си на земята. Когато падне нощта, изпивам чаша вино и спя до сутринта. Каквото и да се случва през нощта, не искам да го зная.

— А ти веднъж през нощта, когато ти донесат вино — посъветвал я бащата, — не пий и гледай какво става през нощта.

След няколко дни Ахейш дошъл за девойката, взел я и си тръгнали.

Три нощи подред дъщерята на търговеца изпивала виното, а на четвъртата нощ не го изпила, а тихичко го изляла. Гледа в полунощ, вратата се отворила и влязъл момък, толкова прекрасен, че чак луната затъмнявал с красотата си. Сърцето на девойката забило. Момъкът легнал до нея и останал в леглото ѝ до сутринта. На сутринта девойката се събудила много рано, но от момъка нямало и помен. Тя отишла в градината, но колкото и да го търсила, не намерила никого. През нощта отново изляла виното и след час видяла, как момъкът влиза в стаята и ляга до нея в леглото.

На третата нощ дъщерята на търговеца не затворила очи, когато момъкът легнал до нея. На разсъмване, когато момъкът се канел да напусне стаята, тя му казала:

— Защо се криеш от мен? Къде да намеря такъв красавец като теб?

Оттогава падишаха на Пери престанал да се крие. В един прекрасен ден двамата се разхождали в градината. Попаднали на грозд

от бисери и девойката рекла:

— Колко са красиви!

Падишахът на Пери протегнал ръка, за да го откъсне, но девойката, без да иска, го закачила по мишницата. Изведнъж блеснала мълния, разнесъл се гръм, разтворило се небето. Момъкът примрял. Дъщерята на търговеца напълно разтревожена не знаела какво да направи. Тогава дотичал Ахейш и казал:

— Какво е станало?

— Искане да откъснем грозд бисери — отвърнала тя, — и аз случайно го докоснах под мишницата. Тогава блесна мълния и се разнесе гръм. А сега както виждаш, той лежи в несвяст.

— Трябва да идем на земята и да намерим лекарство — казал Ахейш. — Само ти можеш да го намериш.

През вратичката минали във водата и изплували на брега.

Ахейш извадил девойката от бутилката и двамата тръгнали по чужди страни. Вървели, вървели и стигнали до един град, където се търсели робини. Жителите на града били облечени в траур. Ахейш и девойката отишли до двореца на падишаха и видели, че там избират робини за двореца. Ахейш завикал:

— Продавам робиня! Продавам робиня!

Жената на падишаха видяла дъщерята на търговеца и рекла:

— Ще купя тази красива робиня. Изпратете ми я в двореца.

В двореца дъщерята на търговеца се досетила, че жената на падишаха е силно огорчена от нещо и ще умре от мъка. Същата вечер тя я попитала, защо тъгува, но чула следния отговор:

— Не можеш да изцериш болката ми — а и не всеки може да знае за нея.

— Да, но всички знаят — възразила дъщерята на търговеца. — Ако и аз узная, няма нищо да стане.

Жената на падишаха признала, че е така и казала:

— Моят малък син изчезна безследно отдавна и аз не знам дали е жив или мъртъв.

— Тази нощ аз ще легна да спя в стаята на твоите прислужнички — казала дъщерята на търговеца, но жената на падишаха не се съгласила:

— Не, твоето място е тук.

Но девойката настояла:

— Само една нощ!

Дъщерята на търговеца отишла в стаята на прислужничките, а те като я видели, рекли:

— Само ти ни липсваш тук! Защо си дошла?

— Пуснете ме да преспя само за една нощ — почнала да ги уговаря тя. — Няма да ви преча, като легна, чак сутринта ще стана.

И тя си легнала. В полунощ най-грозната прислужница станала и отишла в кухнята. Взела един кокал и къс камшик, излязла в задните дворове и отишла до една дупка. Зад нея се промъкнала дъщерята на търговеца. Тя видяла в дупката красив момък, окован във вериги. Прислужничката го шибала с камшика и говорела:

— Или ще се ожениш за мен, или сега ще умреш!

А момъкът отвърщал:

— Ах, ти вещице! Че можеш ли да ми бъдеш жена? Как можеш да си го помислиш?

Прислужницата го ударила с камшика, изсипала пред него кокала, качила се по стъпалата нагоре и се върнала в двореца.

На сутринта дъщерята на търговеца отишла при жената на падишаха и ѝ рекла:

— Ако имаш търпение, тази нощ ще намеря изгубения ти син!

През нощта дъщерята на търговеца заедно с жената на падишаха тръгнали след грозната прислужница, видели как тя отишла до дупката. И там се случило същото, както предишната нощ. Жената на падишаха едва не загубила ума и дума, но дъщерята на търговеца я призовала да бъде търпелива и я успокоявала. Прислужницата излязла от дупката, тръгнала към двореца, а те подире ѝ.

На следващия ден още слънцето не било изгряло, когато разсекли прислужницата и окачили частите от тялото ѝ пред градските порти, а младия шахзаде освободили от дупката. Жената на падишаха не знаел как да награди красивата си робиня и ѝ говорела:

— Каквото и да поискаш, ще го получиш!

Но дъщерята на търговеца само казала:

— Нищо не ми трябва, пуснете ме на свобода.

И тя напуснала двореца, повикала Ахейш и двамата отново тръгнали. Дълго вървели, докато попаднали в друга страна. И тук пред двореца на падишаха купували робини. Жената на падишаха стояла на

покрива на двореца, за да си избере прислужница. Ахейш отдалеч завикал:

— Продавам робиня! Продавам робиня!

Жената на падишаха видяла дъщерята на търговеца и наредила да я доведат в двореца. Девојката влязла в двореца и я завели направо в покоите на жената на падишаха. Тя видяла, че господарката ѝ е облечена в черно и е потънала в скръб, че дори на околните е взела тъгата.

— Какво се е случило? — попитала дъщерята на търговеца, жената на падишаха отвърнала:

— Няма да споделя скръбта си с теб. По-добре сама да страдам.

Но дъщерята на търговеца настояла:

— Тежко ми де те гледам как страдаш. Може да успее да ти помогна с нещо.

И тогава жената на падишаха рекла:

— Ожених единствения си син, а през първата брачна нощ женихът и невестата се превърнаха в кучета. Не мога да разбера кой ги е омагьосал.

— Потърпи — започнала да я утешава дъщерята на търговеца, — може да успее да разкрие тайната.

И тя поискала разрешение да огледа целия дворец. Минала всички потайни кътчета в двореца, после се качила на покрива и видяла, че в полето седи една стара негърка и преде с вретено. Дъщерята на търговеца излязла от двореца, без да каже никому дума, и отишла в полето. Вървяла, вървяла и най-сетне стигнала до старицата. Докато предяла, тя си мърморела някакви заклинания. Дъщерята на търговеца взела да ѝ се жалва:

— Майчице! Жената на падишаха ме изгони от двореца. Научи ме на някое заклинание, та да мога да си отмъстя.

Старицата я научила. И тогава девојката видяла пред магьосницата разтопено олово. Тя бутнала старицата вътре и забързала да се махне от полето. Така тя хвърлила в оловото четиридесет стари негърки. Като свършила с всичките, се върнала в двореца и не била още влязла, като видяла, че шахзаде и жена му са приели човешки вид. Жената на падишаха ликувала и не знаела как да се отблагодари на красивата прислужница. Но тя я помолила:

— Пусни ме на свобода, за да мога да вървя по моите си дела.

И така дъщерята на търговеца напуснала двореца. Щом излязла зад портите, повикала Ахейш и той веднага застанал пред нея. Вървели, вървели, накрая стигнали трета страна. Там също имало пазар на робини. На покрива на двореца стояла жената на падишаха и си избирала робиня. Когато Ахейш наближил двореца, завикал:

— Продавам робиня! Продавам робиня!

Жената на падишаха видяла дъщерята на търговеца — сякаш пълната луна застанала пред нея — и наредила:

— Доведете тази робиня в двореца!

Отвели девойката направо в покоите на жената на падишаха, който също била от нещо натъжена. Толкова скърбяла, че сърцето на девойката се преобърнало и тя попитала:

— Какво се е случило?

Жената на падишаха отвърнала:

— От няколко години дъщеря ми е сляпа. Купих те, за да се грижиш за нея, да бъдеш постоянно до нея.

И те отишли при падишахската дъщеря. Дъщерята на търговеца влязла в покоите и видяла девицата да си почива на леглото.

— Коя си ти? — попитала дъщерята на падишаха.

— Твоята прислужница, която ще се грижи за теб.

Тя седнала до главата ѝ. Когато паднала нощта, дъщерята на търговеца рекла на дъщерята на падишаха:

— Имам здрав сън, ако трябва нещо да направя за теб, казвай да го направя сега.

Не получила отговор и тя си легнала. Но още не била затворила очи, когато видяла, че дъщерята на падишаха станала от леглото, взела една стъкленница, която стояла до огледалото, намазала си очите с лекарството и излязла от стаята. Прислужницата я последвала и видяла как дъщерята на падишаха се отправила при четиридесет негри. Те в един глас завикали:

— Нека те оплаква майка ти! Къде беше?

— Закъснях — отвърнала тя, — защото ми дадоха една умна прислужница.

Още преди изгрев-слънце, дъщерята на падишаха се върнала в двореца.

На сутринта дъщерята на търговеца съобщила на жената на падишаха, че е намерила лек за очите на дъщеря ѝ. И ѝ показала

стъкленицата с лекарството. Довели дъщерята на падишаха, намазали ѝ очите и тя прогледнала. Жената на падишаха не знаела с какво да възнагради прислужницата и ѝ наредила да си пожелае каквото ѝ сърце иска.

— Пусни ме и ми дай това лекарство — помолила тя.

И жената на падишаха изпълнила желанието ѝ. Дъщерята на търговеца излязла от двореца и викнала Ахейш. Той се появил пред нея и попитал:

— Какво направи?

— Намерих онова, което ми беше нужно — отвърнала тя и те тръгнаха направо към морето.

Щом пристигнали, Ахейш я поставил в бутилката и се спуснал с нея на дъното. Там отворил вратичката и те влезли в градината. Падишахът на Пери още лежал в несвяст. Дъщерята на търговеца го намазала с лекарството под мишницата и след миг той дошъл на себе си. Оттогава те заживели мирно и щастливо.

КОБИЛАТА С ЧЕТИРИДЕСЕТТЕ ЖРЕБЧЕТА

В далечни времена живял един падишах. Той имал седем жени. Веднъж падишахът излязъл от двореца и отишъл да се изкъпе далеч от хорските погледи. Съблякъл се и се потопил във водата, после излязъл на брега, затърсил дрехите си, но тях ги нямало. Тогава пред него се появила една жена, която всъщност била демон и магьосница. Тя казала:

— Ей, падишах, или ще се ожениш за мен, или ще те постигне беда!

— Най-напред ми върни дрехите — отвърнал падишахът. — А после ще реша.

Тя му върнала дрехите и рекла:

— Ще дойда с теб в двореца.

И падишахът тръгнал към двореца, а жената по петите му.

В двореца магьосницата видяла, че падишахът има седем жени. Тя се разгневила и рекла:

— Нареди веднага да ослепят тези жени и да ги хвърлят в ямата, иначе ще те погубя!

Ослепили седемте жени и ги хвърли в ямата. Не им носели храна и никой не знаел какво е станало с тях. А жените една след друга раждали деца и ги изяждали по ред. Само най-младата жена на падишаха не изяждала своя дял, а го криела. Накрая родила и тя. Останалите жени, разбрали, че тя не е склонна да разкъса своето дете на парчета и да им ги даде за ядене и й рекли:

— Ние ти давахме ръце и крака, сърце и дроб, уши, очи, глава. Върни ни ги сега!

Най-младата жена на падишаха, която нищо не била хапнала, а всичко била скрила, им върнала ръцете, краката, очите и всичко останало и те оставили на мира нейното дете. Нарекли момченцето Ебрахим. Той пораснал и в един прекрасен ден майка му му рекла:

— Синко мой, дойде време да излезеш от ямата и да намериш за нас храна. Падишахът храни своите кучета с месо и ориз. Върви в двореца и ни донеси от това, което дават на кучетата.

Ебрахим се измъкнал от ямата, отишъл в двореца, взел всичкото месо с ориз, което било пред кучетата, отнесъл ги в ямата и ги изсипал вътре. Оттогава всеки ден Ебрахим взимал от кучетата храната и я давал на майка си и останалите слепи жени на падишаха.

Един ден падишахът надникнал в кучкарника и видял, че кучетата му доста са омършавели. Той попитал везира:

— С какво храниш кучетата?

— Всеки ден ядат месо и ориз — отвърнал везирът, но падишахът не повярвал и казал:

— Не, не е вярно.

На другия ден падишахът се скрил до кучкарника, за да провери дали везирът говори истината. И що да види: появил се един момък, красив като луната, взел от кучетата месото и ориза, сложил ги в торбата си, отнесъл ги в ямата и ги изсипал там. Падишахът се досетил, че този момък е негов син. Той се натъжил, заплакал и разменил няколко думи със сина си.

Когато се върнал в двореца, извикал везира и му наредил:

— От днес увеличи дажбата на кучетата двойно!

А после отишъл при жена си — магьосницата. Тя го проследила от покрива и го попитала:

— Кое е това момче?

Но падишахът не й отговорил.

— Ако не кажеш — започнала да го заплашила магьосницата, — ще те застигне беда.

Тогава падишахът признал:

— Той е син на една от седемте жени, които по твое настояване ослепиха и захвърлиха в ямата.

— Нека той да ми донесе кървавата ябълка и вълшебния нар — настояла магьосницата.

Падишахът й възразил:

— Опомни се, жено! Такова малко момче няма да успее да намери кървавата ябълка и вълшебния нар.

— Ако не ги намери — отвърнала магьосницата — ще те постигне зло.

И падишахът силно натъжен рекъл на Ебрахим:

— Синко мой! Върви да намериш кървавата ябълка и вълшебния нар.

Ебрахим се отправил на път. Дълго вървял, докато най-сетне не стигнал до един отшелник, който си казвал молитвата. Когато минал покрай него, отшелникът му извикал. Ебрахим се обърнал към него.

— Синко, накъде си тръгнал? — попитал той.

— Тръгнал съм за кървавата ябълка и за вълшебния нар — отвърнал Ебрахим.

— Един демон пази кървавата ябълка и вълшебния нар — рекъл отшелникът. — Достатъчно е да те зърне, веднага ще те убие.

— Какво да се прави? Все едно трябва да ида — казал Ебрахим.

Отшелникът дал на момъка една пръчка и една кошница и го посъветвал:

— С пръчката обрुли плодове от дървото, после ги сложи в кошницата.

Ебрахим се простил с отшелника и потеглил. Вървял, вървял и накрая стигнал до кървавата ябълка и вълшебния нар. Погледнал на едната страна, после на другата и видял, че демонът спи, а до главата му стои момче. Ебрахим обрулил с пръчката клон с плодове от ябълковото и наровото дърво, сложил ги в кошницата и се върнал обратно. Тогава момчето на демона закрепцало:

— Отнесоха клони!

— Кой ги отнесе? — попитал демонът, а момчето отвърнало:

— Пръчката.

— Пръчката не може да ги отнесе — изръмжал демонът.

А в това време Ебрахим стигнал с кошницата до двореца.

Магьосницата започнала да измисля всякакви магии и наредила:

— Нека момчето да доведе кобилата Мун с четиридесетте жребчета.

Ебрахим отново се отправил на път през пустинята. Вървял, вървял и отново отишъл до същия отшелник. Той пак си чел молитвата и Ебрахим го изчакал да свърши. Като свършил, отшелникът попитал Ебрахим:

— Какво търсиш този път?

— Търся кобилата Мун с четиридесетте жребчета.

— Но ако само се доближиш до нея, тя ще те разкъса на парчета!

— Няма какво друго да сторя — рекъл Ебрахим.

Тогава отшелникът му дал торбичка със сол и огледало и наредил:

— Ще идеш до извора, от който кобилата и четиридесетте жребчета пият вода, изсипи солта във водата и се скрий. Мун със своите жребчета ще дойде на водопой. Когато се напият със солената вода, ще им се припие още повече вода и ще тръгнат да търсят друг извор. Тогава постави огледалото пред очите на Мун и скачай на гърба ѝ. Това е всичко.

Отишъл Ебрахим до извора. Било пладне и слънцето силно греело навсякъде. Той изсипал в извора солта от торбичката. Тогава дошли Мун и четиридесетте жребчета. Почнали да пият вода, но от солта жаждата им още повече се засилила и те тръгнали да търсят друг извор. В това време Ебрахим вдигнал огледалото пред очите на Мун и от слънцето очите ѝ се замрежили. Той в миг скочил на гърба ѝ и се отправил към двореца. Магьосницата стояла на покрива и видяла как Ебрахим с Мун и четиридесетте жребчета влязъл в двора и си помислила: „Трябва да го погубя, иначе той ще ме погуби“.

След няколко дни магьосницата отново почнала да капризничи и рекла на падишаха:

— Ебрахим трябва да ми намери люлка от коприна.

Падишахът извикал Ебрахим и с болка на сърце му съобщил новата поръка. Ебрахим тръгнал през пустинята. Вървял, вървял и накрай стигнал до отшелника. Той пак четял молитвата си. Ебрахим го изчакал да свърши. Отшелникът го запитал:

— Този път за какво те изпратиха?

— Трябва да намеря люлка от коприна — отвърнал Ебрахим.

Отшелникът му казва:

— Люлката от коприна се намира в крепостта на демоните, а в нея лежи детето на демоните. Сега демоните търсят кобилата с четиридесетте жребчета и в крепостта няма никой. Убий детето, но вземи със себе си бедрото му, тъй като месото му цери слепота.

Ебрахим се отправил към крепостта на демоните. Когато стигнал, освен детето в люлката, нямало никой друг. Детето само си пеело приспивна песен. Когато малкият демон видел Ебрахим, го попитал:

— Какво ти трябва, момко?

— Къде е люлката от коприна? — попитал на свой ред Ебрахим.

— Ето я, аз лежа в нея.

Ебрахим убил малкия демон, отрязал месо от бедрото му и дълго обикалял из крепостта, докато не намерил стъкленицата с живота на жената на падишаха. Взел стъкленицата и се върнал в двореца. Щом магьосницата зърнала стъкленицата с нейния живот, тя се объркала и казала:

— Сложи стъкленицата в ъгъла, а после ела при мен.

— По-малко приказвай — засмял се Ебрахим. — Ей сега ще те лиша от живот.

Момъкът помолил баща си да изгони магьосницата от двореца. Изгонили я, а Ебрахим я последвал. Вървели, вървели, докато не се отдалечили от двореца. Там Ебрахим ударил в земята стъкленицата с живота на магьосницата и тя се превърнала в прах.

Ебрахим се върнал, допрял до очите на майка си и на останалите жени на падишаха месото от бедрото на детето на демоните и те всичките прогледнали. Оттогава щастието винаги се усмихвало на Ебрахим.

ПРИНЦЕСА ТУРАНДОТ

Имало едно време един принц на име Калаф, син на Тимурташ хан, владетел на татарското племе ногайци. Никой в царството на баща му, пък и в целия свят дори, не можел да се мери с него по ум, юначество и красота. Той бил учен, с лекота и мъдрост тълкувал тайнствения смисъл на Корана и знаел наизуст проповедите на Мохамед.

Принц Калаф бил първи съветник на баща си. Неговото мнение се одобрявало от всички министри, защото било изпълнено с мъдрост и предвидливост. Щом се отворела война, принц Калаф заставал начело на войските срещу врага и тутакси го разгромявали. С една дума, благодарение на него, ногайците станали един силен народ, уважаван от съседите си.

Един ден султанът на карзимците изпратил пратеници в двореца на Тимурташ, за да искат от името на своя господар ногайците да му плащат данък. Ако откажат, султанът на карзимците щял да нападне държавата на ногайците с двеста хиляди войници и щял да я покори.

Тимурташ хан събрал министрите на съвет, на който присъствал и принц Калаф. Трябвало да се реши: да се плаща ли данък, или да се откаже на карзимците, които били много силен и опасен противник. Калаф и повечето от министрите настоявали на второто — и било решено да върнат карзимците, като им заръчат да кажат на своя господар, че ногайците не желаят да му плащат данък. В същото време били изпратени доверени хора до вождовете на съседните племена да ги помолят за помощ срещу карзимците, защото ако те победят ногайците, същата участ очаква и другите племена. Всички съседи обещали помощта си на Тимурташ хан, като му изпратили петдесет хиляди войници — сиркасийци. Княз Калаф от своя страна събрал всички мъже, годни да носят оръжие, и образувал една армия от сто и петдесет хиляди войници, заедно с петдесетте хиляди, изпратени от съседите му.

Това не изплашило султана на карзимците и той потеглил за царството на ногайците с двеста хиляди войници.

Двете войски били почти еднакви по брой, а войниците — еднакво воинствени и храбри. Затова битката била упорита и кървава. Тя започнала сутринта и продължила до късна нощ. Войниците и офицерите се сражавали геройски, султанът се показал отличен военначалник, но и младият принц Калаф не паднал по-долу от него. Битката се водела с променлив успех, като понякога ногайците имали надмощие, понякога — карзимците. Като се мръкнало и двете войски свирили отбой, за да си починат и на другия ден да почнат битката с нови сили.

Но през нощта началникът на сиркасийците отишъл тайно в лагера на султана и му предложил да напусне ногайците, ако той му обещае чрез договор никога да не иска от племето никакъв данък. Султанът се съгласил и още същата нощ договорът бил подписан.

На сутринта, вместо да потеглят за бойното поле, сиркасийците се отделили от съюзниците си и се отправи към домовете си. Това подло предателство страшно наскърбило принц Калаф, който, лишен от помощта на сиркасийците, бил вече много по-слаб от султана. Затова младият военначалник се помъчил да избегне сражението, но не успял: карзимците ги нападнали и обградили от всички страни.

Макар и изоставени от своите храбри съюзници и обградени от неприятеля, ногайците не загубили смелостта си. Следвайки примера на своя вожд, те се биели храбро и на няколко пъти отблъснали яростните нападения на султановите войски, но накрая трябвало да отстъпят пред силата и числеността на противника. Като видял, че няма друга надежда, принц Калаф решил да се измъкне от обръча на противниковите войски. Той избрал най-верните си войни, застанал на чело, пробил обръча и с всички сили потеглил за столицата.

Като се научил за това бягство, султанът изпратил шест хиляди конници да настигнат и заловят принца, но той минал по преки и само нему известни пътища, та благополучно стигнал до двореца на баща си, комуто разказал за предателството на сиркасийците и за победата на султанските войски.

Новината дълбоко натъжила стария Тимурташ хан. Не много след това пристигнал един офицер и разказал още по-страшни новини: султанът на карзимците изклал почти цялата войска на ногайците и

потеглил с войниците си към столицата на Тимурташ хан, за да покори държавата му, а него и семейството му да погуби.

Нямало време за губене — трябвало колкото се може по-скоро да бягат, за да не паднат в ръцете на султана. Тимурташ хан, жена му — принцеса Елмаз, и Калаф взели набързо каквото могли и излезли от столицата Астрахан, придружени от няколко верни стражи, които не искали да изоставят своите господари. Бегълците имали намерение да потърсят гостоприемство при някой могъщ владетел.

Няколко дни изминали в пътуване. Княз Калаф с баща си и майка си вече били преминали Кавказките планини, когато неочаквано върху тях връхлетяла голяма хайка разбойници. Калаф със своите хора успял да ги отблъсне, но разбойниците били много повече и накрая победили. Всички войници били избити, разбойниците пощадили само Калаф, баща му, майка му и то срещу богатствата и скъпоценностите, които те им предложили като откуп за живота си. Така ханът и семейството му се оказали полуголи и изоставени сред планината.

Тимурташ и жена му били отчаяни, но Калаф им вдъхвал надежда:

— Не един владетел е бивал принуждаван да напусне трона си и да се скита немил-недраг по света. Но после отново се е връщал и заемал мястото, което по достойнство му принадлежи... Защо и ние да не се надяваме, че един ден ще си възвърнем и трон, и богатство, и благоденствие?!

Така говорил Калаф на баща си и майка си, които почувствали голямо облекчение от тия утешителни думи.

— Изглежда, че така ни е писано, синко — отвръщал Тимурташ хан. — Трябва да се покорим на съдбата си.

И клетниците продължили пътя си пеша, понеже разбойниците отвлекли и конете им. Хранили се само с дивите плодове, които намирали по долините.

Един ден тримата стигнали до пустинята и тръгнали през нея. Тук земята нищо не раждала и странниците почнали да чувстват нужда от храна. Старият хан бил вече крайно изтощен, а жена му, която не била свикнала да ходи пеша, едва пристъпвала. Затова младият Калаф, въпреки че сам бил уморен, се принуждавал от време на време да носи на гръб ту баща си, ту майка си.

Изтощени от глад, жажда и умора, пътниците стигнали до една местност, изпълнена със заплашителни пропасти, които трябвало да бъдат преминати, за да се достигне до обширната равнина, която се простирала от другата страна. Като погледнала в най-близката пропаст, Елмаз извикала от ужас, а и ханът загубил търпение.

— Ще отстъпя пред злата съдба — казал той на сина си. — Ще се хвърля в една от тия пропасти. Не мога повече — по-добре смърт, отколкото такъв мъчителен живот.

Но Калаф убедил баща си да го почака, докато се завърне, и тръгнал да потърси проход, през кой го да се измъкнат. И наистина след малко успял да намери не само пътека, но и един извор, над който се издигало дърво, отрупано с много плодове.

Изморените пътници се освежили със студената вода, хапнали от плодовете и си починали под дървото. Тук те прекарвали три дни и три нощи, докато напълно възстановили силите си. След това набрали от вкусните плодове един голям чувал и потеглили на път към равнината, като се надявали, че скоро ще се доберат до някое населено място. И не се излъгали: не след дълго пред очите им се показал голям град.

Като стигнали до вратите на града, те не пожелали да влязат, понеже било още светло, а те били почти голи и покрити с прах. Затова седнали на тревата, на сянка под една смокиня, за да почакаат докато се мръкне.

По едно време под същото дърво се отбил да си почине един старец. Тимурташ го попитал как се казва града.

— Този град се казва Яик — отговорил старецът. — Това е столицата на Иленг хан. Вие сигурно сте чужденци, щом ми задавате този въпрос.

— Да — отговорил ханът, — ние идваме от далече. Живеем по бреговете на Каспийско море и се занимаваме с търговия. Пътувахме с други търговци, но една разбойническа банда ни нападна и ограби, като изби повечето от нас. Преминахме целия Кавказ пешком, без да знаем къде отиваме.

Трогнат от разказа на хана, старецът ги поканил у дома си.

Къщата на стареца била малка и скромно наредена, но всичко било чисто и спретнато. Като влезли, старецът прошепнал нещо на ухото на един слуга, и след малко той се завърнал, придружен от двама търговци, които носели по един пакет мъжки и женски дрехи.

Тимурташ и Калаф си избрали по един кафтан, същото направила и старата Елмаз. Старецът платил на търговците и ги отпратил. След това поръчал да донесат вечерята. Двама слуги веднага сложили една маса с най-вкусни гозби и най-хубави вина. Изгладнелите пътници се нахранили и утолили жаждата си, след което старецът им разказал историята на своя живот, която също била нерадостна.

— Както виждате — завършил старецът, който се казвал Фадлалах, — човешкият живот е една гънка и слаба тръстика, която вятърът непрестанно люлее на всички страни. Откакто съм в Яик, аз живея щастливо и не съжалявам, че се отказах от трона, на който седях толкова години.

Дошло време за почивка и Фадлалах, повикал слугите, които завели хана, жена му и Калаф в спалните, където царувала същата наредба — скромна и спретната.

На другия ден любезният домакин влязъл в стаята на гостите си.

— Не сте само вие нещастните на този свят — казал им той. — Съобщиха ми, че при Иленг хан е дошъл пратеник на султана на Карзим със следната молба: щом в нашето царство се появи Тимурташ хан със семейството си, веднага да бъде арестуван. Султанът разбил войските на ногайците и прогонил техния хан вън от пределите на царството му.

Като чули за тази заповед, която се отнасяла до тях, Тимурташ и Калаф пребледнели, а Елмаз паднала в несвяст.

— Виждам, че много силно ви засегна нещастieto на ногайския хан. Това ме кара да мисля, че вие тримата сте жертвите на злобата на султана.

— Да — отговорил Тимурташ. — След гостоприемството, което ни оказа, ние нямаме право да скриваме това от тебе. Дори разчитаме на твоята мъдрост и съвети, за да се избавим.

— Работата е много заплетена — отговорил старецът. — Аз познавам Иленг хан и зная, че той се бои от султана на карзимците. За да му угоди, той ще заповяда да ви търсят навсякъде. Затова вие не сте сигурни нито у дома, нито в коя да е друга къща на града. Напуснете тоя град веднага, прехвърлете река Иртиш и потърсете подслон при берласите.

Така решили да постъпят тримата нещастници. Те благодарили от сърце на стария цар, който на тръгване им дал три коня, храна и

кесия с жълтици.

Като стигнали в земята на берласите, те продали трите коня, и докато имали пари живели много спокойно. Но щом свършили парите, странниците се прибрали в една голяма шатра, която служела за приют на бедни и изпаднали чужденци. Сгушили се в един кът и се чудели какво да правят и как да преживеят по-нататък.

Като почнал да ги измъчва гладът, Калаф е решил на всяка цена да намери пари. Излязъл от шатрата и тръгнал да проси милостиня от всеки срещнат. По този начин той събрал няколко медни монети, купил храна и я занесъл на старите си родители. Тимурташ и Елмаз се просълзили като научили, че синът им е просил милостиня, но Калаф им казал:

— Вярно, унижително е да проси човек, но като няма друг изход! Имам една друга идея: продайте ме като роб. С парите, които ще получите за мене, ще преживеете доста време.

Но на това не се съгласили нито Тимурташ, нито Елмаз и Калаф решил да се нареди на другия ден между хамалите, за да изкара някоя пара за прехрана.

Минала се сутринта, дошъл обяд, а Калаф още нищо не бил изкарал. Уморен, отчаян и ядосан той излязъл на полето. Седнал под едно дърво и заспал. Като се събудил, видял в клоните на дървото един голям сокол с качулка от пъстри пера на главата и с голям гердан от диаманти, рубини и топази на шията. Калаф, който разбирал от соколи, протегнал ръка и птицата кацнала на нея. Това много зарадвало принца, защото по всичко личало, че соколът принадлежи на някой владетел и той сигурно щял да даде възнаграждение на този, който му го върне. Наистина Алигер, ханът на берласите, предишния ден загубил на лов този сокол и всички слуги го търсели, защото ханът им казал без сокола да не се мяркат пред очите му.

Когато Калаф стигнал до ханската шатра, владетелят го видял със сокола на ръка и много се зарадвал. Той разпитал Калаф къде го е намерил, как го е уловил, кой е той и откъде е.

— Господарю — отговорил принцът, — аз съм син на търговец. Заедно с баща си и майка си пътувах из страната на янките, но разбойници ни ограбиха. Сега сме тук и се препитаваме с просия.

— Млади момко — отговорил ханът, — драго ми е, че ти намери моя любим сокол. Аз дадох клетва да изпълня три желания на този,

който го намери и ми го донесе. Говори, какво желаш?

— Искам най-напред да настаниш баща ми и майка ми в отделна шатра и да ги издържаш до края на техния живот. На второ място искам да ми дадеш един хубав кон, със седлото и юздата. И най-сетне искам да получа хубави дрехи, една сабя и една кесия с жълтици, за да тръгна да пътувам по света.

— И трите ти желания ще бъдат изпълнени — отвърнал ханът. — Иди сега и доведи баща си и майка си.

Калаф се завтекъл при старите си родители и всичко им разказал. След това ги завел в шатрата на хана, който ги посрещнал много любезно, настанил ги в отделна шатра и заповядал на своите хора да се грижат за тях.

На другия ден Калаф получил разкошни царски дрехи, а от ръката на хана — една сабя, чиято дръжка била украсена с диаманти, и една кесия, пълна с жълтици. След това му дали един арабски кон, който той веднага яхнал и разиграл пред всички по тридесет и шест различни начина. Накрая поблагодарил на хана, сбогувал се с него и отишъл при родителите си.

— Сега вие сте под покровителството на хана — казал им той, — и аз спокойно мога да тръгна да пътувам по света. Искам да видя голямата държава Китай. Имам предчувствие, че ще спечеля благоволенieto на китайския император и ще се наредя добре при него.

— Иди синко — отвърнал му Тимурташ. — Потърси щастието си и Бог да ти даде онова място, което ти е обречено.

След това Калаф нежно прегърнал родителите си и потеглил за Китай.

Като стигнал в Пекин, Калаф спрял до първата къща в края на града. Една дребна бабичка го посрещнала на вратата. Калаф я поздравил и ѝ казал:

— Майко, ще дадеш ли подслон на един чужденец, който за всичко ще си плати?

Бабичката изгледала младия принц от главата до петите и му отговорила:

— Млади чужденецо, къщата ми е на твое разположение.

— Имате ли място за коня ми?

— Да — отвърнала бабичката и като уловила коня за юздата, завела го в конюшната, която се намирала зад къщата.

След това бабичката се върнала при Калаф, който я попитал кого да изпрати да му купи нещо за ядене. Старата жена повикала своето внуче, на което Калаф дал една жълтица и го изпратил за покупките. После той заразпитвал бабичката за Китай и нравите на жителите му, за това, за онова и най-накрая стигнал до самия император.

— Какъв е характерът на вашия император? Справедлив ли е? Ще може ли да оцени храбростта на един млад чужденец, който иска да постъпи при него на служба и да го брани срещу неприятелите му? С една дума, заслужава ли да му служи човек?

— Да, заслужава — отговорила бабичката. — Той обича своите поданици, а и те много го обичат. Нима не си чул досега нищо за нашия добър император Алтън хан? Неговата слава се носи по целия свят...

— И той сигурно е най-щастливия владетел на земята, нали?

— Уви не е така. Той е много нещастен. Най-напред, защото си няма мъжка рожба за наследник на престола. Но още по-голямо нещастие за него е принцеса Турандот, неговата едничка дъщеря.

— Защо?

— Ей сега ще ти открия защо. Това, което ще ти разкажа, съм го чула от дъщеря си, която беше робиня в двореца на принцесата. Турандот сега е на деветнайсет години. Тя е така хубава, че и най-изкусните художници не могат да нарисуват портрета ѝ. Освен хубостта си, тя притежава остър ум, чрез който може да се мери и с най-добрия учен. Обаче въпреки всички тези благородни качества, тя има кораво и жестоко сърце. Преди две години царят на Тибет изпрати сватове да я искат за сина му, младия престолонаследник, който я зърнал за миг и се влюбил в нея. Алтън хан се съгласил на тази женитба, но гордата принцеса с презрение отхвърлила предложението на тибетския цар. Тогава баща ѝ се разсърдил и казал, че ще я застави да му се покори. Но вместо да го послуша, Турандот започнала да плаче, да се мъчи, да охка — докато легнала тежко болна. Лекарите, които дошли да я лекуват, казали на Алтън хан, че никакви лекарства не помагат срещу болестта на принцеса Турандот, която ще умре, ако я заставят да се омъжи за престолонаследника на Тибет. Алтън хан,

който обича безумно дъщеря си, ѝ обещал да откаже на пратениците и да си ги изпрати по живо, по здраво.

— Това не е достатъчно, татко — казала Турандот. — Аз реших да умра, ако не се съгласиш на това, за което ще те помоля. Разгласи навсякъде, че принцеса Турандот ще се омъжи за онзи принц, който отговори правилно на няколко въпроса, които тя ще му зададе. Но ако не успее да отговори, ще му отсекаат главата в двора на палата. Целта ми е да престанат вече да идват сватове с предложения за женитба. Аз мразя мъжете и искам да си умра девойка.

— Ами ако някой от тях отговори правилно на въпросите ти?

— Не вярвам да се намери такъв мъдрец между младите принцове. Въпросите ще бъдат така мъчни, че ще могат да забъркат и най-големите учени. За всеки случай, както ти казах, ще се омъжа за този, който отговори правилно.

За да спаси дъщеря си, Алтън хан обявил по цялата империя волята ѝ, като дал императорска дума да омъжи Турандот за онзи, който отговори правилно на задаваните от принцесата въпроси. Доволна от баща си, Турандот веднага се поправила и бързо оздравяла.

Хубостта на Турандот привлякла множество принцове, които не се уплашили от императорското послание. Всеки от тях се надявал, че ще отговори правилно на въпросите, но всички загинали под секирата на палача.

Алтън хан много съжелявал за тези младежи и се мъчил да ги отклонява от желанието им, докато е още рано. Турандот обаче не изпитвала никакво съжаление, като гледала обезглавяването на нещастните принцове.

— Не мога да разбера — извикал Калаф, след като старицата свършила своя разказ, — как може да има по света толкова глупави принцове, които да се съгласяват на такива страшни условия...

Към залез-слънце започнали да бият камбани и барабани, и по целия град се разнесъл невъобразим шум.

— Какво е това? — запитал Калаф.

— Това е предупреждение към народа, че ще наказват някого със смърт. Днес ще отсекаат главата на последния от принцовете, който също не е успял да отговори на въпросите на Турандот.

Калаф пожелал да присъства на това страшно зрелище, разделил се с бабичката и излязъл на улицата. Там се смесил с голямата тълпа и

заедно с нея влязъл в императорския дворец.

В средата на двора се издигала висока дървена кула, обвита от горе до долу с клончета от кипарис. Между клончетата имало множество лампи, които осветявали целия двор. В средата се издигал ешафодът, покрит с бял сатен в знак на траур, а около него — много павилиони, обвити в тафта от същия цвят. На церемонията присъствали две хиляди войници от гвардията на Алтън хан, с извадени саби.

Изведнъж от върха на кулата се разнесъл звук на звънци и барабани и от двореца излезли двадесет мандарини и съдии, всички облечени в дълги бели вълнени дрехи, обиколили три пъти около ешафода и седнали в павилионите.

След това се показал осъденият, окичен с цветя и листа от кипарис и превързан над челото със синя панделка. Той бил едва на осемнадесет години. Придружавал го един мандарин, който го държал за ръката, а след тях вървял палачът. И тримата се изкачили на ешафода. В този момент звънциите и барабаните изведнъж млъкнали. Мандаринът се обърнал към осъдения и му казал:

— Принце, съобщиха ли ти съдържанието на императорското послание, когато се яви в двореца да искаш ръката на принцеса Турандот? Вярно ли е, че нашият император направи всичко, за да се откажеш от намеренията си?

— Вярно е — отговорил принцът.

— Ще признаеш ли, че ако загинеш, то ще бъде по твоя вина, и че нито императорът, нито принцесата са виновни за смъртта ти?

— Аз им прощавам. Виновен съм само аз и моля небето никога да не им иска сметка за кръвта, която ще се пролее.

Принцът едва изрекъл последните думи и палачът с един замах на сабята му отсякъл главата. Отново забили звънциите и барабаните.

Като всички се разотишли, Калаф видял до себе си един мъж, който плачел.

— Ти сигурно познаваш младия принц — му казал той.

— Да, господине — отвърнал непознатият, — не само че го познавам, но и нещо повече — аз бях негов слуга. Нещастният цар на Самарканд! Каква ли ще бъде неговата скръб, като научи как е умрял неговия син! И кой ли ще се осмели да му занесе тази новина?

Калаф го завел в една странноприемница, поръчал храна и вино и помолил непознатия да му разкаже как младият принц се е увлякъл по хубостта на Турандот.

— Нашият млад принц на Самарканд живееше щастливо в двореца на баща си. Всички го обичаха и му угаждаха, тъй като след време той щеше да замести царя на престола. Обикновено принцът прекарваше времето си в лов или играеше на топка. Всяка вечер в двореца се устройваха събрания на най-блестящата младеж от царството: даваха се концерти, вечери, танци и прочее, с една дума най-изискани и разнообразни удоволствия запълваха времето му. По едно време в Самарканд пристигна един прочут художник, с много портрети на различни княгини, които показа на нашия престолонаследник.

— Много хубави портрети, но сигурен съм, че оригиналите не са толкова прекрасни — каза принцът.

— Господарю — отвърна художникът, — признавам, че тези портрети са малко поукрасени, но сега ще ти покажа един, който е точно копие от оригинала.

И той извади една папка и показа на принца портрета на принцеса Турандот. Моят господар погледна картината и извика, че не е възможна такава красота и такова съвършенство на чертите. Сигурно този портрет е още по-украсен от другите. Художникът го увери, че оригиналът с много по-съвършен и че портретът е само едно бледо копие. Моят господар веднага купи картината. А един ден без да се обади някому, напусна двореца на баща си и придружен само от мене, потегли за Китай...

— Няма нужда, господине, да разказвам останалото. Вие го знаете. Преди малко принцът ми предаде портрета на принцесата и ми поръча да го пазя, като зеницата на очите си, и да го покажа на баща му, за да узнае от какво е умрял сина му. Но аз няма да отида! Нека някой друг иде да занесе на царя тази тъжна новина. Аз ще замина далече от тук, за да оплаквам ранната смърт на своя злочест господар. Това е цялата история, господине. А ето и самият портрет — продължил слугата, като извадил от една специално приготвена кутия портрета на принцеса Турандот. — Ето причината за смъртта на моя господар. Вземи го, аз не мога да го нося повече със себе си.

Като казал това, слугата подал на Калаф кутията с картината и се отдалечил.

Когато Калаф се върнал при старицата, тя го посрещнала зарадвана.

— Синко — казала му тя, — колко се безпокоях за тебе да не ти се е случило нещо лошо. Защо не се прибра снощи?

— Майко — отвърнал Калаф, — съжалявам, че съм ти причинил безпокойство, но се изгубих в тъмнината и прекарах нощта в една странноприемница.

След това той ѝ показал портрета на Турандот и продължил:

— Аз дойдох в Китай, за да предложа своята служба на великия император Алтън хан. Но по-добре ще бъде да стана негов зет, отколкото негов офицер.

Като чула това бабичката почнала да плаче.

— Млади момко, в името на Бога, не се залавяй с тази опасна игра. Каква ще бъде мъката на твоите родители, като научат за смъртта ти!

— Зная — отговорил Калаф, — че ако умра млад и зелен, това ще бъде страшен удар за родителите ми. Те дори може и да умрат от мъка... Но аз рискувам живота си, за да направя и тях по-щастливи. Сигурен съм, че ако баща ми беше тук, той нямаше да ме разубеждава да се боря за ръката на принцеса Турандот. Ще постъпя така, както ми е писано. Откъде знаеш, че няма да отговоря правилно на въпросите? Аз съм учил много неща и смятам, че е помощта на Алтън хан ще успее. Но, ако се случи нещо лошо с мене, вземи това за спомен.

И младия принц извадил кесията си с жълтиците, които му беше дал ханът на Берлас и я подал на бабичката.

— От това злато аз вече няма да имам нужда — било ако победя, било ако умра.

Като казал това, Калаф отишъл в двореца на Алтън хан. Пред вратите пазели две хиляди войници, въоръжени до зъби и облечени в железни брони. Един от офицерите спрял младия принц и го запитал какво желае.

— Аз съм принц — отвърнал Калаф, — идвам от далече и моля да се явя пред императора, за да поискам ръката на дъщеря му, принцеса Турандот, след което ще отговоря на нейните въпроси.

Като чул това, офицерът учудено го изгледал от глава до пети:

— Принце, знаеш ли какво те чака, ако не отговориш правилно? По-добре щеше да бъде да си останеш в своята страна и да не се ласкаеш от мисълта, че ще получиш ръката на принцеса Турандот. Нейните въпроси са толкова мъчни, че и най-мъдрите мандарини на империята не могат да ги разгадаят.

— Кажи на императора, че аз съм син на владетел и съм дошъл да искам ръката на принцеса Турандот — настоял Калаф.

Когато научил новината, Алтън хан пребледнял като смъртник. Той веднага заповядал на всички придворни да напуснат залата и се обърнал към Калаф.

— Млади човече — казал му той, — знаеш ли какво те чака?

— Да, зная — отговорил Калаф. — Аз присъствах на обезглавяването на младия принц от Самарканд. И въпреки това, искам ръката на твоята дъщеря Турандот.

Смелостта, младостта и красотата на младия принц направили силно впечатление на императора. Той веднага обикнал чужденеца и за да го спаси, му казал да си иде и да поразмисли до утре, след което отново да се яви в двореца.

Калаф се върнал при бабичката, която също почнала да го убеждава да се откаже от намеренията си. Но всичко било напразно: младият принц нищо не искал да слуша и на другия ден този млад се върнал в двореца.

Алтън хан го приел сам и не пуснал никой да присъства на разговора им.

— Кажи, принце — обърнал се той към Калаф, — още ли държиш на желанието си да станеш мой зет и съпруг на принцеса Турандот?

— Господарю — казал му той, — колкото по-голяма е опасността, на която се излагам, толкова повече се стремя към нея. Аз обичам принцесата и не мога да живея без нея. Не ми пречи да спечеля ръката ѝ.

— Добре — отвърнал тъжно Алтън хан, — да не говорим повече по този въпрос. Ти ще получиш това, което ти е писано. Съгласен съм да опиташ щастieto си. Дано Бог ти помогне.

Като казал това, императорът повикал началника на евнусите и му заповядал да заведе Калаф в залата, определена за принцовете,

които се готвят да се сродят с императора, и да му даде двама евнуси за прислуга.

Щом Калаф влязъл в тази зала, при него дошли да го поздравят главните мандарини на империята. Те паднали на колене, навели главите си до земята и казали:

— Княже, твоите верни слуги те поздравяват с добре дошъл.

На другия ден рано сутринта в столицата започнали да бият камбани и барабани. Целият град бил празнично украсен. Калаф станал и облякъл разкошните нови празнични дрехи, които императорът му изпратил. След това се отправил към двореца заедно с шестима мандарини.

След като минали много зали и коридори, те влезли в съвещателната зала на императора. Всички учени и съветници били вече събрани в залата. Мандарините били седнали на една страна, а учените от императорската школа — на друга. В средата били издигнати два златни трона — за императора и за принцеса Турандот, които още не били дошли.

Като Калаф се появил в залата, всички присъстващи станали на крака и дълбоко му се поклонили. След това всички зачакали идването на императора.

Слънцето изгрявало. Щом се показали първите слънчеви лъчи, двама евнуси дръпнали завесата към императорските покои и там се появил Алтън хан с дъщеря си, принцеса Турандот. Девојката била облечена в дълга копринена дреха, извезана с злато, а лицето ѝ било скрито зад плътен син воал. Царят и принцесата изкачили петте сребърни стъпала и седнали на тронове си.

Всички присъстващи в залата веднага станали на крака и поздравили влизането на владетелите. Калаф вперил поглед в красавицата и се възхищавал от нейната величествена осанка.

Алтън хан дал знак и всички насядали по масата си. Един от мандарините се приближил до императора, коленичил пред трона и съобщил молбата на Калаф.

— Принце, ти знаеш вече какво те чака, ако не отговориш правилно и умно на въпросите, които ще ти бъдат зададени. Ако душата ти е смутена и неспокойна, имаш още време да се откажеш.

— Не — отговорил Калаф, — аз съм спокоен и повтарям молбата си.

Тогава императорът се обърнал към принцеса Турандот:

— Дъще — казал ѝ той, — сега вече можеш да зададеш на принца въпросите, които си приготвила за него. Дано той проникне в техния смисъл и ти даде задоволителни отговори.

В отговор Турандот каза:

— Татко, небето ми е свидетел, че с голяма скръб изпращам на смърт тези, които се указаха недостойни за мене. Но защо е това упорство да стана тяхна жена? Защо не ме оставят да си живея свободна в твоя дворец? Не се сърди на мене, принце — обърнала се тя към Калаф, — ако по своя вина понесеш най-тежкото наказание, което нашите закони предвиждат. Ти се осмели да поискаш ръката на принцеса Турандот, дъщерята на Алтън хан. Сега трябва да се покажеш достоен за нея или да понесеш наказанието за своята смелост.

— Прекрасна принцесо, няма по приятна смърт за мене от смъртта с твоето име на уста. Задай ми въпросите и аз ще се помъча да ти отговоря.

— Добре тогава — продължила Турандот. — Каж ми кое е това създание, което принадлежи на всички страни, приятел е на всеки от нас, но няма подобно на себе си?

— Това е слънцето! — отговорил бързо Калаф.

— Така е! — извикали в един глас всички присъстващи учени. — Това е слънцето.

— Коя е тази майка — продължила принцесата, — която, след като роди своите деца, ги поглъща, щом станат големи?

— Това е морето — отговорил също така бързо Калаф. — Защото реките, които се вливат в морето, са се появили благодарение на изпаренията, което то дава.

— Вярно! — отговорили в един глас всички учени.

Бързият ум и острата съобразителност на Калаф засегнали дълбоко самолюбието на Турандот и тя решила на всяка цена да го погуби.

— Кое е това дърво — запитала тя, — чиито листа от едната страна са бели, а от другата — черни?

И за да обърка принца, докато говорила, тя свалила воала и открила лицето си. Ослепителната хубост на Турандот наистина заблудила сина на Тимурташ хан и той, вместо да отговори, замръзнал

ням и неподвижен. Всички присъстващи изтръпнали. Императорът пребледнял. Но Калаф скоро дошъл на себе си и казал:

— Извини ме принцесо, че не отговорих веднага на въпроса ти, но твоята неземна хубост наистина ме обърка. Бъди така добра и повтори думите си.

— Попитях — казала Турандот, — кое е дървото, чиито листа от едната страна са бели, а от другата черни.

— Това дърво на годината — отговорил Калаф, — която се състои от бели дни и черни нощи.

Този отговор също бил одобрен от присъстващите учени. Тогава Алтън хан се обърнал към Турандот и казал:

— Хайде, дъще, признай се за победена и се съгласи да се омъжиш за победителя. Никой от другите твои кандидати не успя да отговори на нито един от въпросите, а този принц отговори и на трите.

— Той още не ме е победил! — извикала Турандот и покрила лицето си с воала, за да скрие сълзите си. — Искам да му задам още няколко въпроса. Но това ще стане утре.

— О, не! — извикал императорът. — Няма да позволя това. Ако желаеш, можеш да му зададеш само още един въпрос и то веднага.

Напразно Турандот настоявала да продължи на другия ден. Алтън хан не се съгласявал.

— На всички с ясно, че ти искаш непременно да изпратиш на смърт този умен и хубав принц — извикал императорът, треперещ от гняв. — Колко си жестока! Твоята жестокост навремето погуби и майка ти. Благодарение на тебе тук се проля много невинна кръв, която сега тежи на съвестта ми. Стига! И понеже принцът реши и трите въпроси, аз питам събранието — трябва ли той да стане твой съпруг.

— Трябва! — отговорили единодушно всички присъстващи.

Тогава станал великият везир и казал:

— Княгинята обеща ръката си при едно условие. Това условие е изпълнено. Значи принцесата трябва да удържи обещанието си, иначе ще бъде наказана от духовете на тези, които загинаха под секирата на палача.

Турандот мълчала с наведена глава. По всичко личало, че ѝ е много мъчно. Като видял това, принц Калаф се обърнал към Алтън хан:

— Велики императоре, позволи ми да помоля за още една милост. Виждам, че принцесата е отчаяна, понеже имах щастието да отговоря на въпросите ѝ. Без съмнение тя щеше да се радва, ако аз бях поведен към ешафода. Щом изпитва такова отвращение към мъжете, аз ще се откажа от правата си, които спечелих досега, ако тя отговори правилно на въпроса, който ще ѝ задам.

Всички присъстващи се смаяли от думите на принца. Сам императорът бил много зачуден. Но Калаф продължил:

— Божествена принцесо, ти чу моето желание. Ако отговориш правилно на въпроса, аз се отказвам от всички права, които имам над тебе. Но от своя страна и ти се закълни, че ако не отговориш, на драго сърце ще станеш моя съпруга.

— Да, принце — отговорила Турандот. — Кълна се във всичко най-свято и нека присъстващите бъдат свидетели на моята клетва.

— Хубава принцесо, как се нарича принцът, който след дълги страдания, след като е бил принуден да проси кора хляб, сега е озарен от слава и радост?

Княгинята помълчала и каза:

— Не мога да отговоря веднага на този въпрос. Да оставим за утре.

— Княгиньо! — извикал Калаф. — Аз отговорих веднага на трите твои въпроси и не исках отсрочка. Обаче съгласен съм да чуя утре твой отговор.

След това императорът станал, освободил всички присъстващи и се прибрал в покоите си.

Щом отишла в стаята си, принцесата разкъсала воала си, хвърлила се върху леглото и се разплакала. Срам и мъка се изписали по лицето ѝ. Тя изтръгнала цветята, с които била окичена, и разпуснала косите си. Две от нейните любими робини се опитали да я утешат.

— Принцесо — заговорила първата, — не е ли по-добре, вместо да тъжиш, да се помъчиш да разгадаеш въпроса, който ти зададе принца? Толкова ли е труден?

— Да, понеже става дума за името му, а аз не го знам.

— Но ти обеща да му отговориш, значи имаш някаква надежда.

— Никаква надежда нямам, само искам да спечеля време, за да умра от срам и мъка.

— Това решение е страшно, принцесо — каза друга робиня. — Зная, че никой мъж не е достоен за тебе, но съгласи се, че този има големи достойнства. Неговата хубост, неговият ум, смелост и воля говорят много в негова полза.

— Това е вярно — отговорила Турандот, — ако има на света някой, който да е достоен за мене, това е този принц. Признавам, че преди да го разпитам, аз го съжалявах и едва ли не му пожелавах успех. Но сега той ме унижи, моята гордост е сломена чрез верните му отговори, а одобренията на присъстващите събудиха в душата ми завист и омраза към него.

Като каза това, Турандот почнала да чупи ръце и да си скубе косите. Напразно нейните две робини се мъчели да я утешат.

Като се оттеглил в покоите си, Алтън хан заповядал да извикат принц Калаф, който плувал в радост и блаженство, и му казал:

— Синко, ела ме успокой и ми кажи, дали дъщеря ми ще отговори на твоя въпрос.

— Не бой се, господарю, това е невъзможно. Аз съм този принц, за който става дума в моя въпрос, а в твоя дворец никой не знае името ми.

Думите на младежа успокоили Алтън хан и той решил да иде на лов, като поканил със себе си и Калаф. Двамата закусили набързо, излезли от двореца, носени на носилки от по шест едри роби, и стигнали до мястото, където го чакали офицерите на императора с ловджийски соколи на ръка.

Започнал лова на пъдпъдъци, който продължил до залез-слънце. След това всички се завърнали в двореца, където ги чакала богата вечеря.

Когато се прибрал в стаята си, Калаф заварил една млада и хубава жена, облечена доста богато, която го очаквала.

Щом забелязала Калаф, тя станала и му се поклонила.

— Принце — каза тя, — сигурно се учудваш, че ме виждаш тук. Ти знаеш, че е строго забранено на мъжете и на жените, които живеят в двореца, да общуват помежду си. Но това, което трябваше да ти кажа, е толкова важно, че аз презрях всички опасности, подкупих евнусите, които те пазят, и превъзмогнах много трудности.

Заинтересуван от тези думи Калаф седнал на една голяма възглавница и помолил хубавицата да се разположи до него. И тя

продължила:

— Господарю, нека ти кажа най-напред коя съм. Аз съм дъщеря на един хан, подчинен на императора на Китай, който един ден отказа да му плаща годишния данък. Алтън хан му обяви война и баща ми загина във войната. Преди да умре той заповяда да хвърлят жена му и децата му в една река, за да не попаднат в ръцете на неприятеля. Заповедта му бе изпълнена и аз по чудо бях спасена от един китайски генерал, който ме подари като робиня на принцесата. И ето, аз служа вече няколко години, през което време успях да спечеля доверието на Турандот. Заедно с мен при принцесата служи и още една робиня, която преди време също е била ханска дъщеря... Съобщавам ти тези подробности, принце, за да ги разкрия моя произход, понеже зная, че ти ще повярваш по лесно на една бивша принцеса, отколкото на една обикновена робиня. Това, което ще ти кажа, е много сериозно... Но ти си така увлечен по Турандот, че не зная дали ще ми повярваш.

— Моля те, говори. Искам да чуя какво ще кажеш — извикал Калаф.

— Добре, господарю. Знай, че жестоката Турандот е решила да те убие...

Калаф не вярвал на ушите си.

— Възможно ли е това? Нима принцеса Турандот е способна и на такова подло убийство? О, безчовечна принцесо! — извикал Калаф. — По този начин ли се каниш да възнаградиш любовта на сина на Тимурташ хан? Значи принц Калаф ти е толкова противен, че ти предпочиташ да си изцапаш ръцете с кръвта му, отколкото да съединиш съдбата си с неговата?!

— Чуй ме, господарю! — продължила робинята. — Аз не дойдох само да ти открия, че се готви покушение срещу тебе, но и да ти дам средство да го предотвратиш. Чрез няколко предани евнуси аз подкупих войниците, които пазят около твоята спалня, и те ще те улеснят да избягаш от двореца. И понеже след твоето бягство ще узнаят, че аз съм ти помогнала, мен също ме чака смърт, ако не избягам с тебе. Конете ни чакат. Да избягаме и да се помъчим да стигнем земите на берласите. Аз съм роднина на хан Алигер, владетеля на това племе. Той много ще се зарадва, когато ме види освободена, и ще знае, че ти си мой освободител. Там, в тази страна, ти ще намериш друга

принцеса, хубава като Турандот, която ще те обича, без да замисля покушения върху живота ти.

— Принцесо, благодаря ти за всичко, но не мога да се възползвам от твоя съвет, нито мога да се освободя от робство. Какво ще каже Алтън хан? Че съм дошъл в двореца му, за да крада робините му? Не, аз няма да наруша законите на гостоприемството с подобна неблагодарност... От друга страна нека си призная: аз обичам принцеса Турандот, аз я боготворя, аз съм ѝ покорен като роб. Щом тя иска да умра, аз съм готов да сторя това за нея.

— Добре принце — извикала робинята, — щом предпочиташ смъртта пред живота, остани си тук... Аз си отивам.

Като казала това, любимата робиня на Турандот станала, сложила си воала и си отишла.

Потънал в мисли и опасения Калаф не усетил как преминала нощта. Щом изгряло слънцето, забили камбани и барабани и шест души мандарини дошли да вземат принца от стаята му, за да го заведат в тронната зала. Като минавал през двора между два реда войници Калаф съвсем и не мислел да се пази. Той пристъпвал като човек, който е решил да умре и дори се сърдел на убийците, че бавят изпълнението на заповедта на принцесата.

Неусетно той се намерил в тронната зала, където го очаквали мандарините и учените.

— А, значи тук ще бъда убит! — казал си принцът.

Но и тук никой с пръст не го докоснал. Калаф почнал да става нетърпелив.

— Какво значи това? Дали принцесата не е решила да ме убие пред очите на баща си?

Докато мислел тези неща, вратата на императорските покои се отворили и в залата влезли император Алтън хан и принцеса Турандот. Веднага след това императорският съветник станал на крака и запитал тържествено най-напред Калаф, а после Турандот, дали си спомнят своите обещания и дали още държат на тях. И двамата заявили, че са готови да изпълнят това, което са обещали.

— Татко — казала Турандот, — защо мислиш, че не ще мога да отговоря на зададения ми въпрос? Той не е така труден, както изглежда на пръв поглед. Вчера аз бях победена, но днес ще тържествувам.

— Добре принцесо, кажете тогава как се нарича принцът, който след дълги страдания, след като е бил принуден да проси кора хляб, сега е озарен от слава, радост и щастие.

— Този принц се нарича Калаф, син на Тимурташ хан.

Щом чул да произнася името му, Калаф паднал в несвяст от изненада и огорчение. След като се свестил, той се обърнал към Турандот и казал:

— Хубава принцесо, имаш грешка, ако мислиш, че вярно си ми отговорила. Синът на Тимурташ хан съвсем не е озарен от радост, слава и щастие. Напротив, той е най-нещастния човек на земята.

— Съгласна съм — отговорила принцесата, — че сега, в този момент, не си озарен от радост, слава и щастие, обаче, когато ми зададе въпроса, ти не беше най-нещастният човек на земята. И затова, принце, вместо да хитруваш, признай, че загуби правата си върху мене. Аз мога сега да ти откажа ръката си, но няма да постъпя така. Приятелските чувства, които ти събуди в баща ми, и твоите отлични качества, ме карат да се съглася да стана твоя жена.

Едва произнесла тези думи, хиляди одобрителни възклицания се разнесли из залата. Императорът се приближил до принцесата и я прегърнал.

— Дъще — казал ѝ той, — чрез твоето съгласие ти измиваш едно голямо петно от челото на нашия императорски род. Твоята ненавист към мъжете ме караше да губя надежда, че някога ще видя от теб наследник на тоя престол... Сега, когато всичко е наред, кажи как узна името на принца? Да не си послужи с някаква магия?

— Не, татко, не с магия, а с един много прост начин. Една от моите робини отиде тази нощ при принц Калаф и успя да узнае името му. Нека принцът ми прости за начина, по който узнах това, обаче аз, както виждате, не се възползвах от възможността да се отметна от думата си.

В този момент една робиня, която стояла зад принцеса Турандот, излязла към средата на залата и вдигнала воала си. Калаф познал жената, която бе идвала миналата нощ в стаята му. Със смъртна бледност в очите робинята се обърнала към Турандот и ѝ каза:

— Принцесо, аз отидох снощи при принц Калаф не за да науча името му, а да го помоля да ме избави от робството, в което ме държиш. Той отблъсна моята молба. Аз те описах в най-черни краски,

стигнах до там, че го излъгах, уж ти си се канела да го убиеш тая сутрин... Но всичко това не разколеба неговите чувства към тебе. Сега ти реши да се омъжиш за него, аз не мога да преживея срама да ви гледам в очите и реших да умра.

Като казала това, робинята извадила изпод дрехата си един нож и го забила в гърдите си. Всички присъстващи изтръпнали от ужас и се притекли на помощ, но било късно — робинята издъхнала.

Императорът заповядал да вдигнат тялото на нещастницата и да го погребат с големи почести. Заковали го в златен ковчег и го сложили върху сребърна погребална колесница. Погребението траяло три дни и най-после робинята била погребана в императорската гробница на Алтън хан.

Като погребението свършило, тъгата изчезнала от императорския дворец. Траурните дрехи били захвърлени и вместо сълзи, започнали веселби и песни. Докато траели приготовленията за сватбата Алтън хан пратил свои хора при берласите, за да съобщят на бащата на Калаф радостната новина и да го поканят да дойде веднага заедно с Елмаз при сина си и при бъдещата си снаха.

И наистина, отзовавайки се на любезната покана, в двореца на Алтън хан дошли не само бащата и майката на Калаф, но и принц Алигер, който придружен от блестяща свита дошъл да присъства на сватбата.

Предупреден за тяхното пристигане, Калаф излязъл да ги посрещне пред вратите на двореца. Как да се изрази радостта на родителите му, които виждали сина си щастлив, богат и почитан от всички императорски зет? Тримата се прегръщали, плакали от радост. След това Калаф поздравил с „добре дошъл“ принца на берласите и още веднъж му благодарил за добрините, които той бе направил за него и за родителите му.

Срещата между Алтън хан и Тимурташ хан била много сърдечна. Алтън хан, който вече знаел за нещастieto, сполетяло бащата на Калаф, му обещал да събере войски и да си отмъсти на султана на карзимците.

Но първо вдигнали голяма сватбата. Цял месец траяли тържествата, както в императорския дворец, така и в цял Китай.

Когато празненствата приключили, Алтън хан изпратил до управителите на провинциите заповед веднага да се явят при него с

всички войски. От своя страна принцът на берласите също обещал да доведе войската си.

По този начин след три дни се събрала грамадна армия, която нападнала държавата на карзимския султан. Битката била ожесточена и кръвопролитна. Хиляди войници паднали убити, а между тях — и самият султан на карзимците.

След смъртта на своя главатар, карзимците отстъпили и Алтън хан бързо завладял цялата им държава. Като влязъл в главния им град Загатай, той обявил, че няма да стори зло никому и ще пощади града, ако карзимците признаят за свой султан ногайския принц Калаф. Карзимците, които били недоволни от своя жесток бивш владетел, с радост провъзгласили Калаф за свой султан.

През това време Тимурташ с една част от китайските войски се отправил към своята поробена държава, която освободил от чуждото иго. Неговите поданици го посрещнали с радост и заедно с тях той нападнал сиркасийците, за да си отмъсти за тяхното предателство. Като ги разбил, той покорил държавата им и се провъзгласил за техен султан.

След това всички се завърнали в Загатай, където повторно отпразнували с голяма тържественост сватбата между принц Калаф и принцеса Турандот. Цял месец траяли тържествата не само в двореца, но и в двете царства — ногайското и карзимското. Чрез своите отлични качества и добро сърце принц Калаф скоро спечелил обичта на карзимците, които вече били готови да умрат за него.

Калаф не забравил бабичката, при която живял преди да се яви в двореца на Алтън хан, и я прибрал при себе си. А Тимурташ и Елмаз отишли да прекарат последните дни от живота си в Астрахан, където доживели до дълбока старост.

Една година след сватбата, Турандот родила престолонаследник, чието появяване на белия свят предизвикало нова радост и тържества. Най-щастлив бил Алтън хан, който веднага го провъзгласил за свой наследник. На следната година принцеса Турандот родила още един син, когото Калаф определил за наследник на престола на карзимците.

Издание:

Змийският цар; Приказки от древна Персия

ИК „Кралица Маб“, София, 1995

Редактор: Николай Аретов

ISBN: 954-533-007-4

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.